

STUDIEGIDS 2020-2021 VOLTijd

LERARENOPLEIDING MAATSCHAPPIJLEER



LERARENOPLEIDING
TILBURG

Inhoud

Inleiding	3
Programma-overzicht studiejaar 2020-2021	4
Propedeuse periode 1	6
Vakdidactiek: schoolvak maatschappijleer	10
Studievaardigheden	13
Sociologie 1	14
Staatsinrichting	16
Massamedia 1	18
Drama Gamma	20
Propedeuse periode 2	22
Vakdidactiek: leerdoelen 1	23
Informatievaardigheden	25
Sociologie 2	27
Politicologie 1	29
Propedeuse periode 3	31
Vakdidactiek: toepassen van de benaderingswijzen	31
Culturele antropologie	33
Economie en verzorgingsstaat	35
Binnenlandexcursie: Rondje Nederland	37
Propedeuse periode 4	38
Politieke stromingen	38
Sociale psychologie	40
Nieuwste geschiedenis	42
Multiculturele samenleving	44
Hoofdphase 1 periode 1	46
Vakdidactiek: argumentatievaardigheden	49
Onderzoeksvaardigheden	51
Socialisatie	53
Europa	55
Buitenlandexcursie Brussel	57
Hoofdphase 1 periode 2	59
Vakdidactiek: leerdoelen 2	61
Intervisie 1	64
Politicologie 2	66
Recht	68
Hoofdphase 1 periode 3	70

Criminaliteit	70
Democratie	72
Internationale betrekkingen	74
Vorbereiding kennisbasistoets	76
Hoofdfase 1 periode 4	77
Vakdidactiek: mens en maatschappij	77
Arbeid	79
Hoofdfase 2 periode 1	81
Vakdidactiek: van leerdoel naar leermiddel	86
Intervisie 2	89
Internationale betrekkingen: noord-zuid	91
Hoofdfase 2 periode 2	93
Vakdidactiek: toetsen en evalueren	93
Visies op burgerschap	95
Hoofdfase 2 periode 3	97
Vakdidactiek: ethiek en meningsvorming	97
Maatschappelijk vraagstuk	99
Sociale en politieke filosofie	101
Technologie en samenleving	103
Massamedia 2	105
Hoofdfase 2 Periode 4	107
Verdiepingsmodules	107
Afstudeerfase	126

Inleiding

Welkom bij Fontys Lerarenopleiding Tilburg (FLOT)! Leraar zijn is een prachtig beroep. FLOT wil de best denkbare leraren opleiden vanuit het besef dat de leraar het verschil kan maken voor elke leerling.

In deze studiegids vind je informatie over alle onderwijseenheden uit het programma.

Algemene informatie over studeren bij FLOT kun je vinden op onze website. Raadpleeg daarnaast regelmatig de actuele informatie op de [portal](#). Hier is onder andere rooster, uitgewerkte informatie bij de onderwijseenheden en overige informatie over de opleiding te vinden. Naast de studiegids en de portal kun je voor vragen of informatie natuurlijk ook terecht bij de studieloopbaanbegeleider, andere opleiders en studiegenoten.

De formele regels die van toepassing zijn op jouw opleiding zijn vastgelegd in de [Onderwijs- en Examenregeling \(OER\)](#). De OER is onderdeel van het studentenstatuut, waar je meer kunt lezen over je rechten en plichten als student van Fontys. Het studentenstatuut vind je op [deze pagina](#).

We wensen je een mooie en succesvolle studietijd toe.

Namens het gehele team van FLOT,
Hanny van Geffen
Directeur Fontys Lerarenopleiding Tilburg



Als gevolg van de Corona situatie is er sprake van een verschuiving van meer offline (op locatie) naar online onderwijs en toetsing. Mede hierdoor kan het zijn dat gedurende het studiejaar een toetsvorm verandert. Eventuele omzettingen vinden plaats in overleg met de examencommissie, een procedure hiervoor zal tijdig beschikbaar zijn.

Programma-overzicht studiejaar 2020-2021

(aan de periodisering kunnen geen rechten worden ontleend)

Jaar 1

Periode 1		Periode 2		Periode 3		Periode 4	
Studievaardigheden en werkcolleges							
VD: schoolvak maatschappijleer	2	VD: leerdoelen 1	3	VD: toepassen van de benaderingswijzen		2	
Sociologie 1	3	Sociologie 2 (incl. excursie)	3	Culturele antropologie	3	Politieke stromingen	2
Staatsinrichting (incl. excursie)	1	Politicologie 1	3	Economie en verzorgingsstaat	3	Sociale psychologie	3
Massamedia 1	3	Informatievaardigheden	2	Binnenlandexcursie: Rondje Nederland	1	Nieuwste geschiedenis	3
Drama	1					Multiculturele samenleving	3
		Professioneel handelen propedeuse			8		
Pedagogisch didactisch handelen (incl. PH-PA)							5
Professionele ontwikkeling							5
Taaltoetsen: spelling en taalbeheersing							1

Jaar 2

Periode 1		Periode 2		Periode 3		Periode 4		
VD: argumentatie-vaardigheden	3	VD: leerdoelen 2	3			VD: mens en maatschappij	3	
Socialisatie	3	Politicologie 2	2	Democratie	3	Arbeid	3	
Europa (incl. excursie)	2	Recht (incl. excursie)	4	Internationale betrekkingen	3			
Onderzoeksvaardigheden	3			Criminaliteit	3			
Buitenlandexcursie: Brussel	2			Voorbereiding kennisbasistoets	1			
		Intervisie 1						2
		Professioneel handelen hoofdfase 1						10
Pedagogisch didactisch handelen								5
Professionele ontwikkeling								5

Jaar 3

Periode 1		Periode 2		Periode 3		Periode 4	
VD: van leerdoel naar leermiddel	2	VD: toetsen en evalueren	3	VD: ethiek en meningsvorming	3	Verdiepings-module • Internationalisering • Verdieping vakdidactiek • Generieke verdieping	15
Internationale betrekkingen Noord-zuid	3	Visies op burgerschap	3	Maatschappelijk vraagstuk	4		
				Sociale en politieke filosofie	4		
				Technologie en samenleving	3		
				Massamedia 2	3		
Intervisie 2			1				
Professioneel handelen hoofdfase 2			10				
Pedagogisch didactisch handelen / Professionele ontwikkeling			6				

Jaar 4

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Professioneel handelen afstudeerfase			30
Vakdidactisch ontwerpen			14
Onderwijspedagogisch handelen			15
Landelijke kennisbasistoets			1

Propedeuse periode 1

Professioneel Handelen

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Professioneel handelen propedeuse
Engelse vertaling	Orientation traineeship
SBU / ECTS	224/8
Studiejaar + periode	Jaar 1, periode 2,3

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Gedurende de opleiding breng je veel tijd door in de praktijk van het onderwijs. Je leert relaties leggen tussen de theorie en praktijksituaties door te reflecteren met medestudenten, docenten in het werkveld en opleiders van FLOT. Gedurende de opleiding krijg je steeds meer verantwoordelijkheid als leraar in de school en word je voorbereid op het uiteindelijk zelfstandig lesgeven en functioneren binnen een school. Het leren op de werkplek vormt het hart van de lerarenopleiding. Veel studenten starten het werkplekleren op een opleidingsschool. Op opleidingsscholen vormen alle studenten samen een leergroep, die onder leiding van een daartoe opgeleide opleider in de school, samen leren en werken aan een voor hen en de school kenmerkende en betekenisvolle leersituatie. Studenten volgen een geheel geïntegreerd programma. De student wordt opgenomen in het team en in de cultuur van het onderwijs op die school. Er is veel ruimte voor co-creatie, ook samen leren met zittende leraren. Op academische opleidingsscholen doen de studenten daarnaast onderzoek in het kader van een schoolontwikkelingsvraag. Een opleidingsschool is dus een leergemeenschap waarbij studenten en leraren zich blijvend ontwikkelen en regelmatig nadenken over hoe zij het onderwijs aan leerlingen kunnen verbeteren.

Leeruitkomsten

Bij het professioneel handelen wordt gewerkt met leeruitkomsten. Die beschrijven wat je als student aan het eind van de stageperiode moet aantonen.

Hieronder zie je leeruitkomsten per fase in de opleiding:

Professioneel Handelen Propedeuse:

- De student ontwerpt een op zichzelf staande leeractiviteit voor leerlingen in het tweedegraads gebied, voert de activiteit uit en reflecteert op het leerproces en leeropbrengsten, rekening houdend met de context, de doelen, de werkvormen en materialen.
- De student draagt bij aan een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen.
- De student communiceert effectief door vanuit een professionele rol betrokkenheid te tonen en contact te maken met leerlingen, collega's en medestudenten.
- De student reflecteert op het eigen onderwijspedagogisch, vakdidactisch en vakinhoudelijk handelen als professional, stelt leerdoelen op en werkt zo planmatig aan zijn eigen ontwikkeling.
- De student onderzoekt vanuit een ontwikkelingsgerichte houding de vraag "wil en kan ik leraar worden" en onderbouwt de opbrengsten.

Toetsing

De student maakt een portfolio met daarin bewijslast om de leeruitkomsten aan te tonen.

Op basis van het portfolio wordt een eindgesprek georganiseerd tussen student, instituutsopleider (IO), werkplekbegeleider (WPB) en/of schoolopleider (SO). De werkplekbegeleider/schoolopleider heeft een adviserende rol bij de beoordeling. De instituutsopleider is examinerator en beoordeelt. De eindbeoordeling vindt plaats op grond van de lesbezoeken (of video's), de tussenevaluatie, het stageportfolio en het eindgesprek.

Aanvullende informatie

Voor meer informatie over het werkplekleren en de stages kun je [hier](#) terecht.

Professionele Vorming (APV), leerjaar 1

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Algemene Professionele Vorming Professionele ontwikkeling Pedagogisch didactisch handelen
Engelse vertaling:	General Professional Training
SBU / EC's:	Professionele ontwikkeling-A: 28 SBU / 1 EC's Professionele ontwikkeling-B: 112 SBU / 4 EC's Pedagogisch didactisch handelen: 140 SBU / 5 EC's
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1, alle periodes
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht	Gezien het practicumkarakter van de modules, waarbij het leren van en met elkaar centraal staat, wordt van studenten verwacht dat ze aanwezig zijn.

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

- In leerjaar 1 gaat het bij APV om het thema 'jij en het beroep'. De student leert het beroep 'leraar' kennen en werkt aan zijn eigen professionele ontwikkeling. De student oriënteert zich op het werkveld en verdiept zich in de basis van het pedagogisch en didactisch handelen. Gedurende het studiejaar maakt de student zijn professionele ontwikkeling zichtbaar en aan het eind van het studiejaar maakt de student de balans op omtrent zijn onderwijspedagogisch-didactisch handelen door zijn opgebouwde dossier te presenteren in een assessment.
- In leerjaar 1 wordt er binnen APV gewerkt aan de beroepsbekwaamheidseisen vakdidactisch bekwaam, pedagogisch bekwaam en professioneel handelen.

Doelen en inhoud

Leeruitkomsten (LUK's)

In het propedeuse programma van APV wordt gewerkt met leeruitkomsten. Deze leeruitkomsten zijn geformuleerd omtrent de professionele ontwikkeling tot docent, het algemeen didactisch handelen, het pedagogisch handelen op groepsniveau en het pedagogisch handelen op individueel niveau. Onderstaande LUK's geven een indruk van de leeruitkomsten die de student in leerjaar 1 moet aantonen:

- 1) Professionele ontwikkeling: De student laat op een onderbouwde manier zijn ontwikkeling zien richting een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent voor leerlingen in het tweedegraadsgebied.
- 2) Didactisch handelen: De student laat in zijn didactisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier keuzes maakt voor een ontwerp van een leeractiviteit voor leerlingen in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt zijn didactisch handelen vanuit cognitieve- en sociale ontwikkelingstheorieën.
- 3) Pedagogisch handelen op groepsniveau: De student signaleert het pedagogisch handelen van de leraar en beschrijft hoe de leraar het groepsgedrag van leerlingen begeleidt en een bijdrage levert aan het creëren van een veilig, ondersteunend en ordelijk leerklimaat in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt hoe hij in zijn pedagogisch handelen invloed uitoefent op groepsdynamische processen in het tweedegraadsgebied.
- 4) Pedagogisch handelen op individueel niveau: De student signaleert het pedagogisch handelen van de leraar en beschrijft hoe de leraar het leren van een leerling begeleidt in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt vanuit ontwikkelings- en leertheorieën hoe hij in zijn pedagogisch handelen effectief communiceert en werkt vanuit de psychologische basisbehoeften van de leerling in het tweedegraadsgebied.

Inhoud

Professionele ontwikkeling

Omtrent de professionele ontwikkeling is de student allereerst bezig met kennismaking met het beroep en het in kaart brengen van bestaande beelden en overtuigingen over het beroep van leraar. Vervolgens volgt de student zijn ontwikkelproces waarin hij zijn perspectief op het beroep verbreedt en verdiept. Hij richt zich daarbij op het werkveld in meer algemene zin maar ook op de professionele beroepshouding die daarbij verwacht wordt en de wijze waarop zijn persoonlijkheid hierin past. Gedurende het jaar gaat de student aan de slag met de eerste vorming en bewustwording van zijn eigen professionele identiteit en een visie op het beroep. Andere perspectieven worden ingezet om de student te prikkelen en tot ontwikkeling te brengen. Deze perspectieven komen zowel voort uit de theorie, als uit praktijkervaringen, als uit feedback van anderen. De student krijgt handvatten en wordt begeleid bij zijn ontwikkeling en het maken van keuzes. Van de student wordt een kritische, reflectieve en onderzoekende houding verwacht. Hiermee zet de student de eerste stap richting de ontwikkeling naar een onderzoekende, betekenisgerichte en autonome docent.

Pedagogisch didactisch handelen

De eerste beginselen van het pedagogisch en didactisch handelen komen aan de orde. Een oriëntatie omtrent het concept 'leren' speelt een belangrijke rol; Wat is leren? Welke verschillende visies op leren zijn er? Welke verschillende vormen van leren zijn er? En hoe werkt het geheugen? Deze kennis over leren is van belang om leerlingen te kunnen begeleiden bij het leren en leerprocessen van leerlingen te stimuleren als leraar. Er is ruimte om diverse vaardigheden te oefenen, bijvoorbeeld door het geven van een 'miniles'. Studenten leren hoe ze een les moeten voorbereiden en welke aspecten daarbij een rol spelen. Daarnaast leert de student contact maken met leerlingen, zowel met een groep leerlingen als individuele leerlingen. Hij leert de eerste stappen omtrent het opbouwen van een relatie met leerlingen en het creëren van een positief leerklimaat. Dit alles met als doel dat de student leert om zich in zijn professioneel handelen te richten op het geven van betekenis aan het leren van zijn leerlingen.

Relatie met Kennisbasis

De subdomeinen uit de generieke kennisbasis voor leraren in het tweedegraadsgebied die aan de orde komen zijn:

- A1 Opvattingen over leren en leerconcepten
- A3 Hersenen en leren
- A5 Begeleiden van leerprocessen
- A6 Hanteren van doelen
- A7 Ontwerpen van onderwijs
- B2 Pedagogische functie van de school
- B3 Pedagogisch klimaat in de school
- B4 Leerlingbegeleiding
- C1 Ontwikkelingen in het onderwijs
- C3 Persoonlijke professionele ontwikkeling
- C4 Onderzoekend vermogen
- C5 Professionele identiteit

Werkwijze en organisatie

Het leren vindt plaats vinden middels een divers aanbod (denk aan: colleges, weblectures, workshops, projecten, onlineplatform, literatuurbesprekingen). Er is een basisaanbod voor iedere student en een aanbod waarbinnen de student keuzes kunnen maken op basis van hun professionele leerbehoeften en ervaren concerns uit de onderwijspraktijk.

Literatuur en leermiddelen

Onderstaande literatuur en leermiddelen behoren tot de basislijst. Deze literatuurlijst kan uitgebreid worden met verplichte en aanvullende literatuur door de docent.

- Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). *Handboek voor leraren*. Bussum: Coutinho. Let op: dit is een nieuwe druk
- Slooter, M. (2018). *De zes rollen van de leraar*. Huizen: Uitgeverij Pica
- Van den Herik, M., & Schuitema, A. (2016). *Een onderzoekende houding: werken aan professionele ontwikkeling*. Bussum: Coutinho.
- Boek gratis te downloaden:

Suma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P.A. (2019). *Wijze lessen: twaalf bouwstenen voor effectieve didactiek*. Meppel: Ten Brink Uitgevers.
https://www.ou.nl/documents/846784/0/Wijze_Lessen_digitaal_160919.pdf/53ce9ca8-c213-ebc6-d674-ac24f78596ef

Toetsing

- De onderwijseenheid 'Professionele ontwikkeling' wordt afgesloten met een deelttoets dossier en een deelttoets portfolio.
- De onderwijseenheid 'Pedagogisch didactisch handelen' wordt afgesloten met een portfolio.
- Deadlines voor toetsen worden gecommuniceerd door de docent. Wanneer de student de deadline mist vervalt de eerste gelegenheid en kan de student gebruik maken van de tweede gelegenheid.

Aanvullende informatie

- Indien fraude wordt vermoed wordt direct de examencommissie verwittigd, die sancties kan opleggen. Een vorm van fraude die bij schriftelijke toetsing voorkomt is plagiaat.
- APV kent een practicumkarakter. Hierbij staat 'leren van en met elkaar' centraal. Van studenten wordt verwacht dat ze aanwezig zijn en op actieve en professionele wijze participeren. Dit wordt beoordeeld door de docent. Voorwaardelijk daarvoor is dat zij op tijd aanwezig zijn en voorbereid naar de lessen komen. Als een student om bijzondere omstandigheden een bijeenkomst afwezig is dan dient de student deze inhouden zelf in te halen.

Vakdidactiek: schoolvak maatschappijleer

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek: schoolvak maatschappijleer
Engelse vertaling:	Teaching methods: social studies
SBU/ EC's:	56/ 2
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 1
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Practicum. Vervangende opdracht bij afwezigheid. Bij vaker dan twee keer afwezig, is de onderwijseenheid niet meer af te ronden in het desbetreffende studiejaar. Deelname aan workshop digibord/bordschrijven is verplicht.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid vakdidactiek schoolvak maatschappijleer maakt deel uit van de vakdidactische leerlijn. De onderwijseenheden vakdidactiek: schoolvak maatschappijleer, vakdidactiek: leerdoelen 1, vakdidactiek: toepassen van de benaderingswijzen, vakdidactiek: argumentatievaardigheden, intervisie 1 (jaar 2), vakdidactiek: leerdoelen 2, vakdidactiek: mens en maatschappij, intervisie 2 (jaar 3), vakdidactiek: ontwerpen van maatschappijleeronderwijs, vakdidactiek: toetsen en evalueren, vakdidactiek: ethiek en meningsvorming en maatschappelijk vraagstuk maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- de vragen noemen die bij vakdidactiek centraal staan en kan uitleggen wat de vragen concreet betekenen voor het handelen van de docent en de leerling.
- uitleggen in welke schoolvakken hij mag lesgeven;
- per schoolvak uitleggen:
 - welke leerlingen dit schoolvak volgen (in welk leerjaar, welk niveau, op welke opleiding, als verplicht vak of keuzevak);
 - hoe dat schoolvak deel uitmaakt van het geheel van schoolvakken in het Nederlands onderwijssysteem;
 - wat leerlingen bij dit schoolvak moeten leren, in welke documenten dit beschreven staat en waar je als docent deze documenten kunt raadplegen;
 - op welke manier je als docent kunt of moet toetsen wat de leerling geleerd heeft;
 - welke methodes beschikbaar zijn en voor welke doelgroep ze zijn geschreven;
- de functies en doelstellingen van de schoolvakken benoemen en kan uitleggen wat dit betekent voor het onderwijs dat hij (later) gaat ontwerpen;
- uitleggen hoe je als docent op basis van de kerndoelen voor de basisvorming, de eindtermen voor maatschappijleer en maatschappijkunde, de syllabus voor maatschappijkunde en het brondocument burgerschap kunt bepalen welke lesstof je op welke manier aan leerlingen wilt leren;
- analyseren hoe methodemakers de doelen van maatschappijleeronderwijs hebben uitgewerkt;
- beoordelen of en hoe hij een bepaalde methode kan gebruiken om bepaalde doelen van maatschappijleeronderwijs te behalen;
- zelf een aantal belangrijke begrippen uit het maatschappijleeronderwijs uitleggen en uitleggen welke vakdidactische keuzes hij hierbij heeft gemaakt;
- uitleggen waarom hij heeft gekozen voor de lerarenopleiding maatschappijleer en waarom hij docent maatschappijleer/ maatschappijkunde/ burgerschap/ mens- en maatschappij wilt worden;

Inhoud

De onderwijseenheid vakdidactiek schoolvak maatschappijleer is de eerste onderwijseenheid waar je in aanraking komt met vakdidactiek. Je leert wat vakdidactiek is en welke vier vragen in de vakdidactiek centraal staan: de vraag naar de inhoud van het schoolvak, de vraag naar de structuur van de leerstofelementen, de vraag naar de leerling en de vraag naar de methodiek.

Je maakt aan de hand van deze vier vragen kennis met de verschillende schoolvakken waarin je mag lesgeven wanneer je de bachelor lerarenopleiding Maatschappijleer hebt afgerond: maatschappijleer en maatschappijkunde

in de bovenbouw van het vmbo, burgerschap op het mbo en (onder voorwaarden) ook het leergebied mens- en maatschappij in de basisvorming.

Je bestudeert wat de inhoud is van elk van de schoolvakken en hoe die inhoud is opgebouwd. Je leert wat de belangrijkste begrippen zijn binnen deze schoolvakken en welke vaardigheden leerlingen moeten leren (o.a. informatievaardigheden, argumentatievaardigheden, digitale vaardigheden en waardenonderwijs). Je gaat zelf oefenen met het uitleggen van een aantal van deze begrippen, waardoor je in de praktijk ervaart wat je voor je vakdidactische bekwaamheid moet leren. Tegelijkertijd leer je de inhoud van de schoolvakken beter kennen.

Wat leerlingen moeten leren, staat beschreven in een aantal belangrijke documenten. Je leert werken met deze documenten, zodat je onder andere op basis hiervan je lessen kunt leren ontwerpen. Je leert op welke manier leerlingen getoetst kunnen of moeten worden en in dat kader bestudeer je een examen maatschappijkunde. Met andere woorden: je leert wat de inhoud van deze schoolvakken is en wat functies en doelstellingen van deze schoolvakken zijn. Je leert ook meer over de leerlingen waaraan je les gaat geven: in welke klas ze zitten, op welk niveau en welke opleiding ze volgen, hoe hun schoolloopbaan of toekomstig beroep eruit ziet en hoe jouw vak daarbinnen past.

Wanneer je deze onderwijseenheid heb afgerond, heb je dus een eerste beeld gevormd van de vakken waarin jij straks gaat lesgeven. Dat heb je nodig wanneer je straks je lessen gaat ontwerpen en gaat geven en je toetsen gaat ontwerpen. Dit doe je natuurlijk samen met collega's en je kunt hierbij gebruik maken van bestaande methodes. Je leert daarom welke methodes er voor de verschillende schoolvakken zijn geschreven en beoordeelt hoe methodemakers de doelen voor maatschappijleeronderwijs verder hebben uitgewerkt. Je ziet daardoor hoe zij de kennis en vaardigheden aan leerlingen willen aanleren. Je leert tijdens deze onderwijseenheid te beoordelen of en hoe je een methode kunt gebruiken om de doelen van maatschappijleeronderwijs te behalen.

Aan het eind van deze onderwijseenheid heb je dus een eerste beeld gevormd van de schoolvakken waarin je gaat lesgeven. Op basis hiervan kan je in periode 2 starten met het leren formuleren van voor maatschappijleeronderwijs relevante leerdoelen, waarbij je rekening houdt met specifieke kenmerken van specifieke groepen leerlingen.

Relatie met Kennisbasis (uitgave 2018)

Domein 9: Vakdidactiek maatschappijleer en burgerschap

Subdomeinen: 9.1, 9.2, 9.3 en 9.4

Werkwijze en organisatie

De student bereidt colleges voor, is bij colleges actief aanwezig en werkt daarna de stof uit.

De voorbereiding en uitwerking van de colleges bestaat uit het bestuderen van de stof, het maken en uitwerken van opdrachten en het verwerken van feedback.

Let op: er kunnen opdrachten verplicht worden gesteld die voor aanvang van het college gemaakt en ingeleverd dienen te worden, om aan het desbetreffende college te mogen deelnemen.

De colleges zullen bestaan uit:

- inleidingen door docent over stof en instructie bij opdrachten;
- onderwijsleergesprekken;
- maken van opdrachten;
- korte presentaties van studenten over gemaakte opdrachten;
- evaluatie van en reflectie op tijdens de colleges gehouden presentaties.

Literatuur en leermiddelen

- Boorn, R. van den (2019). *Handboek Vakdidactiek Maatschappijleer*. Amsterdam: Landelijk Expertisecentrum Mens- en maatschappijvakken
- Boekenpakket methodes middelbare school (twee methodes maatschappijleer voor het VMBO, naar keuze).

Toetsing

De student sluit de onderwijseenheid af als:

- Hij voldoet aan het aanwezigheidscriterium;
 - Bij onverhoopte afwezigheid stuurt de student een mail met opgaaf van reden van verzuim naar de betreffende docent en de studieloopbaanbegeleider vóór aanvang van het college;
 - Iedere student kan een keer afwezig zijn als daar een geldige reden voor is (ter beoordeling van de docenten). Voor dit gemiste college geldt dan dat de student een vervangende opdracht krijgt.
 - Twee keer of vaker afwezig zijn, betekent **volgend studiejaar de onderwijseenheid overdoen!**
- De kennistoets voldoende wordt beoordeeld.
- De workshop digibord/ bordschrijven is gevolgd.

Studievaardigheden

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Studievaardigheden
Engelse vertaling:	Study skills
SBU/ EC's:	Geen
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 1 en 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Student dient bij minimaal 75% van de colleges aanwezig te zijn. Wanneer teveel colleges worden gemist, dient een vervangende opdracht te worden gemaakt.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid studievaardigheden maakt geen deel uit van een specifieke vakinhoudelijke of vakdidactische leerlijn. Studenten leren bij deze onderwijseenheid zelf studeren. Doel van de onderwijseenheid is ook om studenten studievaardigheden aan te leren, zodat zijn hun toekomstige leerlingen kunnen leren studeren. Hierbij kunnen zij later gebruik maken van technieken en methoden voor vaardighedenonderwijs die bij vakdidactiek argumentatievaardigheden worden aangeboden. De onderwijseenheid informativaardigheden gaat daarbij in op het lezen van bronnen en het doen van literatuuronderzoek. Daarvoor zijn de studievaardigheden samenvatten en schematiseren die bij deze onderwijseenheid (verder) worden aangeleerd onontbeerlijk. Tevens is er aandacht voor het maken van een realistische planning en het houden aan deze planning.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- uitleggen welke stappen gezet kunnen worden om colleges zo optimaal mogelijk voor te bereiden en hij kan deze stappen zelf zetten;
- uitleggen aan welke eisen een werkstuk moet voldoen en kan dat toepassen in zijn eigen studie;
- uitleggen hoe een studieplanning in verschillende stappen gemaakt wordt;
- een eigen studieplanning maken en zich hier aan houden;
- uitleggen wat er gedaan kan worden om een goede voorbereiding te treffen op verschillende toetsen en kan dit toepassen op zijn eigen studie.

Inhoud

In de onderwijseenheid studievaardigheden wordt ingegaan op studievaardigheden die de student nodig heeft om zijn studie aan de Fontys Lerarenopleiding Maatschappijleer succesvol te starten en af te ronden. Daarnaast is deze kennis over studievaardigheden ook belangrijk voor toekomstig docenten die hun leerlingen moeten leren leren. Ook daar wordt dus aandacht aan besteed.

Relatie met Kennisbasis

Er is geen relatie met de kennisbasis.

Werkwijze en organisatie

De colleges worden kort theoretisch ingeleid en daarna gaan de studenten oefenen met de vaardigheid die in dat college centraal staat. Studenten leren een aantal praktische zaken die nodig zijn om deze studie tot een succes te maken. De student moet steeds het college voorbereiden door opdrachten uit te werken.

Literatuur en leermiddelen

Er wordt om te oefenen met de studievaardigheden gebruik gemaakt van de literatuur uit de andere onderwijseenheden.

Aanbevolen literatuur

- Pilot, A., Van Hout- Wolters, B., Jongepier, P., Van Ginkel, S. & Scheijen, W., (2016) *Studeer effectief*, Noordhoff Uitgevers, ISBN: 9789001866365.
- Van Hogen, R., Rietstap, E., (2017) *Basisvaardigheden taal*, HBO, Noordhoff uitgevers, ISBN:9789001875077.

Sociologie 1

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Sociologie 1
Engelse vertaling:	Sociology 1
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 1
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Student dient bij minimaal 75% van de colleges aanwezig te zijn. Wanneer teveel colleges worden gemist, dient een vervangende opdracht te worden gemaakt.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid sociologie 1 maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn sociologie. De onderwijseenheden sociologie 1, sociologie 2, culturele antropologie, socialisatie, visies op burgerschap en technologie en samenleving maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- uiteenlopende maatschappelijke verschijnselen (conflicten, problemen, gebeurtenissen) herkennen, beschrijven, analyseren en verklaren met behulp van sociologische begrippen;
- zijn standpunt over maatschappelijke vraagstukken zowel schriftelijk als mondeling verwoorden en beargumenteren;
- teksten en visuele bronnen analyseren;
- sociologische begrippen met behulp van voorbeelden toelichten;
- begrippenschema's construeren;
- sociologische begrippen in nieuwe contexten toepassen om maatschappelijke vraagstukken te analyseren.

Inhoud

Sociologie is de wetenschap die het samenleven van mensen bestudeert. Omdat we allen deel uitmaken van de Nederlandse samenleving hebben we relatief veel ervaringskennis maar helaas ook vaak ongefundeerde en zelfs verkeerde kennis van de samenleving.

Sociologen proberen m.b.v. wetenschappelijke methoden (theorievorming en onderzoek) beschrijvingen en verklaringen systematisch te verzamelen en te ordenen.

Sociologie zorgt ervoor dat we meer weten en meer kunnen begrijpen van wat er zich in een samenleving afspeelt, of het nu gaat om vrijetijdsbestedingen, zinloos geweld, mode, veranderend uitgaansgedrag, carnaval of onderwijs...

In deze onderwijseenheid ligt de nadruk op basisbegrippen van de sociologie, zoals cultuur, interactie, de vier typen bindingen en interdependentie. Deze begrippen zijn breed toepasbaar om vele maatschappelijke verschijnselen te analyseren of verklaren. Het gaat dus om het kunnen toepassen van de brede inzichten op concrete situaties: leren herkennen, analyseren en verklaren van diverse maatschappelijke verschijnselen en problemen.

Relatie met Kennisbasis (uitgave 2018)

Domein 1: Benaderingswijzen en sociale wetenschappen

Subdomeinen: 1.7, 1.8, 1.9, 1.10, 1.11, 1.12, 1.14

Domein 5: pluriforme samenleving

Subdomeinen: 5.10 en 5.11

Domein 6: Arbeid en verzorgingsstaat

Subdomein: 6.7

Domein 7: Cultuur en socialisatie

Subdomeinen: 7.6, 7.7, 7.8, 7.9, 7.10

Werkwijze en organisatie

In elk college zal steeds een inleiding gegeven worden in het desbetreffende onderwerp c.q. de literatuur en zal de rode draad zichtbaar gemaakt worden.

De student bereidt zich voor op de colleges door de leerstof te bestuderen zodat deze actief deel kan nemen aan het college. De student moet in staat zijn om zelf vragen te stellen over onduidelijkheden van de leerstof en om opdrachten te verwerken tijdens het college.

Daarnaast wordt de student tijdens de colleges gevraagd voor het volgende college thuis zaken op te zoeken die besproken kunnen worden (denk aan: eigen voorbeelden, krantenartikelen, situatieschetsen en reclames).

Literatuur en leermiddelen

Weenink, D., Rusinovic, K., Wilterdink, N. & Van Heerikhuizen, B. (2017, 8^e druk). *Samenlevingen; Inleiding in de sociologie*. Groningen, Noordhoff uitgevers

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Staatsinrichting

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Staatsinrichting
Engelse vertaling:	Dutch government
SBU/ EC's:	28/ 1
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 1
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Student dient bij minimaal 75% van de colleges aanwezig te zijn. Wanneer teveel colleges worden gemist, dient een vervangende opdracht te worden gemaakt. Bezoek aan ProDemos en de Eerste en Tweede Kamer in Den Haag is verplicht.

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijsseenheid staatsinrichting maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn politicologie. De onderwijsseenheden staatsinrichting, politicologie 1, politieke stromingen, Europa, buitenlandexcursie Brussel, politicologie 2, internationale betrekkingen, democratie, internationale betrekkingen noord-zuid, visies op burgerschap en sociale en politieke filosofie maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- de kenmerken van de Nederlandse parlementaire democratie noemen;
- het parlement definiëren en de samenstelling, rechten en werkwijze van het parlement beschrijven;
- de regering en het kabinet definiëren en hun samenstelling en functies beschrijven;
- aangeven wat de gedecentraliseerde eenheidsstaat en de democratische rechtsstaat inhouden;
- in grote lijnen de relatie tussen bestuur en samenleving schetsen;
- het Nederlands kiesstelsel beschrijven en kan daarbinnen van op basis van een verkiezingsuitslag een zetelberekening maken;
- uitleggen welke werkvormen hij kan gebruiken bij het ontwikkelen van een les binnen het thema politieke besluitvorming van het vmbo en de politieke dimensie binnen het mbo.

Inhoud

In de onderwijsseenheid staatsinrichting worden de hoofdlijnen geschetst van het Nederlandse politieke stelsel: Nederland als een constitutionele monarchie, een parlementaire democratie, een rechtsstaat en als een gedecentraliseerde eenheidsstaat met een (kies)stelsel van evenredige vertegenwoordiging. Daarbij komen de staatsrechtelijke en politicologische aspecten van dit stelsel aan de orde.

In de onderwijsseenheid wordt aandacht besteed aan de eindtermen voor het schoolthema politieke besluitvorming en aan de vakdidactische aspecten van dit thema. De studenten nemen in dit verband ook kennis van bestaand lesmateriaal rond het thema.

Relatie met Kennisbasis (uitgave 2018)

Domein 1: Benaderingswijzen en sociale wetenschappen

Subdomeinen: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.14, 1.15

Domein 2: Politiek

Subdomeinen: 2.1 tot en met 2.16

Werkwijze en organisatie

In de colleges staat met name de theorie centraal en er is voldoende ruimte voor de toepassing en verdere verdieping daarvan. In de colleges zal gebruik worden gemaakt van verschillende werkvormen waarin de theorie wordt geïntroduceerd, uitgediept, verwerkt en toegepast.

Daarnaast wordt van de student verwacht dat hij colleges voorbereidt en de literatuur bestudeert. Bovendien zal er een bezoek worden gebracht aan ProDemos in Den Haag.

Literatuur en leermiddelen

- ProDemos (2020)., *Politiek in Nederland. Basisinformatie over democratie en bestuur*. Den Haag: ProDemos
- Deschouwer, K en M. Hooghe (2020). *Politiek. Een inleiding in de politieke wetenschappen*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers. (6e druk)

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets. Voorwaarde om voor beoordeling in aanmerking te komen is de deelname aan de excursie naar Den Haag.

Schriftelijke toets

In week 9 wordt er een schriftelijke toets gegeven in twee delen. Het eerste deel bestaat uit gesloten vragen. Bij de gesloten vragen gaat het om het (her-)kennen van de belangrijkste begrippen en concepten. Het tweede deel van de toets bestaat uit open vragen. Daarbij moet de student aantonen overzicht te hebben over het Nederlandse politieke stelsel en hij moet een zetelberekening kunnen maken.

Eindbeoordeling

Voor de kennistoets krijgt de student één cijfer.

Deelname aan de excursie (Den Haag) is voorwaardelijk voor toekenning van de beoordeling.

In collegeweek 2 wordt een diagnostische toets afgenomen. De student die deze toets met een voldoende afsluit, wordt vrijgesteld van aanwezigheid bij de colleges. Het cijfer van de diagnostische toets geldt dan als eindcijfer. De student dient wel deel te nemen aan de excursie naar Den Haag.

Massamedia 1

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Massamedia 1
Engelse vertaling:	Mass media 1
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 1
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Student dient bij minimaal 75% van de colleges aanwezig te zijn. Wanneer teveel colleges worden gemist, dient een vervangende opdracht te worden gemaakt. Deelname aan de workshop 'docent in de digitale wereld' is verplicht.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid massamedia 1 maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn. Binnen de vakinhoudelijke leerlijn wordt naast inleiding en verdieping op de funderende wetenschappen aandacht besteed aan de thema's van het schoolvak maatschappijleer. Binnen deze thema's wordt themakennis aangeleerd, maar worden tevens de concepten vanuit de (basis)wetenschappen toegepast en verder verdiept. De thema-eenheden worden gevormd door de onderwijseenheden massamedia 1, economie en verzorgingsstaat, multiculturele samenleving, criminaliteit, arbeid en massamedia 2.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student kan het proces van communicatie vanuit verschillende benaderingen beschrijven en toepassen en kan verschillende soorten communicatie beschrijven en vergelijken.
- De student kan de functionele benadering van de media uitleggen en toepassen en de (dys)functies van de media op individueel, maatschappelijk en politiek niveau beschrijven en herkennen.
- De student kan verschillende soorten massamedia in ons land beschrijven en met elkaar vergelijken en de belangrijkste veranderingen in het medialandschap aan de hand van maatschappelijke ontwikkelingen (bijvoorbeeld commercialisering en globalisering) beschrijven en verklaren.
- De student kan de wijze waarop de overheid in ons land betrokken was en is met de massamedia, in het bijzonder het omroepbestel, uitleggen en verklaren en de uitgangspunten van het mediabeleid in Nederland uitleggen en herkennen.
- De student kan de rol die selectieprocessen spelen bij de totstandkoming van nieuws en de beeldvorming over de werkelijkheid analyseren.
- De student kan het belang van media-ethiek uitleggen.
- De student kan de belangrijkste (inter)nationale wetgeving die van belang is voor werking van de media uitleggen (bijvoorbeeld Mediawet en artikel 7 GW).
- De student kan de rol die de media vervullen in het socialisatieproces uitleggen en herkennen.
- De student kan verschillende methoden om mediateksten te analyseren onderscheiden.
- De student kan de gevolgen van technologische ontwikkelingen en globalisering voor de media op sociaal-cultureel, politiek-juridisch en sociaal economisch gebied uitleggen en herkennen.

Inhoud

De massacommunicatiemiddelen hebben in de 20e en 21e eeuw een sterke ontwikkeling doorgemaakt. Enerzijds is het aantal media drastisch toegenomen, anderzijds is het bereik van de media sterk gegroeid. De media zijn een steeds belangrijkere rol gaan spelen in het maatschappelijk leven. Deze onderwijseenheid heeft dan ook als doel om de werking van de media vanuit een sociale context te begrijpen en kritisch te kunnen analyseren.

Relatie met Kennisbasis (uitgave 2018)

Domein 4: Massacommunicatie en –media

Subdomeinen: alle

Werkwijze en organisatie

Tijdens de colleges zal door de docent toelichting gegeven worden op de theorie. De collegestof bestaat uit verschillende onderdelen, opgedeeld in zeven thema's. In de colleges worden hoofdlijnen geschetst en zal er verdieping op de stof worden aangebracht. Aan de hand van actuele casussen en beeldmateriaal zal het onderwerp kritisch besproken worden. Meningsvorming, analyse en kritisch denken staan hierbij centraal. Middels opdrachten in het college wordt geoefend met de theorie.

Studenten volgen aanvullend op de colleges de workshop 'docent in de digitale wereld' in de mediatheek.

Literatuur en leermiddelen

Alle artikelen staan op sharepoint.

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Voorwaarde om voor beoordeling in aanmerking te komen is deelname aan de workshop 'docent in de digitale wereld'.

Drama Gamma

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Drama Gamma
Engelse vertaling	Drama
SBU/ EC's:	28/1
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1,
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Aanwezigheid (100%), leerdoel, presentatie , verhaal vertellen, afronden met gesprek of reflectie verslag

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De module 'Drama' helpt mee aan de vorming tot professioneel docent.
De inhoud is vakoverstijgend en valt onder het meesterschapdomein.

Doelen en inhoud

Doelen

De student

- werkt aan zijn persoonlijke leerdoel;
- wordt zich bewust van zijn fysieke houding en het effect daarvan op anderen;
- begrijpt het belang van non-verbale communicatie;
- wordt gestimuleerd zijn comfortzone te vergroten;
- doet een beroep op zijn creativiteit;
- vergroot zijn zelfvertrouwen;
- leert zijn medestudenten op een andere manier kennen;
- wordt aangesproken op zijn improvisatievermogen.

Inhoud

Naast vakkennis is het belangrijk dat je als docent ook boeiend vertelt, dat je je non-verbale communicatie inzet, alert bent en uit je comfortzone gaat.

Door verschillende dramaoefeningen ga je hier aan werken. Alle oefeningen en opdrachten worden direct of indirect gekoppeld aan het docentschap.

Je traint je non-verbale sensibiliteit en vaardigheden. Je wordt je bewust van je lichaam, stem, houding en uitstraling en leert zo je lijf in te zetten als instrument.

Drama wordt als middel ingezet voor de volgende functies (*Werken met drama - Sjaak Vane*):

- 1) een sociale functie (voor plezier en de sociaal contacten);
- 2) een creatieve functie (om je creativiteit te ontwikkelen, leren vormgeven eigen ideeën);
- 3) een persoonsvormende functie (om te leren jezelf uit te drukken, om jezelf te ontplooien).

Werkwijze en organisatie

De module wordt in één van de 4 periodes ingeroosterd, één blokuur per week. Er zijn in totaal 16 contacturen. Om roostertechnische redenen wordt daar incidenteel van afgeweken. De contacturen worden dan in een workshopvorm (bijvoorbeeld 4 x 4 uur) aangeboden. In de regel vinden de lessen plaats in dramalokaal D012.

Toetsing

Een voldoende (geheeltallig cijfer 6 t/m 10) wordt slechts toegekend als de student heeft voldaan aan de eisen van de module. Voor een positieve afronding van de module ontvang je één studiepunten.

Activiteit	Formele eisen
1. Aanwezigheid	100%. - Mis je 1 bijeenkomst, dan krijg je aan het eind van de periode de mogelijkheid te herkansen door een inhaalles bij te wonen. De inhaalles is telkens op de eerste dag van de tentamenweek van 09.25-11.15 uur in D012. Aanmelden bij je docent is verplicht! - Mis je 2 bijeenkomsten, dan heb je een inhaalles en een extra opdracht. Informeer bij je dramadocent over deze opdracht. - Mis je 3 of meer bijeenkomsten, ontvang je geen studiepunt.
2. Persoonlijk leerdoel	1) Je formuleert een leerdoel in de eerste les 2) In het reflectie gesprek of verslag vertel / beschrijf je hoe je hebt gewerkt aan je persoonlijk leerdoel . En wat de uitkomst is.
3. presentatie	In de les presenteert je een verhaal wat je op een beeldende manier kunt vertellen. Zowel de docent als je medestudenten geven feedback op jouw presentatie.
4. Inzet	Actief en met een open houding meedoen met de oefeningen en opdrachten tijdens de bijeenkomsten.

Persoonlijk leerdoel

- Denk na over een persoonlijk leerdoel.
- Wat wil je leren tijdens deze module?
- Het leerdoel moet gekoppeld zijn aan het docentschap.
- Dit onderdeel bestaat uit
 - Stappenplan
 - Presentatie
 - Reflectie

A. Stappenplan & reflectie

Met onderstaand stappenplan maak je je leerdoel concreet.

- Formuleer jouw leerdoel:
 - Een leerdoel begint altijd met: Ik
 - Daarna het woord 'wil'. Ik wil ...
 - Vervolgens het gedeelte benoemen wat je wilt leren: het eigenlijke doel (de vaardigheid). Let op: het leerdoel moet gekoppeld zijn aan het docentschap.
Bijvoorbeeld:
 - Ik wil mezelf meer laten zien.
 - Ik wil duidelijker mijn grens aangeven.
 - Ik wil bewust worden van mijn fysieke houding.
- Leg uit waarom je voor dit leerdoel kiest.
- Wat zou het bereiken van dit leerdoel je opleveren?
- Als ik dit doel wil bereiken wat moet ik dan allemaal ondernemen tijdens de module en eventueel daarbuiten?

Kies je voor een reflectie verslag beschrijf dan duidelijk je doel zoals hierboven staat beschreven en lever je reflectie in bij:

d.verhoeven@fontys.nl

- Vermeld in je e-mail en in het verslag duidelijk
 - voor- en achternamen;
 - studentnummers;
 - opleiding / klas.
- Versturen uiterlijk één week na de laatste les

Propedeuse periode 2

Professioneel Handelen

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Professioneel handelen propedeuse
Engelse vertaling	Orientation traineeship
SBU / ECTS	224/8
Studiejaar + periode	Jaar 1, periode 2,3

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Gedurende de opleiding breng je veel tijd door in de praktijk van het onderwijs. Je leert relaties leggen tussen de theorie en praktijksituaties door te reflecteren met medestudenten, docenten in het werkveld en opleiders van FLOT. Gedurende de opleiding krijg je steeds meer verantwoordelijkheid als leraar in de school en word je voorbereid op het uiteindelijk zelfstandig lesgeven en functioneren binnen een school. Het leren op de werkplek vormt het hart van de lerarenopleiding. Veel studenten starten het werkplekleren op een opleidingsschool. Op opleidingsscholen vormen alle studenten samen een leergroep, die onder leiding van een daartoe opgeleide opleider in de school, samen leren en werken aan een voor hen en de school kenmerkende en betekenisvolle leersituatie. Studenten volgen een geheel geïntegreerd programma. De student wordt opgenomen in het team en in de cultuur van het onderwijs op die school. Er is veel ruimte voor co-creatie, ook samen leren met zittende leraren. Op academische opleidingsscholen doen de studenten daarnaast onderzoek in het kader van een schoolontwikkelingsvraag. Een opleidingsschool is dus een leergemeenschap waarbij studenten en leraren zich blijvend ontwikkelen en regelmatig nadenken over hoe zij het onderwijs aan leerlingen kunnen verbeteren.

Leeruitkomsten

Bij het professioneel handelen wordt gewerkt met leeruitkomsten. Die beschrijven wat je als student aan het eind van de stageperiode moet aantonen.

Hieronder zie je leeruitkomsten per fase in de opleiding:

Professioneel Handelen Propedeuse:

- De student ontwerpt een op zichzelf staande leeractiviteit voor leerlingen in het tweedegraads gebied, voert de activiteit uit en reflecteert op het leerproces en leeropbrengsten, rekening houdend met de context, de doelen, de werkvormen en materialen.
- De student draagt bij aan een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen.
- De student communiceert effectief door vanuit een professionele rol betrokkenheid te tonen en contact te maken met leerlingen, collega's en medestudenten.
- De student reflecteert op het eigen onderwijspedagogisch, vakdidactisch en vakinhoudelijk handelen als professional, stelt leerdoelen op en werkt zo planmatig aan zijn eigen ontwikkeling.
- De student onderzoekt vanuit een ontwikkelingsgerichte houding de vraag "wil en kan ik leraar worden" en onderbouwt de opbrengsten.

Toetsing

De student maakt een portfolio met daarin bewijslast om de leeruitkomsten aan te tonen.

Op basis van het portfolio wordt een eindgesprek georganiseerd tussen student, instituutsopleider (IO), werkplekbegeleider (WPB) en/of schoolopleider (SO). De werkplekbegeleider/schoolopleider heeft een adviserende rol bij de beoordeling. De instituutsopleider is examinerator en beoordeelt. De eindbeoordeling vindt plaats op grond van de lesbezoeken (of video's), de tussenevaluatie, het stageportfolio en het eindgesprek.

Aanvullende informatie

Voor meer informatie over het werkplekleren en de stages kun je [hier](#) terecht.

Vakdidactiek: leerdoelen 1

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek: leerdoelen 1
Engelse vertaling:	Teaching methods: learning objectives 1
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Practicum. Vervangende opdracht bij afwezigheid. Bij vaker dan twee keer afwezig, is de onderwijseenheid niet meer af te ronden in het desbetreffende studiejaar.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid vakdidactiek: leerdoelen 1 maakt deel uit van de vakdidactische leerlijn. De onderwijseenheden vakdidactiek: schoolvak maatschappijleer, vakdidactiek: leerdoelen 1, vakdidactiek: toepassen van de benaderingswijzen, vakdidactiek: argumentatievaardigheden, intervisie 1 (jaar 2), vakdidactiek: leerdoelen 2, vakdidactiek: mens en maatschappij, intervisie 2 (jaar 3), vakdidactiek: ontwerpen van maatschappijleeronderwijs, vakdidactiek: toetsen en evalueren, vakdidactiek: ethiek en meningsvorming en maatschappelijk vraagstuk maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- uitleggen wat het doel en de functie van vakdidactiek inhoudt;
- uitleggen welke soorten leerdoelen er zijn en wat de verschillen daar tussen zijn en kan uitleggen wat het verschil is tussen hogere en lagere leerdoelen;
- met behulp van relevante handelingswerkwoorden lagere leerdoelen formuleren op basis van de taxonomie van Anderson & Krathwohl;
- opdrachten formuleren die aanzetten tot lagere denkvaardigheden en antwoordmodellen formuleren bij zelf geformuleerde opdrachten;
- het denkniveau en moeilijkheidsgraad van opdrachten in een methode vaststellen aan de hand van de taxonomie van Anderson & Krathwohl en de criteria voor complexiteit en de moeilijkheidsgraad van teksten in methoden en van bronnen beoordelen;
- de opbouw van een les formuleren en presenteren volgens het didactisch analysemodel van Van Gelder en kan het directe instructie model toepassen.
- de beginsituatie van leerlingen formuleren in termen van relevante handelingswerkwoorden;
- vakdidactische feedback geven op zelf en door medestudenten geformuleerde leerdoelen en opdrachten en kan ontvangen vakdidactische feedback verwerken in eigen producten.

Inhoud

Van het 'wat' en 'waarom' naar het 'hoe': ontwikkelen van onderwijs.

Vakdidactiek geeft eigenlijk antwoord op de vraag 'hoe kan ik als docent leerlingen helpen inhoudelijke moeilijkheden van mijn vak de baas te worden?' Je zou ook kunnen zeggen dat vakdidactiek de kunst van het lesgeven is. Hiermee wordt bedoeld dat vakdidactiek het 'transformeren van leerinhouden tot lesmateriaal' is. Dat betekent dat een docent lesmateriaal (opdrachten en werkvormen) moet kunnen ontwikkelen, dat hij gebruikt om leerlingen inhoudelijk verder te helpen. Hieruit volgt dat een docent moet kunnen formuleren wat het 'wat', 'waarom' en het 'hoe' inhoudt: wat moeten leerlingen leren, waarom en hoe gaan ze dat leren.

Natuurlijk wordt het 'wat' vastgelegd in de officiële eindtermen, maar die zijn zo algemeen geformuleerd dat een docent zelf algemene en specifieke leerdoelen en lesdoelen moet formuleren. Dat veronderstelt een gedegen kennis van de inhoud van het vak en een visie op de taken en functie van het vak. In deze onderwijseenheid leer je leerdoelen formuleren en lesmateriaal ontwikkelen. Er is veel materiaal, zoals de methoden maatschappijleer. Het is goed om kritisch te kijken naar de geschiktheid van dat materiaal en de manier waarop je het moet gebruiken. Daarom besteden we in deze onderwijseenheid ook aandacht aan het beoordelen van bestaand materiaal en uitvoeren van lesdelen.

Relatie met Kennisbasis (uitgave 2018)

Domein 9: Vakdidactiek maatschappijleer en burgerschap

Subdomeinen: 9.1, 9.2, 9.4 en 9.6

Werkwijze en organisatie

De student bereidt colleges voor, is bij colleges actief aanwezig en werkt daarna de stof uit.

De voorbereiding en uitwerking van de colleges bestaat uit het bestuderen van de stof in het boek en in de handleiding, het maken en uitwerken van opdrachten en het verwerken van feedback.

De colleges zullen bestaan uit:

- inleidingen door docent over stof en instructie bij opdrachten;
- onderwijsleergesprekken;
- maken van opdrachten;
- presentaties van studenten over gemaakte opdrachten;
- evaluatie van en reflectie op tijdens de colleges gehouden presentaties;
- feedback geven op presentaties van medestudenten.

Literatuur en leermiddelen

Verplichte literatuur:

- Boorn, R. van den (2019), *Handboek Vakdidactiek Maatschappijleer*. Amsterdam: Landelijk Expertisecentrum Mens- en maatschappijvakken
- Boekenpakket methodes middelbare school (twee methodes maatschappijleer voor het VMBO, naar keuze).

Aanbevolen literatuur:

- Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2017). *Handboek voor leraren*. Bussum: Coutinho

Toetsing

De student sluit de onderwijseenheid af als:

- Hij voldoet aan het aanwezigheids criterium;
 - Bij onverhoopte afwezigheid stuurt de student een mail met opgaaf van reden van verzuim naar de betreffende docent en de studieloopbaanbegeleider vóór aanvang van het college;
 - Iedere student kan een keer afwezig zijn als daar een geldige reden voor is (ter beoordeling van de docenten). Voor dit gemiste college geldt dan dat je een vervangende opdracht krijgt.
 - Vaker dan twee keer afwezig zijn, betekent **volgend studiejaar de onderwijseenheid overdoen!**
- De kennistoets voldoende wordt beoordeeld.

Informatievaardigheden

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Informatievaardigheden
Engelse vertaling:	Information literacy
SBU/ EC's:	56/ 2
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Student dient bij minimaal 75% van de colleges aanwezig te zijn. Wanneer teveel colleges worden gemist, dient een vervangende opdracht te worden gemaakt. Deelname aan workshop informatievaardigheden 1 is verplicht.

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

Binnen FLOT zijn twee onderzoekssporen geformuleerd: een reflectiespoor en een ontwerpspoer. Daarnaast heeft de opleiding Maatschappijleer een derde onderzoeksspoor ontwikkeld. Hierin staan onderzoeksmethoden uit sociaalwetenschappelijk onderzoek centraal. Het analyseren van maatschappelijke problemen behoort tot de kern van het schoolvak maatschappijleer. Het doen van sociaalwetenschappelijk onderzoek staat ten dienste hiervan. De onderwijsseenheid informatievaardigheden maakt deel uit van dit derde onderzoeksspoor. De onderwijsseenheid onderzoeksvaardigheden is een vervolg hierop.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- relevante bronnen selecteren;
- relevante gegevens halen uit tekstuele bronnen;
- relevante informatie halen uit statistische bronnen;
- gegevens uit geselecteerde bronnen verwerken;
- met behulp van de geselecteerde bronnen een heldere argumentatie opzetten;
- een samenhangend en gestructureerd verslag schrijven op basis van de geselecteerde gegevens;
- APA-regels hanteren;
- werken volgens het model van Lindeman en Spijkerboer.

Inhoud

Binnen de onderwijsseenheid informatievaardigheden staat het doen van literatuuronderzoek en de verslaglegging hiervan centraal. De student leert bronnen te selecteren en te verwerken, onder andere door ze met elkaar te vergelijken en tegen elkaar af te zetten. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan het interpreteren van statistische gegevens. De student leert tevens het literatuuronderzoek te verwerken in een gestructureerd en samenhangend verslag, dat voldoet aan APA-regels. Daarnaast volgt de student de workshop informatievaardigheden.

In deze onderwijsseenheid wordt gewerkt volgens het model van Lindeman en Spijkerboer, een model om vaardigheden aan te leren. Dit model wordt bij vakdidactiek argumentatievaardigheden verder uitgediept, zodat studenten leren dit model tijdens hun eigen lessen in te zetten.

Relatie met Kennisbasis (uitgave 2018)

Domein 1: Benaderingswijzen en sociale wetenschappen

Subdomeinen: 1.17 en 1.18

Afhankelijk van het gekozen onderwerp van het literatuuronderzoek, komen andere onderdelen van de kennisbasis aan bod.

Werkwijze en organisatie

In de onderwijsseenheid informatievaardigheden verdiepen studenten hun kennis over een actueel vraagstuk door literatuurstudie te doen naar dit onderwerp in (populair) wetenschappelijke literatuur. De student stelt hiervoor een onderzoeksvraag op en zoekt hierbij verschillende bronnen. Op basis van deze bronnen selecteert de student relevante gegevens. Deze gegevens worden verwerkt tot een onderzoeksverslag. Het verslag moet een samenhangend en gestructureerd geheel zijn waarbij een goede argumentatiestructuur wordt gehanteerd. Ook worden de APA-regels gehanteerd.

Studenten volgen ter ondersteuning de workshop informatievaardigheden 1 in de mediatheek.

Literatuur en leermiddelen

Goosen, M & Schoordijk, F. (2014). *Basisvaardigheden academisch schrijven*. Coutinho: Bussum.

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een dossier.

De student moet ook de workshop informatievaardigheden 1 hebben gevolgd.

Sociologie 2

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Sociologie 2
Engelse vertaling:	Sociology 2
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Student dient bij minimaal 75% van de colleges aanwezig te zijn. Wanneer teveel colleges worden gemist, dient een vervangende opdracht te worden gemaakt. Deelname aan excursie is verplicht.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid sociologie 2 maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn sociologie. De onderwijseenheden sociologie 1, sociologie 2, culturele antropologie, socialisatie, visies op burgerschap en technologie en samenleving maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- uiteenlopende maatschappelijke verschijnselen (conflicten, problemen, gebeurtenissen) herkennen, beschrijven, analyseren en verklaren met behulp van sociologische begrippen;
- zijn standpunt over maatschappelijke vraagstukken zowel schriftelijk als mondeling verwoorden en beargumenteren;
- teksten en visuele bronnen analyseren;
- sociologische begrippen met behulp van voorbeelden toelichten;
- begrippenschema's construeren;
- sociologische begrippen in nieuwe contexten toepassen om maatschappelijke vraagstukken te analyseren;
- tijdens een excursie naar een museum sociologische theorieën en begrippen herkennen en verbinden aan verschillende kunstvormen.

Inhoud

Sociologie is de wetenschap die het samenleven van mensen bestudeert. Omdat we allen deel uitmaken van de Nederlandse samenleving hebben we relatief veel ervaringskennis maar helaas ook vaak ongefundeerde en zelfs verkeerde kennis van de samenleving.

Sociologen proberen m.b.v. wetenschappelijke methoden (theorievorming en onderzoek) beschrijvingen en verklaringen systematisch te verzamelen en te ordenen.

Sociologie zorgt ervoor dat we meer weten en meer kunnen begrijpen van wat er zich in een samenleving afspeelt, of het nu gaat om vrijetijdsbestedingen, zinloos geweld, mode, veranderend uitgaansgedrag, carnaval of onderwijs...

In deze onderwijseenheid ligt de nadruk op het toepassen van de basisbegrippen binnen verschillende contexten van de sociologie. Deze begrippen zijn breed toepasbaar om vele maatschappelijke verschijnselen te analyseren of verklaren. Het gaat dus om het kunnen toepassen van de brede inzichten op concrete situaties: leren herkennen, analyseren en verklaren van diverse maatschappelijke verschijnselen en problemen.

Relatie met Kennisbasis (uitgave 2018)

Domein 1: Benaderingswijzen en sociale wetenschappen

Subdomeinen: 1.7, 1.8, 1.9, 1.10, 1.11, 1.12, 1.14

Domein 5: pluriforme samenleving

Subdomeinen: 5.10 en 5.11

Domein 6: Arbeid en verzorgingsstaat

Subdomein: 6.7

Domein 7: Cultuur en socialisatie

Subdomeinen: 7.6, 7.7, 7.8, 7.9, 7.10

Werkwijze en organisatie

In elk college zal steeds een inleiding gegeven worden in het desbetreffende onderwerp c.q. de literatuur en zal de rode draad zichtbaar gemaakt worden.

De student bereidt zich voor op de colleges door de leerstof te bestuderen zodat deze actief deel kan nemen aan het college. De student moet in staat zijn om zelf vragen te stellen over onduidelijkheden van de leerstof en om opdrachten te verwerken tijdens het college.

Daarnaast wordt de student tijdens de colleges gevraagd voor het volgende college thuis zaken op te zoeken die besproken kunnen worden (denk aan: eigen voorbeelden, krantenartikelen, situatieschetsen en reclames).

Literatuur en leermiddelen

Weenink, D., Rusinovic, K., Wilterdink, N. & Van Heerikhuizen, B. (2017, 8^e druk). *Samenlevingen; Inleiding in de sociologie*. Groningen, Noordhoff uitgevers

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Daarnaast is deelname aan de excursie voorwaardelijk.

Politologie 1

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Politologie 1
Engelse vertaling:	Political science 1
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Student dient bij minimaal 75% van de colleges aanwezig te zijn. Wanneer teveel colleges worden gemist, dient een vervangende opdracht te worden gemaakt.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid politicologie 1 maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn politicologie. De onderwijseenheden staatsinrichting, politicologie 1, politieke stromingen, Europa, buitenlandexcursie Brussel, politicologie 2, internationale betrekkingen, democratie, internationale betrekkingen noord-zuid, visies op burgerschap en sociale en politieke filosofie maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student is in staat om:

- het werkkterrein en de instrumenten van de politieke wetenschap te beschrijven;
- het begrip politiek te definiëren;
- een aantal kernconcepten te gebruiken om politiek op verschillende niveaus te kunnen analyseren (o.a. staat, overheid, politiek, beleid, macht, invloed, gezag, ideologie, democratie, politieke participatie, representatie, bureaucratie);
- de eindtermen politieke besluitvorming op een basaal niveau te vertalen naar de eigen lespraktijk.

Inhoud

In de onderwijseenheid politicologie 1 komt een aantal centrale begrippen en benaderingen uit de politicologie aan de orde, zoals het systeemmodel van politiek. Ook komen begrippen als staat, overheid, politiek, beleid, macht, invloed, gezag, ideologie, democratie, politieke participatie, representatie, bureaucratie aan bod. Daarnaast wordt nog aandacht besteed aan internationale betrekkingen en wordt kennis gemaakt met de belangrijkste politieke stromingen, ideologieën en politieke partijen in Nederland.

In de onderwijseenheid wordt tevens aandacht besteed aan de eindtermen voor het schoolthema politieke besluitvorming en aan de vakdidactische aspecten van dit thema. De studenten nemen in dit verband ook kennis van bestaand lesmateriaal rond het thema.

Relatie met Kennisbasis (uitgave 2018)

Domein 1: Benaderingswijzen en sociale wetenschappen

Subdomeinen: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.14, 1.15, 1.17

Domein 2: Politiek

Subdomeinen: 2.1 tot en met 2.16

Werkwijze en organisatie

In de colleges zal steeds een inleiding gegeven worden in het desbetreffende onderwerp c.q. de literatuur en zal de rode draad zichtbaar gemaakt worden.

De student bereidt zich voor op de colleges door de leerstof te bestuderen zodat deze actief deel kan nemen aan het college. De student moet in staat zijn om zelf vragen te stellen over onduidelijkheden van de leerstof en om opdrachten te verwerken tijdens het college.

Daarnaast wordt de student tijdens de colleges gevraagd voor het volgende college thuis zaken op te zoeken die besproken kunnen worden (denk aan: eigen voorbeelden, krantenartikelen, situatieschetsen en reclames).

Literatuur en leermiddelen

Deschouwer, K en M. Hooghe (2020). *Politiek. Een inleiding in de politieke wetenschappen*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers (6e druk)

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Propedeuse periode 3

Vakdidactiek: toepassen van de benaderingswijzen

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek: toepassen van de benaderingswijzen
Engelse vertaling:	Teaching methods: applying the approaches of the schoolsubject
SBU/ EC's:	56/ 2
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 3 en 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Practicum. Vervangende opdracht bij afwezigheid. Bij vaker dan twee keer afwezig, is de onderwijseenheid niet meer af te ronden in het desbetreffende studiejaar.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid vakdidactiek: toepassen van de benaderingswijzen maakt deel uit van de vakdidactische leerlijn. De onderwijseenheden vakdidactiek: schoolvak maatschappijleer, vakdidactiek: leerdoelen 1, vakdidactiek: toepassen van de benaderingswijzen, vakdidactiek: argumentatievaardigheden, intervisie 1 (jaar 2), vakdidactiek leerdoelen 2, vakdidactiek: mens en maatschappij, intervisie 2 (jaar 3), vakdidactiek: ontwerpen van maatschappijleeronderwijs, vakdidactiek: toetsen en evalueren, vakdidactiek: ethiek en meningsvorming en maatschappelijk vraagstuk maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

Doelen periode 3: De student kan

- beschrijven wat leerlingen op het vmbo moeten kennen en kunnen als het gaat om het analyseren van een maatschappelijk vraagstuk;
- aan de hand van de gestelde criteria bepalen of een bepaald actueel vraagstuk een maatschappelijk vraagstuk is
- aan de hand van de vragen die horen bij elke benaderingswijze een actueel maatschappelijk vraagstuk analyseren.
- een actueel maatschappelijk vraagstuk analyseren aan de hand van onder andere recente literatuur, de stof uit vakinhoudelijke onderwijseenheden, recent vertoonde documentaires, recente krantenartikelen, recente artikelen uit opiniebladen en statistische gegevens;
- onderwijs ontwerpen waarin middels de actualiteit vakbegrippen aangeleerd worden;
- omschrijven hoe in methodes voor het vmbo, leerlingen wordt geleerd maatschappelijke vraagstukken te analyseren;
- verschillende werkvormen noemen en uitvoeren ten behoeve van het aanleren van de verschillende benaderingswijzen bij zijn stageleerlingen;

Doelen periode 4: De student kan

- op basis van een onderscheid in hoofd-en bijzaken in de gemaakte analyse, een doelstelling voor de eigen les bepalen;
- bepalen bij welke eindtermen of dimensies (mbo) de analyse van het eigen maatschappelijk vraagstuk aansluit;
- lesdoelen formuleren op basis van de gekozen eindtermen of dimensie aansluitend bij de eigen stagedoelgroep
- een activerende les ontwerpen aan de hand van het DA-model, op basis van de gekozen eindtermen of dimensies voor de eigen stagedoelgroep;
- aan de hand van het eigen lesontwerp een activerende opdracht verzorgen voor de eigen klas;
- feedback ontvangen en medestudenten feedback geven aan de hand van de rubric;
- reflecteren op de ontvangen feedback en dit verwerken in het lesontwerp.

Inhoud

Allereerst wordt bekeken hoe het analyseren van maatschappelijke vraagstukken een plaats heeft in het vmbo-programma. Vervolgens leren studenten wat de analyse van een maatschappelijk vraagstuk inhoudt. De student

leert wat maatschappelijke vraagstukken zijn en hoe deze aan de hand van de benaderingswijzen van maatschappijleer geanalyseerd kunnen worden.

Er wordt aandacht besteed aan het leren interpreteren van statistische gegevens en inhoud uit voorgaande onderwijseenheden komt nadrukkelijk terug bij de analyse van het vraagstuk. Daarnaast gebruiken studenten actuele literatuur, documentaires en artikelen uit de krant en opiniebladen. Studenten werken in periode 3 aan de analyse van het maatschappelijk vraagstuk en oefenen in de klas met werkvormen hierbij. Aan het einde van periode 3 ontwerpen studenten een lesactiviteit om o.a. leerlingen het werken met de benaderingswijzen aan te leren. In periode 4 worden de lesactiviteiten uitgevoerd in de eigen klas en de docent.

Relatie met Kennisbasis (uitgave 2018)

Domein 9: Vakdidactiek maatschappijleer en burgerschap

Subdomeinen: 9.1, 9.4 en 9.6

Afhankelijk van het gekozen maatschappelijk vraagstuk komen ook andere onderdelen uit de kennisbasis aan bod.

Werkwijze en organisatie

De student bereidt colleges voor, is bij colleges actief aanwezig en werkt daarna de stof uit.

De voorbereiding en uitwerking van de colleges bestaat uit het bestuderen van de stof in het handboek en in de handleiding, het analyseren van het maatschappelijk vraagstuk en het verwerken van feedback.

De colleges zullen bestaan uit:

- inleidingen door de docent over de stof en instructie bij opdrachten;
- onderwijsleergesprekken;
- maken van opdrachten;
- presentaties van studenten over gemaakte opdrachten;
- evaluatie van en reflectie op tijdens de colleges gehouden presentaties;
- feedback geven op presentaties van medestudenten.

Literatuur en leermiddelen

- Boorn, R. van den (2019), *Handboek Vakdidactiek Maatschappijleer*. Amsterdam: Landelijk Expertisecentrum Mens- en maatschappijvakken
- Boekenpakket methodes middelbare school (twee methodes maatschappijleer voor het VMBO, naar keuze)
- Literatuur die nodig is om het maatschappelijk vraagstuk te analyseren

Toetsing

De student sluit de onderwijseenheid af als:

- Hij voldoet aan het aanwezigheidscriterium;
 - Bij onverhoopte afwezigheid stuurt de student een mail met opgave van reden van verzuim naar de betreffende docent en de studieloopbaanbegeleider vóór aanvang van het college;
 - Iedere student kan per periode een keer afwezig zijn als daar een geldige reden voor is (ter beoordeling van de docenten). Voor dit gemiste college geldt dan dat de student een vervangende opdracht krijgt.
 - Vaker dan twee keer afwezig zijn per periode, betekent **volgend studiejaar de onderwijseenheid overdoen!**
- Periode 3: een 5,5 behaald voor het dossier dat bestaat uit de analyse van een actueel maatschappelijk vraagstuk. Periode 4: een 5,5 behaald voor de uitvoering van een lesactiviteit (performance assessment). Voor beide onderdelen krijgen studenten een cijfer en deze tellen als volgt mee in het eindcijfer: dossier 70% en performance assessment 30%.

Culturele antropologie

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Culturele antropologie
Engelse vertaling:	Cultural anthropology
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Student dient bij minimaal 75% van de colleges aanwezig te zijn. Wanneer teveel colleges worden gemist, dient een vervangende opdracht te worden gemaakt.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid culturele antropologie maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn sociologie. De onderwijseenheden sociologie 1, sociologie 2, culturele antropologie, socialisatie, visies op burgerschap en technologie en samenleving maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- uitleggen waarom er grote variatie bestaat in culturele fenomenen zoals religie, huwelijk, verwantschap en reciprociteit vanuit een functionalistisch perspectief;
- culturen met elkaar vergelijken op basis van verschillende thema's zoals middelen van bestaan en verwantschap, de bijbehorende theoretische concepten omschrijven en toepassen;
- bronnenmateriaal analyseren aan de hand van de theoretische concepten uit de culturele antropologie;
- dagelijkse maatschappelijke vraagstukken in een cultureel perspectief plaatsen, analyseren en vertalen in een voor leerlingen begrijpelijke uitleg;
- zijn eigen, subjectieve culturele positie bepalen en hierop reflecteren.

Inhoud

Culturele antropologie is een nog vrij jonge wetenschap, die in de 20e eeuw een snelle ontwikkeling heeft doorgemaakt. Culturele antropologie bestudeert vooral de menselijke cultuur in al zijn uitingsvormen: van de uiteenlopende manieren waarop groepen mensen in hun levensbehoeften voorzien tot en met de moderne culturen in miljoenensteden.

In deze onderwijseenheid verdiept de student zijn kennis over wat we onder 'cultuur' kunnen verstaan, hoe de wetenschap zich in de loop van de tijd heeft ontwikkeld, welke onderzoeksmethoden doorgaans worden gehanteerd en het begrijpen en toepassen van een set basisbegrippen en -concepten uit de antropologie.

De student leert op een observerende manier te kijken naar vraagstukken waarbij cultuur een rol speelt en leert hierdoor menselijk gedrag in een breder perspectief te plaatsen.

De student leert tevens hoe bovenstaande is in te zetten in de lespraktijk van het vak maatschappijleer.

Relatie met Kennisbasis (uitgave 2018)

Domein 1: Benaderingswijzen en sociale wetenschappen

Subdomeinen: 1.10, 1.11, 1.13, 1.14 en 1.15

Domein 5: Pluriforme samenleving

Subdomeinen: 5.6, 5.7, 5.9, 5.10, 5.11, 5.12 en 5.16

Domein 7 Cultuur en socialisatie

Subdomeinen: 7.1, 7.5, 7.6, 7.7, 7.8, 7.9, 7.10, 7.11, 7.12, 7.13, 7.14, 7.15 en 7.16

Werkwijze en organisatie

In de colleges zal steeds een inleiding gegeven worden in het betreffende onderwerp c.q. de literatuur en zal de rode draad zichtbaar gemaakt worden.

De student bereidt zich voor op de colleges door de leerstof te bestuderen zodat deze actief deel kan nemen aan het college. De student moet in staat zijn om zelf vragen te stellen over onduidelijkheden van de leerstof en om opdrachten te verwerken tijdens het college.

Daarnaast wordt de student tijdens de colleges gevraagd voor het volgende college thuis zaken op te zoeken die besproken kunnen worden (denk aan: eigen voorbeelden, krantenartikelen en situatieschetsen).

Literatuur en leermiddelen

Wordt later bekend gemaakt.

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Economie en verzorgingsstaat

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Economie en verzorgingsstaat
Engelse vertaling:	Economy and the welfare state
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Student dient bij minimaal 75% van de colleges aanwezig te zijn. Wanneer teveel colleges worden gemist, dient een vervangende opdracht te worden gemaakt.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid economie en verzorgingsstaat maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn. Binnen de vakinhoudelijke leerlijn wordt naast inleiding en verdieping op de funderende wetenschappen aandacht besteed aan de thema's van het schoolvak maatschappijleer. Binnen deze thema's wordt themakennis aangeleerd, maar worden tevens de concepten vanuit de (basis)wetenschappen toegepast en verder verdiept. De thema-eenheden worden gevormd door de onderwijseenheden massamedia 1, economie en verzorgingsstaat, multiculturele samenleving, criminaliteit, arbeid en massamedia 2.

De onderwijseenheid economie en verzorgingsstaat valt voor wat betreft de wetenschap economie tevens onder de onderwijseenheden die inzicht geven in de andere relevante wetenschappen binnen de vakinhoudelijke leerlijn. De relevante wetenschappen die onderdeel zijn van het curriculum, zijn economie en verzorgingsstaat, nieuwste geschiedenis, sociale psychologie en recht.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- kan aangeven waarmee de economische wetenschap zich bezighoudt en kan het centrale probleem in de economie beschrijven;
- de historische ontwikkeling van het kapitalisme en van de verschillende productiefactoren daarbinnen beschrijven;
- kan het begrip geld omschrijven en kan de rol van de overheid op het terrein van geld en banken beschrijven;
- kan de belangrijkste actoren in het internationaal economisch verkeer noemen en kan hun rol daarbinnen beschrijven;
- kan de opvattingen van de verschillende economische stromingen (Keynes vs. De Klassieken) van elkaar onderscheiden en beschrijven en kan deze opvattingen toepassen in analyses van actuele economische situaties;
- is in staat verschillende bronnen van inkomen van elkaar te onderscheiden;
- kan de hoofdlijnen van het Nederlandse sociale zekerheidsstelsel beschrijven en kan de verschillende uitkeringen daarbinnen plaatsen;
- kan de geschiedenis van de verzorgingsstaat beschrijven en verklaren vanuit sociologisch perspectief;
- kan de functies van de verzorgingsstaat benoemen en bezien op hun consequenties;
- kan de uitdagingen waar de verzorgingsstaat voor gesteld wordt benoemen en beoordelen op hun gevolgen voor de toekomst van de verzorgingsstaat;
- kan beargumenteerd keuzes maken voor de toekomst van de verzorgingsstaat en de verschillende reguleringsmechanismes die daarin een rol (moeten) spelen.

Inhoud

In deze onderwijseenheid krijgt de student enerzijds een inleiding in de economische wetenschap en in de economische manier van denken over maatschappelijke problemen. De student leert zonder gebruik te maken van wiskundige formules hoe economische principes toegepast kunnen worden om de gecompliceerde en vaak verwarrende onderwerpen van deze tijd te kunnen analyseren. Inzicht in de economie is noodzakelijk om een gefundeerde mening te kunnen vormen over onderwerpen als de crisis op de financiële markten, de supermarktoorlog, de ontwikkeling van de verzorgingsstaat, de herziening van het ontslagrecht, de aftrek van de hypotheekrente en globalisering.

Anderzijds wordt in deze onderwijseenheid veel aandacht besteed aan de verzorgingsstaat. De functies van de verzorgingsstaat, het stelsel van sociale zekerheid, de uitdagingen voor de toekomst en de politieke keuzes die daarin te maken zijn.

Relatie met Kennisbasis (uitgave 2018)

Domein 6: Arbeid en verzorgingsstaat

Subdomeinen: 6.1, 6.2, 6.3, 6.5 tot en met 6.11, 6.14, 6.15, 6.16

Werkwijze en organisatie

In elk college zal steeds een inleiding gegeven worden in het desbetreffende onderwerp c.q. de literatuur en zal de rode draad zichtbaar gemaakt worden.

De student bereidt zich voor op de colleges door de leerstof te bestuderen zodat deze actief deel kan nemen aan het college. De student moet in staat zijn om zelf vragen te stellen over onduidelijkheden van de leerstof en om opdrachten te verwerken tijdens het college.

Daarnaast wordt de student tijdens de colleges gevraagd voor het volgende college thuis zaken op te zoeken die besproken kunnen worden (denk aan: eigen voorbeelden, krantenartikelen, situatieschetsen en reclames).

Literatuur en leermiddelen

- Buunk, H. (2011), De economie in Nederland. Groningen: Noordhoff uitgevers
- Bijlsma, J en H. Janssen (2018), Sociaal werk in Nederland. Bussum: Coutinho (alleen hoofdstuk 1, dit hoofdstuk wordt digitaal beschikbaar gesteld)

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Binnenlandexcursie: Rondje Nederland

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Binnenlandexcursie: Rondje Nederland
Engelse vertaling:	Excursion: touring The Netherlands
SBU/ EC's:	28/ 1
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Deelname aan de excursie is verplicht.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Studenten maatschappijleer geven les over de Nederlandse samenleving. Daarom is het goed om het land goed te leren kennen en beelden te vormen over de vraagstukken en ontwikkelingen in het land. De onderwijseenheid binnenlandexcursie: rondje Nederland maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn. Studenten maken kennis met instellingen in Nederland en met actuele maatschappelijke vraagstukken. Inhoud uit voorgaande onderwijseenheden wordt inzichtelijk gemaakt en er wordt inzicht gegeven in onderwerpen die in volgende onderwijseenheden aan bod zullen komen. Studenten kunnen onderwerpen die ze onderzoeken bij vakdidactiek toepassen van de benaderingswijzen tijdens deze meerdaagse excursie in dagelijkse praktijk waarnemen.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- is in staat om gegronde inzichten over oorzaken, gevolgen, oplossingsrichtingen en perspectieven op politieke en sociale vraagstukken te ontwikkelen;
- is in staat zich te verhouden tot de samenleving, politiek en bredere wereld en kan op grond daarvan ook de eigen positie verklaren;
- heeft kennis van de geschiedenis van de samenleving en het cultureel erfgoed;
- kan de sociale structuren van de verschillende delen van Nederland beschrijven en kan beschrijven welke politieke opvattingen daarmee samen hangen;
- kan maatschappelijke ontwikkelingen in diverse delen van Nederland beschrijven en een relatie leggen met de diverse onderdelen van het schoolvak.

Inhoud

De voorlopige planning van de meerdaagse excursie is een bezoek aan Limburg, waar studenten zich verdiepen in demografische en sociaal-economische vraagstukken van een oude mijnstreek. Vervolgens bezoeken studenten Drenthe, waar Westerbork en Veenhuizen worden aangedaan: plaatsen die elk hun vragen over onrecht en rechtvaardigheid oproepen. We reizen naar Schiermonnikoog om het leven op een Waddeneiland te ervaren en in gesprek te gaan met lokale ondernemers. In Amsterdam wordt het Rijksmuseum bezocht en het historisch erfgoed en grootstedelijke vraagstukken in een oude stadswijk bestudeerd. Tot slot bezoeken we Zeeland en worden studenten aan het denken gezet over het bijzondere karakter van de Nederlandse 'strijd tegen het water'.

Relatie met Kennisbasis (uitgave 2018)

De excursie sluit aan bij de functie van maatschappijleer, zoals deze is beschreven in de kennisbasis op pagina 2, onder 'Maatschappijleer, burgerschap en leerlingen'.

Werkwijze en organisatie

We reizen met personenbusjes en overnachten in jeugdherbergen en hostels.

Literatuur en leermiddelen

Geen.

Toetsing

Deelname excursie.

Propedeuse periode 4

Politieke stromingen

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Politieke stromingen
Engelse vertaling:	Political movements
SBU/ EC's:	56/ 2
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Student dient bij minimaal 75% van de colleges aanwezig te zijn. Wanneer teveel colleges worden gemist, dient een vervangende opdracht te worden gemaakt.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid politieke stromingen maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn politicologie. De onderwijseenheden staatsinrichting, politicologie 1, politieke stromingen, Europa, buitenlandexcursie Brussel, politicologie 2, internationale betrekkingen, democratie, internationale betrekkingen noord-zuid, visies op burgerschap en sociale en politieke filosofie maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- in eigen woorden omschrijven wat ideologieën en politieke stromingen zijn en uitleggen hoe deze zich in de praktijk tot elkaar verhouden;
- dimensies van diverse politieke oriëntaties (links, rechts, progressief, conservatief etc.) onderscheiden en uitleggen hoe deze onderling samenhangen;
- beschrijven en duiden hoe verschillende politieke stromingen zich in de Nederlandse context historisch hebben ontwikkeld;
- kan de ideeën van grondleggende politieke denkers beschrijven en uitleggen hoe die ideeën hun weerslag hebben gekregen binnen politieke stromingen;
- kenmerken van de huidige politieke stromingen beschrijven;
- uitleggen hoe kenmerken van de verschillende politieke stromingen zijn terug te vinden in huidige politieke partijen;
- uitleggen hoe de eindtermen politieke besluitvorming zijn te vertalen naar de eigen lespraktijk.

Inhoud

In de onderwijseenheid politieke stromingen staan de politieke stromingen centraal. De volgende politieke stromingen worden besproken: liberalisme, socialisme, confessionalisme, ecologisme, fascisme en feminisme. De uitgangspunten van de verschillende stromingen worden onderzocht. Daarbij wordt met name aandacht besteed aan hun historische wortels en de bepalende denkers en hun opvattingen en filosofieën.

Relatie met Kennisbasis (uitgave 2018)

Domein 2: Politiek

Subdomeinen: 2.3, 2.3, 2.7, 2.10, 2.11 en 2.14

Werkwijze en organisatie

In de colleges zal steeds een inleiding gegeven worden in het betreffende onderwerp c.q. de literatuur en zal de rode draad zichtbaar gemaakt worden.

De student bereidt zich voor op de colleges door de leerstof te bestuderen zodat deze actief deel kan nemen aan het college. De student moet in staat zijn om zelf vragen te stellen over onduidelijkheden van de leerstof en om opdrachten te verwerken tijdens het college.

Daarnaast wordt de student tijdens de colleges gevraagd voor het volgende college thuis zaken op te zoeken die besproken kunnen worden (denk aan: eigen voorbeelden, krantenartikelen, situatieschetsen en reclames).

Literatuur en leermiddelen

Wordt later bekendgemaakt.

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Sociale psychologie

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Sociale psychologie
Engelse vertaling:	Social psychology
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Student dient bij minimaal 75% van de colleges aanwezig te zijn. Wanneer teveel colleges worden gemist, dient een vervangende opdracht te worden gemaakt.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid sociale psychologie maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn. De onderwijseenheid valt niet onder de leerlijn politicologie of sociologie, maar betreft een andere relevante wetenschap voor het schoolvak maatschappijleer. De relevante wetenschappen die onderdeel zijn van het curriculum, zijn economie en verzorgingsstaat, nieuwste geschiedenis, sociale psychologie en recht.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- kan uitleggen waarin sociale psychologie anders is dan andere soorten psychologie;
- uitleggen hoe de situatie van invloed is op gedrag;
- uitleggen op welke verschillende manieren attitudes ontstaan;
- uitleggen hoe de ontwikkeling van een attitude van invloed is op de sterkte van de attitude;
- uitleggen hoe groepsgedrag ontstaat en waar het toe leidt in verschillende situaties;
- gevolgen van sociale categorisatie benoemen en herkennen in verschillende situaties;
- uitleggen wanneer prosociaal en antisociaal gedrag ontstaat en hoe je dit kunt bevorderen of ontmoedigen;
- (hoofdzakelijk externe) situationele determinanten van sociaal gedrag analyseren;
- sociaal-psychologische inzichten en kennis toepassen op sociale situaties en maatschappelijke ontwikkelingen.

Inhoud

In de onderwijseenheid sociale psychologie wordt ingegaan op de belangrijkste theorieën en inzichten binnen de sociale psychologie. Ook leren studenten deze inzichten toe te passen. Er zal aandacht worden besteed aan thema's zoals het waarnemen van individuen, overredende communicatie, stereotypen en discriminatie, sociale identiteit, attitudes en attitudeverandering, attributies, sociale invloed, groepsprocessen, agressie en conflict en pro-sociaal gedrag. Ook zullen studenten leren hoe sociaalpsychologische theorieën kunnen worden toegepast om gedrag te veranderen.

Relatie met Kennisbasis (uitgave 2018)

Domein 1: Benaderingswijzen en sociale wetenschappen

Subdomeinen: 1.11 en 1.17

Domein 5: Pluriforme samenleving

Subdomein: 5.12

Domein 7: Cultuur en socialisatie

Subdomein: 7.11

Werkwijze en organisatie

Tijdens de colleges zal door de docent toelichting gegeven worden op de theorie uit een aantal hoofdstukken uit het boek. Ook zal er gebruik gemaakt worden van beeld- of videomateriaal en van actuele casussen. Voor ieder college hebben studenten het hoofdstuk globaal gelezen. Tijdens en na het college worden opdrachten gemaakt om te oefenen met de theorie.

Literatuur en leermiddelen

Vonk, R. (2017). *Sociale psychologie* (4e druk). Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Nieuwste geschiedenis

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Nieuwste geschiedenis
Engelse vertaling:	Contemporary History
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Student dient bij minimaal 75% van de colleges aanwezig te zijn. Wanneer teveel colleges worden gemist, dient een vervangende opdracht te worden gemaakt.

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijsseenheid nieuwste geschiedenis maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn. De onderwijsseenheid valt niet onder de leerlijn politicologie of sociologie, maar betreft een andere relevante wetenschap voor het schoolvak maatschappijleer. De relevante wetenschappen die onderdeel zijn van het curriculum, zijn economie en verzorgingsstaat, nieuwste geschiedenis, sociale psychologie en recht.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student leert maatschappelijke domeinen te beschouwen vanuit de benaderingswijze van verandering en kan daarbij op een juiste wijze oorzaak-gevolg-relaties leggen.
- De student kan de oorzaken, gevolgen, het karakter en daarmee het belang voor het heden schetsen van de belangrijkste gebeurtenissen en ontwikkelingen die de Nieuwste Tijd kenmerken:
 - De Franse Revolutie
 - De Industriële Revolutie
 - Het moderne imperialisme
 - De Eerste Wereldoorlog
 - De Russische Revolutie en de Sovjet-Unie
 - De Tweede Wereldoorlog
 - De Koude Oorlog
 - Dekolonisatie en de Vietnamoorlog
 - Conflicten en brandhaarden in het Midden-Oosten
- De student legt uit dat geschiedenis niet één vaste, onomstotelijke waarheid is, maar een permanente discussie tussen verschillende opvattingen, stromingen en scholen.
- De student kan beargumenteerd een standpunt innemen over de rol van de Westerse en Nederlandse geschiedenis in de persoonlijke, sociale en collectieve identiteit van een individu, groep of collectief.

Inhoud

Als maatschappijleerdocent is het goed te beseffen wat de oorsprong is van een maatschappelijke ontwikkeling of probleem. In het klaslokaal zal je in moeten gaan op de oorsprong van ons parlementaire stelsel, maar ook uitleg kunnen geven over achtergronden van het migratievraagstuk, onze pluriforme samenleving of de collectieve herdenkingen op 4 en 5 mei. Die achtergronden worden duidelijker als je je gaat verdiepen in de geschiedenis van de negentiende en twintigste eeuw, door historici ook wel 'Nieuwste Geschiedenis' genoemd. 1789 wordt gezien als het begin van een nieuw tijdperk in de Westerse wereld. Terwijl in Frankrijk revolutionairen het aftreden van Lodewijk XVI eisten, ontwikkelden landen als Groot-Brittannië zich razendsnel tot een industriële samenleving. Deze dual revolution was startschot voor twee eeuwen die zich kenmerken door razendsnelle innovaties, nieuwe politieke en wetenschappelijke inzichten, maar – helaas – ook door ongekeerde verwoesting en menselijk leed in twee wereldoorlogen en andere bloedige conflicten. Het zijn enerzijds deze maatschappelijke ontwikkelingen op de lange termijn en anderzijds de gewelddadige episoden (die vaak als kantelpunten in de geschiedenis fungeerden) die we gezamenlijk onder de loep zullen nemen.

Relatie met Kennisbasis (uitgave 2018)

Domein 1: Benaderingswijzen en sociale wetenschappen

Subdomeinen: 1.14, 1.15

Domein 2: Politiek

Subdomeinen: 2.14, 2.15

Domein 3: Media
Subdomeinen: 3.14

Domein 5: Arbeid en verzorgingsstaat
Subdomeinen: 5.14

Domein 7: Cultuur en socialisatie
Subdomein 7.14

Domein 8: Internationale betrekkingen
Subdomeinen: 8.1, 8.2, 8.5, 8.14 en 8.16

Werkwijze en organisatie

In de colleges zal steeds een inleiding gegeven worden in het desbetreffende onderwerp c.q. de literatuur en zal de rode draad zichtbaar gemaakt worden.

De student bereidt zich voor op de colleges door de leerstof te bestuderen zodat deze actief deel kan nemen aan het college. De student moet in staat zijn om zelf vragen te stellen over onduidelijkheden van de leerstof en om opdrachten te verwerken tijdens het college.

Daarnaast wordt de student tijdens de colleges gevraagd voor het volgende college thuis zaken op te zoeken die besproken kunnen worden (denk aan: eigen voorbeelden, krantenartikelen, situatieschetsen en reclames).

Literatuur en leermiddelen

Wordt later bekend gemaakt.

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Multiculturele samenleving

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Multiculturele samenleving
Engelse vertaling:	Multicultural society
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Student dient bij minimaal 75% van de colleges aanwezig te zijn. Wanneer teveel colleges worden gemist, dient een vervangende opdracht te worden gemaakt.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid multiculturele samenleving maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn. Binnen de vakinhoudelijke leerlijn wordt naast inleiding en verdieping op de funderende wetenschappen aandacht besteed aan de thema's van het schoolvak maatschappijleer. Binnen deze thema's wordt themakennis aangeleerd, maar worden tevens de concepten vanuit de (basis)wetenschappen toegepast en verder verdiept. De thema-eenheden worden gevormd door de onderwijseenheden massamedia 1, economie en verzorgingsstaat, multiculturele samenleving, criminaliteit, arbeid en massamedia 2.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- de geschiedenis van migratie in Nederland schetsen en aan de hand van push- en pullfactoren aangeven wat de redenen zijn van migratie voor diverse groepen;
- regels uit het asiel- en integratiebeleid benoemen en toepassen;
- de maatschappelijke positie van etnische minderheden in de Nederlandse samenleving schetsen, analyseren en verklaren;
- het begrip cultuur omschrijven, verschillende culturen indelen aan de hand van verschillende relevante modellen en van hieruit eventuele botsingen tussen culturen analyseren;
- verschillende manieren noemen waarop meerdere culturen in een samenleving kunnen functioneren en kan deze toepassen;
- de aard en oorzaken van stereotypen, vooroordelen en discriminatie benoemen en toepassen;
- het Nederlandse migratiebeleid plaatsen in een internationale context;
- het aangereikte theoretisch kader inzetten om kwesties rondom de multiculturele samenleving te analyseren en mogelijke oplossingen aan te dragen.

Inhoud

Nederland is een multiculturele samenleving, in de zin dat binnen de Nederlandse samenleving mensen met uiteenlopende culturele achtergronden hun plaats hebben. Deze pluriformiteit is het resultaat van een voortdurend proces van samenleven, met elkaar. In deze onderwijseenheid wordt breed aandacht geschonken aan de verschillende manieren waarop zowel de overheid, als burgers in de afgelopen decennia hebben geprobeerd vorm te geven aan deze ontwikkeling. Daarnaast zal binnen deze onderwijseenheid ingegaan worden op achtergronden van migratie, beeldvorming, cultuur en identiteit, arbeid en onderwijs en interculturele communicatie.

Relatie met Kennisbasis (uitgave 2018)

Domein 1: Benaderingswijzen en sociale wetenschappen

Subdomeinen: 1.1, 1.7, 1.8, 1.9, 1.11, 1.15 en 1.16

Domein 5: Pluriforme samenleving

Subdomeinen: alle subdomeinen

Werkwijze en organisatie

In de colleges zal steeds een inleiding gegeven worden in het betreffende onderwerp c.q. de literatuur en zal de rode draad zichtbaar gemaakt worden.

De student bereidt zich voor op de colleges door de leerstof te bestuderen zodat deze actief deel kan nemen aan het college. De student moet in staat zijn om zelf vragen te stellen over onduidelijkheden van de leerstof en om opdrachten te verwerken tijdens het college.

Daarnaast wordt tijdens de colleges gewerkt met verschillende werkvormen, zodat de student ziet hoe met de stof in een klassensituatie omgegaan kan worden.

Literatuur en leermiddelen

Wordt later bekend gemaakt.

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Hoofdfase 1 periode 1

Algemene Professionele Vorming (APV), leerjaar 2

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Algemene Professionele Vorming Professionele ontwikkeling Pedagogisch didactisch handelen
Engelse vertaling:	General Professional Training
SBU / EC's:	(PRO2): 140 SBU / 5EC's (PDH2): 140 SBU / 5 EC's
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, alle periodes
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht	Gezien het practicumkarakter van de modules, waarbij het leren van en met elkaar centraal staat, wordt van studenten verwacht dat ze aanwezig zijn.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- In leerjaar 2 gaat het bij APV om het thema 'jij en de klas'. De student gaat zich verdiepen in groepen leerlingen. Daarbij komen o.a. het voeren van gesprekken en groepsprocessen bij groepen leerlingen aan de orde. Ook verdiept de student zich in de ethische en normatieve aspecten die het werken met leerlingen met zich mee kan brengen. Gedurende het studiejaar maakt de student zijn professionele ontwikkeling zichtbaar en aan het eind van het studiejaar maakt de student de balans op omtrent zijn onderwijspedagogisch-didactisch handelen in een portfolio.
- In leerjaar 2 wordt er binnen APV gewerkt aan de beroepsbekwaamheidseisen vakdidactisch bekwaam, pedagogisch bekwaam en professioneel handelen.

Doelen en inhoud

Leeruitkomsten

In het Hoofdfase-I programma van APV wordt gewerkt met leeruitkomsten. Deze leeruitkomsten zijn geformuleerd omtrent de professionele ontwikkeling tot docent, het algemeen didactisch handelen, het pedagogisch handelen op groepsniveau en het pedagogisch handelen op individueel niveau. Onderstaande LUK's geven een indruk van de leeruitkomsten die de student in leerjaar 2 moet aantonen:

- 1) Professionele ontwikkeling: De student verantwoordt zijn gemaakte keuzes in zijn doorlopende ontwikkeling richting een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent voor leerlingen in het tweedegraadsgebied.
- 2) Didactisch handelen: De student laat in zijn didactisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier keuzes maakt voor een ontwerp van leeractiviteiten voor leerlingen in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt zijn didactisch handelen vanuit leer-en motivatietheorieën.
- 3) Pedagogisch handelen op groepsniveau: De student laat in zijn pedagogisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier intervenieert in het groepsproces van leerlingen en een bijdrage levert aan een veilig, ondersteunend en ordelijk leerklimaat in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt hoe hij in zijn pedagogisch handelen en klassenmanagement rekening houdt met het pedagogisch klimaat in de groep, de leefwerelden van leerlingen en de pedagogische functie van de school.
- 4) Pedagogisch handelen op leerlingniveau: De student laat in zijn pedagogisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier het leren van een leerling begeleidt in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt vanuit ontwikkelings-en leertheorieën hoe hij in zijn pedagogisch handelen effectief communiceert en werkt vanuit de psychologische basisbehoeften en de leefwereld van de leerling in het tweedegraads gebied.

Inhoud

Professionele ontwikkeling

In het eerste studiejaar heb je kennisgemaakt met het beroep van de leraar. Daarnaast heb je ook aandacht besteed aan wie jij bent en wat jij als docent belangrijk vindt. In het tweede studiejaar ga je je verder ontwikkelen richting een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent. Naast dat je reflecteert op betekenisvolle ervaringen en zo tot leren komt ga je ook actief op zoek naar betekenisvolle ervaringen. Je creëert ze zelf door op een andere manier te handelen voor een groep leerlingen of door met collega's in gesprek te gaan etc. Je stuurt je eigen leren. Bijvoorbeeld door te werken aan de doelen die je in studiejaar 1 hebt opgesteld n.a.v. de PRO-toets. Je krijgt handvatten en wordt begeleid bij je ontwikkeling en het maken van keuzes. Van de student wordt een kritische, reflectieve en onderzoekende houding verwacht. Hiermee zet je een vervolgstap richting de ontwikkeling naar een onderzoekende, betekenisgerichte en autonome docent.

Pedagogisch didactisch handelen

De eerste beginselen van het pedagogisch en didactisch handelen zijn in het eerste studiejaar aan de orde geweest. In dit studiejaar zet je de volgende stap. Voor het algemeen didactisch handelen ga je opeenvolgende leeractiviteiten ontwerpen. Waarbij je rekening houdt met de context, leertheorieën en onderwijsconcepten. Vervolgens analyseer je de opbrengsten van je leeractiviteiten op groepsniveau. Wat leren je leerlingen van jouw leeractiviteiten?

Naast het oefenen van je didactische vaardigheden ga je ook je pedagogische vaardigheden uitbreiden. Welke interventies kun je toepassen in een groep leerlingen? Hoe ga je om met diversiteit? Hoe beïnvloed je het groepsklimaat op een positieve manier? Wat is de pedagogische visie van de school? Hoe sluit je hierbij aan als docent? Wat voor effect heeft jouw ingezette interventie gehad om het leerklimaat te verbeteren? Op leerlingniveau zoom je in op de individuele behoeften van leerlingen in een groep. Hoe maak je goed contact? Hoe spreek je leerlingen aan? Hoe voer je een gesprekje over iets dat voorgevallen is in de klas? Hoe kijkt een puber eigenlijk aan tegen school en zijn leefwereld?

Relatie met Kennisbasis

De subdomeinen uit de generieke kennisbasis voor leraren in het tweedegraadsgebied die aan de orde komen zijn:

A2 Onderwijsconcepten

A3 Hersenen en leren

A4 Leer- en motivatieprocessen

A5 Begeleiden van leerprocessen

A7 Ontwerpen van onderwijs

B1 School in de pluriforme maatschappij

B2 Pedagogische functie van de school

B3 Pedagogisch klimaat in de school

B4 Leerlingbegeleiding

B5 Ontwikkelingstheorieën

C1 Ontwikkelingen in het onderwijs

C3 Persoonlijke professionele ontwikkeling

C4 Onderzoekend vermogen

C5 Professionele identiteit

C6 Digitale onderwijsmiddelen

Werkwijze en organisatie

Het leren vindt plaatsvinden middels een divers aanbod (denk aan: colleges, weblectures, workshops, projecten, onlineplatform, literatuurbesprekingen). Er is een basisaanbod voor iedere student en een aanbod waarbinnen de student keuzes kunnen maken op basis van hun professionele leerbehoeften en ervaren concerns uit de onderwijspraktijk.

Literatuur en leermiddelen

Onderstaande literatuur en leermiddelen behoren tot de basislijst. Deze literatuurlijst kan uitgebreid worden met verplichte en aanvullende literatuur door de docent.

Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2016). *Handboek voor leraren*. Bussum: Coutinho.

Slooter, M. (2018). *De zes rollen van de leraar*. Huizen: Uitgeverij Pica

Teitler, P. (2017). *Lessen in orde*. Bussum: Coutinho.

Toetsing

- De onderwijseenheid 'Professionele ontwikkeling' wordt afgesloten met een portfolio.
- De onderwijseenheid 'Pedagogisch didactisch handelen' wordt afgesloten met een portfolio.
- Deadlines voor toetsen worden gecommuniceerd door de docent. Wanneer de student de deadline mist vervalt de eerste gelegenheid en kan de student gebruik maken van de tweede gelegenheid.

Aanvullende informatie

- Indien fraude wordt vermoed wordt direct de examencommissie verwittigd, die sancties kan opleggen. Een vorm van fraude die bij schriftelijke toetsing voorkomt is plagiaat.
- APV kent een practicumkarakter. Hierbij staat 'leren van en met elkaar' centraal. Van studenten wordt verwacht dat ze aanwezig zijn en op actieve en professionele wijze participeren. Dit wordt beoordeeld door de docent. Voorwaardelijk daarvoor is dat zij op tijd aanwezig zijn en voorbereid naar de lessen komen. Als een student om bijzondere omstandigheden een bijeenkomst afwezig is dan dient de student deze inhouden zelf in te halen.

Vakdidactiek: argumentatievaardigheden

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek: argumentatievaardigheden
Engelse vertaling:	Teaching methods: argumentation skills
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 1
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Practicum. Vervangende opdracht bij afwezigheid. Bij vaker dan twee keer afwezig, is de onderwijseenheid niet meer af te ronden in het desbetreffende studiejaar.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid vakdidactiek: argumentatievaardigheden maakt deel uit van de vakdidactische leerlijn. De onderwijseenheden vakdidactiek: schoolvak maatschappijleer, vakdidactiek: leerdoelen 1, vakdidactiek: toepassen van de benaderingswijzen, vakdidactiek: argumentatievaardigheden, intervisie 1 (jaar 2), vakdidactiek: leerdoelen 2, vakdidactiek: mens en maatschappij, intervisie 2 (jaar 3), vakdidactiek: van leerdoel naar leermiddel, vakdidactiek: toetsen en evalueren, vakdidactiek: ethiek en meningsvorming en maatschappelijk vraagstuk maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- de belangrijkste vaardigheden uit het schoolvak maatschappijleer uitleggen en de vakspecifieke vaardigheden op het (v)mbo benoemen (informatievaardigheden, hanteren benaderingswijzen en argumentatievaardigheden);
- betekenisvolle vragen stellen over maatschappelijke vraagstukken, daarover een beargumenteerd standpunt innemen en verdedigen en kan daarbij respectvol met kritiek omgaan;
- verschillende soorten argumenten- en drogredenen benoemen en beschrijven;
- een argumentatiestructuur ontleden en zelf actief opbouwen en daardoor actief deelnemen aan verschillende debatoefeningen.
- vaardigheidsleerdoelen formuleren, met de juiste handelingswerkwoorden;
- via het vaardighedenmodel van Lindeman en Spijkerboer en gekoppeld aan een lesmethode, lessen ontwikkelen voor het aanleren van argumentatievaardigheden bij leerlingen in het v(mbo);
- zelf ontwikkeld lesmateriaal presenteren en hierop een toelichting geven aan medestudenten;
- constructief commentaar leveren op door medestudenten gepresenteerd lesmateriaal;
- commentaar van medestudenten en docent op ontwikkeld materiaal gebruiken ter verbetering daarvan.

Inhoud

Van het 'wat' en 'waarom' naar het 'hoe'.

Vakdidactiek geeft antwoord op de vraag 'hoe kan ik als docent leerlingen helpen inhoudelijke moeilijkheden van mijn vak de baas te worden?' Je zou ook kunnen zeggen dat vakdidactiek de kunst van het lesgeven is. Hiermee wordt bedoeld dat didactiek het 'transformeren van leerinhouden tot lesmateriaal' is. Dat betekent dat vakdidactiek inhoudt dat een docent lesmateriaal (tools en werkvormen) moet kunnen ontwikkelen, die hij gebruikt om leerlingen inhoudelijk verder te helpen. Hieruit volgt dat er een onderscheid bestaat tussen het 'wat', 'waarom' en het 'hoe': wat moeten leerlingen leren, waarom en hoe gaan ze dat leren. Bij de beantwoording van deze vragen spelen docenten een cruciale rol.

In deze onderwijseenheid zet de student de eerste stappen om zelf (deel)vaardigheidsleerdoelen te formuleren en lessen te ontwikkelen en te construeren. Tijdens de colleges werken we met het vaardighedenmodel van Lindeman en Spijkerboer. Deze onderwijseenheid draait om drie zaken: leerdoelen formuleren (met de juiste handelingswerkwoorden), lesmateriaal ontwikkelen voor het aanleren van argumentatievaardigheden en het aanleren en inzetten van de eigen argumentatievaardigheden. Daarbij maken we onder andere gebruik van hoofdstukken uit de methoden van het (v)mbo die de student in de eerste periode van het eerste studiejaar heeft aangeschaft.

Relatie met Kennisbasis

1. Sociale wetenschappen en de benaderingswijzen
 - 1.1 Fundering van benaderingswijzen
 - 1.2 Politiek-juridische benaderingswijze
 - 1.3 Sociaal-economische benaderingswijze
 - 1.4 Sociaal-culturele benaderingswijze
 - 1.5 Historisch-vergelijkende benaderingswijze

Afhankelijk van de gekozen onderwerpen in opdrachten, komen andere onderdelen van de kennisbasis aan bod.

Werkwijze en organisatie

De student bereidt colleges voor, is bij colleges actief aanwezig en werkt daarna de stof uit.

De voorbereiding en uitwerking van de colleges bestaat uit het bestuderen van de stof in het boek en in de handleiding, het maken en uitwerken van opdrachten en het verwerken van feedback.

De colleges zullen bestaan uit:

- inleidingen door docent over stof en instructie bij opdrachten;
- onderwijsleergesprekken;
- maken van opdrachten;
- activerende werkvormen m.b.t. meningsvorming en argumentatievaardigheden
- presentaties van studenten over gemaakte opdrachten;
- feedback geven op presentaties van medestudenten.

Literatuur en leermiddelen

Verplichte literatuur

- Boorn, R. van den (2019). *Handboek Vakdidactiek Maatschappijleer*. Amsterdam: Landelijk Expertisecentrum Mens- en maatschappijvakken
- Een methode maatschappijleer, maatschappijkunde of burgerschap
- Artikelen aangeboden door de docent op de portal

Toetsing

De student sluit de onderwijseenheid af als:

- Hij voldoet aan het aanwezigheids criterium;
 - Bij onverhoopte afwezigheid stuurt de student een mail met opgaaf van reden van verzuim naar de betreffende docent en de studieloopbaanbegeleider vóór aanvang van het college;
 - Iedere student kan een keer afwezig zijn als daar een geldige reden voor is (ter beoordeling van de docenten). Voor dit gemiste college geldt dan dat je een vervangende opdracht krijgt.
 - Vaker dan twee keer afwezig zijn, betekent **volgend studiejaar de onderwijseenheid overdoen!**
- Het dossier voldoende wordt beoordeeld.

Onderzoeksvaardigheden

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Onderzoeksvaardigheden
Engelse vertaling:	Research skills
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 1
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Binnen FLOT zijn twee onderzoekssporen geformuleerd: een reflectiespoor en een ontwerpspoor. Daarnaast heeft de opleiding maatschappijleer een derde onderzoeksspoor ontwikkeld. Hierin staan onderzoeksmethoden uit sociaalwetenschappelijk onderzoek centraal. Het analyseren van maatschappelijke problemen behoort tot de kern van het schoolvak maatschappijleer. Het doen van sociaalwetenschappelijk onderzoek staat ten dienste hiervan. De onderwijseenheid informatievaardigheden maakt deel uit van dit derde onderzoeksspoor. De onderwijseenheid onderzoeksvaardigheden is een vervolg hierop.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- een onderzoeksvraag opstellen, voortkomend uit een bepaalde aanleiding (bijvoorbeeld een probleemsituatie, een actualiteit, een maatschappelijk vraagstuk, etcetera) of een hypothese formuleren en kan het verschil hiertussen uitleggen;
- deelvragen opstellen naar aanleiding van de onderzoeksvraag;
- uitleggen hoe je een operationalisatie maakt en kan deze uitvoeren;
- bronnen op relevantie beoordelen;
- dataverzamelmethode toepassen en de keuze voor de methode verantwoorden;
- onderzoeksuitkomsten interpreteren;
- statistische gegevens interpreteren en analyseren;
- conclusies trekken en beperkingen van een onderzoek aangeven;
- de koppeling van het onderzoek beschrijven met de eigen lespraktijk.

Inhoud

Deze onderwijseenheid is een vervolg op de onderwijseenheid informatievaardigheden. Studenten maken verder kennis met methoden van onderzoek. De focus ligt op het operationaliseren van begrippen, dataverzamelmethode en het verwerken en interpreteren van (statistische) onderzoeksgegevens. De inhoud van de colleges is afgestemd op de specifieke stappen die je doorloopt bij een onderzoek.

Relatie met Kennisbasis

1. Sociale wetenschappen en de benaderingswijzen
 - 1.7 Sociaalwetenschappelijke onderzoeksmethoden

Afhankelijk van het gekozen onderwerp van het onderzoek, komen andere onderdelen van de kennisbasis aan bod.

Werkwijze en organisatie

Tijdens de colleges wordt er door middel van opdrachten geoefend met de verschillende onderdelen die bij 'onderzoek doen' komen kijken, zoals: onderzoeksvragen maken, operationaliseren, een enquête maken en uitkomsten interpreteren. Ook het interpreteren van statistische gegevens (tabellen en grafieken) maakt hier onderdeel van uit. Er is expliciet aandacht voor de koppeling met de eigen lespraktijk (o.a. het begeleiden van leerlingen bij het maken van werkstukken of het sectorwerkstuk en het beoordelen en hanteren van bronnen en ander lesmateriaal). Er wordt een actieve bijdrage van de student verwacht. Studenten werken in de colleges aan de opdrachten en er zal kritisch worden gekeken naar elkaars uitkomsten.

Literatuur en leermiddelen

- Baarda, B. (2014). Dit is onderzoek! Handleiding voor kwantitatief en kwalitatief onderzoek. Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- Overige literatuur wordt later bekend gemaakt.

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Socialisatie

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Socialisatie
Engelse vertaling:	Socialisation
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 1
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid socialisatie maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn sociologie.

De onderwijseenheden sociologie 1, sociologie 2, culturele antropologie, socialisatie, visies op burgerschap en technologie en samenleving maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- het socialisatieproces en de rol van socialiserende instituties in dit proces beschrijven en herkennen in bronnen en kan dit toelichten;
- verschillende theorieën en opvattingen over opvoeding beschrijven, herkennen en met elkaar vergelijken;
- veranderingen in het kindbeeld in cultuurhistorisch perspectief plaatsen;
- beschrijven hoe identiteitsvorming plaatsvindt;
- het nature- nurture debat beschrijven en vanuit deze twee perspectieven vraagstukken analyseren;
- verschillende vormen (sekspecifieke en politieke) socialisatie beschrijven en vervolgens een eigen positie innemen ten opzichte van het eigen onderwijs en ten opzichte van aangereikte visies;
- het proces van radicalisering beschrijven, herkennen en beoordelen en met behulp van aangereikte literatuur concrete mogelijkheden noemen om om te gaan met radicalisering in een onderwijscontext;
- overheidsbeleid en wetgeving op het gebied van socialisatie beschrijven;
- dynamieken rondom de invloed van de woonomgeving (wijk) op de ontwikkeling van kinderen en jeugdigen beschrijven, analyseren en verklaren.

Inhoud

In deze onderwijseenheid wordt vanuit verschillende disciplines van de sociale wetenschappen (zoals sociale psychologie, sociologie en pedagogiek) aandacht besteed aan socialisatie, opvoeding en ontwikkeling van kinderen en adolescenten. Naast benaderingen vanuit de sociale wetenschappen komen het nature-nurture debat, hersenonderzoek en visies op burgerschap aan bod. Hoe cultuuroverdracht plaatsvindt, hoe we kinderen opvoeden en hoe kinderen zich ontwikkelen is afhankelijk van de sociale, economische, politieke en religieuze factoren van het gezin en de samenleving waarin een kind opgroeit. De manier waarop kinderen door hun ouders opgevoed worden en hoe ouders en kinderen met elkaar omgaan, is in de loop van de tijd veranderd evenals het kindbeeld van volwassenen in het algemeen en wetenschappers in het bijzonder.

Relatie met Kennisbasis

1. Sociale wetenschappen en de benaderingswijzen
 - 1.4: Sociaal-culturele benaderingswijze
 - 1.5: Historisch vergelijkende benaderingswijze
7. Cultuur en Socialisatie
 - 7.1: Actoren en rechtsstatelijke principes
 - 7.2: Macht, invloed en ongelijkheid
 - 7.3: Beleid: regels, effecten en dilemma's
 - 7.4: Sociale orde en cultuur
 - 7.5: Theorieën en visies
 - 7.6: Maatschappelijke verandering en internationale vergelijking

Werkwijze en organisatie

In de colleges zal steeds een inleiding gegeven worden in het desbetreffende onderwerp c.q. de literatuur en zal de rode draad zichtbaar gemaakt worden.

De student bereidt zich voor op de colleges door de leerstof te bestuderen zodat deze actief deel kan nemen aan het college. De student moet in staat zijn om zelf vragen te stellen over onduidelijkheden van de leerstof en om opdrachten te verwerken tijdens het college.

Daarnaast wordt de student tijdens de colleges gevraagd voor het volgende college thuis zaken op te zoeken die besproken kunnen worden (denk aan: eigen voorbeelden, krantenartikelen, situatieschetsen en reclames).

Literatuur en leermiddelen

Nader te bepalen.

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Europa

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Europa
Engelse vertaling:	Politics in the European Union
SBU/ EC's:	56/ 2
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 1
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Deelname aan excursie naar Den Haag voor 'de chocoladeworkshop' en de workshop 'werkvormen politieke besluitvorming' is verplicht

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid Europa maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn politicologie. De onderwijseenheden staatsinrichting, politicologie 1, politieke stromingen, Europa, buitenlandexcursie Brussel, politicologie 2, internationale betrekkingen, democratie, internationale betrekkingen noord-zuid, visies op burgerschap en sociale en politieke filosofie maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- de verschillende motieven voor samenwerking en integratie in Europa beschrijven en onderscheiden;
- de verschillende doelen van samenwerking en integratie in Europa beschrijven en onderscheiden;
- de instituties van de Europese Unie benoemen en hun taken en verantwoordelijkheden beschrijven;
- de besluitvormingsprocessen binnen de Europese Unie beschrijven;
- de rol van marktintegratie en harmonisatie van wetgeving binnen de EU beschrijven;
- de verdragen van Maastricht, Nice, Amsterdam en Lissabon beschrijven als onderdeel van het proces van Europese integratie;
- het duiden van actuele vraagstukken van de Europese Unie en daarbij gebruik maken van integratietheorieën;
- de kennis over Europese instellingen, besluitvorming en beleid gebruiken bij analyse van actuele Europese vraagstukken.

Inhoud

In deze onderwijseenheid gaat het over de Europese Unie, de doelen van samenwerking, de Europese instellingen en de Europese besluitvorming. Daarnaast komen de nieuwste ontwikkelingen en de ambities van de Europese Unie op verschillende beleidsterreinen aan bod.

De volgende thema's zullen hierbij aan bod komen:

- de geschiedenis van de Europese eenwording
- de Europese instellingen en besluitvorming (politieke dimensie)
- economische vraagstukken van Europa
- de sociale en culturele aspecten van Europa
- het vraagstuk van de Europese identiteit
- Europees buitenlandbeleid
- Europese educatie

Relatie met Kennisbasis

1. Sociale wetenschappen en benaderingswijze
 - 1.2 politiek-juridische benaderingswijze
 - 1.3 Sociaal-economische benaderingswijze
 - 1.4 Sociaal-culturele benaderingswijze
 - 1.5 Historisch-vergelijkende benaderingswijze
 - 1.6 Geografisch-vergelijkende benaderingswijze
2. Politiek, rechtsstaat en democratisch burgerschap
 - 2.1 actoren en rechtsstatelijke principes
 - 2.2 politiek, macht, invloed en ongelijkheid
 - 2.3 Beleid: regels, effecten en dilemma's
 - 2.4 Sociale orde en cultuur
 - 2.5 ideologieën en visies
5. Arbeid en verzorgingsstaat

5.5 Visies en theorieën

5.6 Maatschappelijke verandering en internationale vergelijking

8. Mondiale vraagstukken

8.1 Actoren en juridische principes

8.2 Politiek, macht, invloed en ongelijkheid

8.3 Beleid: regels, effecten en dilemma's

8.4 Sociale en economische orde

8.5 Theorieën, visies en beeldvorming

8.6 Maatschappelijke verandering en internationale vergelijking

Werkwijze en organisatie

In elk college zal steeds een inleiding gegeven worden in het desbetreffende onderwerp c.q. de literatuur en zal de rode draad zichtbaar gemaakt worden.

De student bereidt zich voor op de colleges door de leerstof te bestuderen zodat deze actief deel kan nemen aan het college. De student moet in staat zijn om zelf vragen te stellen over onduidelijkheden van de leerstof en om opdrachten te verwerken tijdens het college. Daarnaast wordt de student tijdens de colleges gevraagd voor het volgende college thuis zaken op te zoeken die besproken kunnen worden.

Literatuur en leermiddelen

Vleuten, Anna van der (red.)(2018, 5^e druk). *De bestuurlijke kaart van de Europese Unie*. Bussum: Coutinho

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Tevens is deelname aan de excursie naar Den Haag voor 'de chocoladeworkshop' en de workshop 'werkvormen politieke besluitvorming' van ProDemos verplicht.

Buitenlandexcursie Brussel

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Buitenlandexcursie Brussel
Engelse vertaling:	Excursion foreign country: Brussels
SBU/ EC's:	56/ 2
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 1
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Deelname aan de excursie is verplicht. Vervangende opdracht bij afwezigheid.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid buitenlandexcursie Brussel maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn politicologie. De onderwijseenheden staatsinrichting, politicologie 1, politieke stromingen, Europa, buitenlandexcursie Brussel, politicologie 2, internationale betrekkingen, democratie, internationale betrekkingen noord-zuid, visies op burgerschap en sociale en politieke filosofie maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student kan verschillen en overeenkomsten tussen het Nederlands onderwijs en onderwijs in België te noemen.
- De student kan de inhoud van de verschillende programmaonderdelen plaatsen binnen het curriculum van de opleiding Maatschappijleer.
- De student kan de theoretische achtergrond van de Europese instellingen en het Europees beleid, zoals aangeboden bij de onderwijseenheid internationale betrekkingen en Europa tijdens de excursie toepassen voor de opdracht horend bij deze onderwijseenheid.
- De student kan de verschillende programmaonderdelen als context gebruiken voor de opdracht horend bij deze onderwijseenheid.
- De student participeert actief, zowel bij de voorbereiding van de excursie als tijdens de excursie zelf. Actieve participatie houdt in dat studenten bij alle programmaonderdelen interesse en betrokkenheid tonen, alsook een onderlegde visie bij de verschillende programmaonderdelen laten zien.
- De student is bereid bij te dragen aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid die nodig is voor het welslagen van deze excursie, daarbij de vooraf gestelde gedragsregels in acht nemend.

Inhoud

Vijfdaagse reis naar Brussel, bestaande uit de programmaonderdelen*:

- Ieper, Flanders Fields Museum en bezoek aan de slagvelden
- Stadswandeling "Brussel door de eeuwen heen"
- Hoofdkantoor NAVO
- Federaal Parlement van België
- Raad van de Europese Unie (Raad van Ministers)
- Europese Commissie
- Europees parlement
- Bezoek Koninklijk lyceum Pitzemberg, Mechelen
- Bezoek Paleis van Justitie

* Onderdelen kunnen op basis van beschikbaarheid variëren.

Relatie met Kennisbasis

1. Sociale wetenschappen en de benaderingswijzen
 - 1.2. Politiek-juridische benaderingswijze
 - 1.5. Historisch-vergelijkende benaderingswijze
 - 1.6 Geografisch-vergelijkende benaderingswijze
2. Politiek, rechtsstaat en democratisch burgerschap
 - 2.1. Actoren en rechtsstatelijke principes
 - 2.2. Politiek, macht, invloed en ongelijkheid

- 2.6. Maatschappelijke verandering en internationale vergelijking
- 4. Criminaliteit en veiligheid
 - 4.6. Maatschappelijke veranderingen en internationale vergelijking
- 5. Arbeid en verzorgingsstaat
 - 5.6. Maatschappelijke verandering en internationale vergelijking
- 8. Mondiale vraagstukken
 - 8.1. Actoren en juridische principes
 - 8.2. Politiek, macht, invloed en ongelijkheid
 - 8.3. Beleid: regels, effecten en dilemma's
 - 8.4. Sociale en economische orde
 - 8.5. Theorieën, visies en beeldvorming
 - 8.6. Maatschappelijke veranderingen en internationale vergelijking

Werkwijze en organisatie

Programma wordt vooraf bekend gemaakt.

Literatuur en leermiddelen

Geen literatuur.

Toetsing

Actieve deelname aan de excursie is voorwaardelijk voor beoordeling.

Wanneer een student niet kan deelnemen aan de excursie, volgt een vervangende opdracht. Hierbij moet de student zelfstandig een aantal onderdelen van het programma bezoeken en daarnaast dient de student de andere leerdoelen via vervangende opdrachten te bereiken. Dit wordt in zijn geheel verwerkt in de vorm van een dossier.

Hoofdfase 1 periode 2

Professioneel Handelen Hoofdfase

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Professioneel handelen hoofdfase 1 + 2 HF1, HF2
SBU/ EC's:	HF1: 280/10, HF2:280/10
Studiejaar + periode:	HF1: Jaar 2, per 2, 3, en 4 HF2: Jaar 3, per 1 en 2 Deeltijdstudenten doorlopen deze trajecten flexibel.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Gedurende de opleiding breng je veel tijd door in de praktijk van het onderwijs. Je leert relaties leggen tussen de theorie en praktijksituaties door te reflecteren met medestudenten, docenten in het werkveld en opleiders van FLOT. Gedurende de opleiding krijg je steeds meer verantwoordelijkheid als leraar in de school en word je voorbereid op het uiteindelijk zelfstandig lesgeven en functioneren binnen een school. Het leren op de werkplek vormt het hart van de lerarenopleiding. Veel studenten starten het werkplekleren op een opleidingsschool. Op opleidingsscholen vormen alle studenten samen een leergroep, die onder leiding van een daartoe opgeleide opleider in de school, samen leren en werken aan een voor hen en de school kenmerkende en betekenisvolle leersituatie. Studenten volgen een geheel geïntegreerd programma. De student wordt opgenomen in het team en in de cultuur van het onderwijs op die school. Er is veel ruimte voor co-creatie, ook samen leren met zittende leraren. Op academische opleidingsscholen doen de studenten daarnaast onderzoek in het kader van een schoolontwikkelingsvraag. Een opleidingsschool is dus een leergemeenschap waarbij studenten en leraren zich blijvend ontwikkelen en regelmatig nadenken over hoe zij het onderwijs aan leerlingen kunnen verbeteren.

Leeruitkomsten

Bij het professioneel handelen wordt gewerkt met leeruitkomsten.

Die beschrijven wat je als student aan het eind van de stageperiode moet aantonen.

Professioneel Handelen Hoofdfase 1:

- De student ontwerpt leeractiviteiten voor leerlingen in het tweedegraads gebied, voert deze uit en reflecteert op het leerproces en leeropbrengsten, gebruikmakend van enkele werkvormen en volgens een gestructureerde opbouw van de lesstof.
- De student creëert een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen en levert hiermee een bijdrage aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen.
- De student handelt en communiceert respectvol vanuit zijn professionele rol naar leerlingen, collega's en medestudenten, vanuit zijn eigen kennis en opvattingen over onderwijs en respecteert hierbij de opvattingen van anderen.
- De student geeft richting en vorm aan de ontwikkeling van zijn onderwijspedagogisch, vakdidactisch en vakinhoudelijk handelen als professional op een planmatige manier op basis van een leerwerkplan en reflecteert hierbij op het eigen handelen onderbouwd vanuit zelfreflectie en feedback van anderen.

Professioneel Handelen Hoofdfase 2:

- De student ontwerpt samenhangende leeractiviteiten voor leerlingen in het tweedegraads gebied, voert deze uit en reflecteert en evalueert het leerproces en leeropbrengsten van de samenhangende leeractiviteiten, gebruikmakend van afwisselende en activerende werkvormen volgens een gestructureerde opbouw van de lesstof waarbij tegemoet gekomen wordt aan de verschillende leerbehoeften van de leerlingen.
- De student creëert een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen en levert hiermee een bijdrage aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen. Hij kan zijn pedagogisch handelen afstemmen met zijn collega's en met anderen die voor de ontwikkeling van de leerling verantwoordelijk zijn.

- De student handelt en communiceert respectvol vanuit zijn professionele rol naar ouders en professionals (leerlingbegeleider, decaan, mentoren, zorgcoördinator) en gebruikt deze expertise bij het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van zijn eigen onderwijs.
- De student onderzoekt zijn onderwijspedagogisch, vakdidactisch en vakinhoudelijk handelen en kan op basis van een zelfbeoordeling, gebaseerd op zelfreflectie en feedback van anderen, zelfstandig richting en vorm geven aan zijn ontwikkeling als professional.

Toetsing

De student maakt een portfolio met daarin bewijslast om de leeruitkomsten aan te tonen.

Op basis van het portfolio wordt een eindgesprek georganiseerd tussen student, instituutsopleider (IO), werkplekbegeleider (WPB) en/of schoolopleider (SO). De werkplekbegeleider/schoolopleider heeft een adviserende rol bij de beoordeling. De instituutsopleider is examinerator en beoordeelt. De eindbeoordeling vindt plaats op grond van de lesbezoeken (of video's), de tussenevaluatie, het stageportfolio en het eindgesprek.

Aanvullende informatie

Voor meer informatie over het werkplekleren en de stages kun je [hier](#) terecht.

Vakdidactiek: leerdoelen 2

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek: leerdoelen 2
Engelse vertaling:	Teaching methods: learning objectives 2
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Practicum. Vervangende opdracht bij afwezigheid. Bij vaker dan twee keer afwezig, is de onderwijseenheid niet meer af te ronden in het desbetreffende studiejaar. Tevens deelname aan de workshop 'flipping the classroom'.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid vakdidactiek: leerdoelen 2 maakt deel uit van de vakdidactische leerlijn. De onderwijseenheden vakdidactiek: schoolvak maatschappijleer, vakdidactiek: leerdoelen 1, vakdidactiek: toepassen van de benaderingswijzen, vakdidactiek: argumentatievaardigheden, intervisie 1 (jaar 2), vakdidactiek: leerdoelen 2, vakdidactiek: mens en maatschappij, intervisie 2 (jaar 3), vakdidactiek: van leerdoel naar leermiddel, vakdidactiek: toetsen en evalueren, vakdidactiek: ethiek en meningsvorming en maatschappelijk vraagstuk maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- een lesopzet formuleren aan de hand van het didactisch analysemodel van Van Gelder en een volledige instructie formuleren;
- vakdidactische feedback geven op zelf en door medestudenten geformuleerde opdrachten, en ontvangen vakdidactische feedback verwerken in eigen producten;
- de drie pijlers van taalgericht vakonderwijs toepassen bij het ontwerpen van lessen;
- een variatie aan contexten, interactie en taalsteun ontwikkelen;
- de relatie tussen taalgericht vakonderwijs en hogere denkvaardigheden uitleggen;
- aangeven welke denkvaardigheden met het door hem ontworpen onderwijs geoefend worden;
- verschillende werkvormen doelbewust inzetten;

Inhoud

Van het 'wat' en 'waarom' naar het 'hoe': het ontwikkelen van onderwijs.

Vakdidactiek geeft eigenlijk antwoord op de vraag 'hoe kan ik als docent leerlingen helpen inhoudelijke moeilijkheden van mijn vak de baas te worden?' Je zou ook kunnen zeggen dat vakdidactiek de kunst van het lesgeven is. Hiermee wordt bedoeld dat vakdidactiek het 'transformeren van leerinhouden tot lesmateriaal' is. Dat betekent dat een docent lesmateriaal (opdrachten en werkvormen) moet kunnen ontwikkelen, dat hij gebruikt om leerlingen inhoudelijk verder te helpen. Hieruit volgt dat een docent moet kunnen formuleren wat het 'wat', 'waarom' en het 'hoe' inhoudt: wat moeten leerlingen leren, waarom en hoe gaan ze dat leren.

Natuurlijk wordt het 'wat' vastgelegd in de officiële eindtermen, maar die zijn zo algemeen geformuleerd dat een docent zelf algemene en specifieke leerdoelen en lesdoelen moet formuleren. Dat veronderstelt een gedegen kennis van de inhoud van het vak en een visie op de taken en functie van het vak.

In deze onderwijseenheid verdiep je je kennis over en vaardigheid in het formuleren van leerdoelen die aansluiten bij taalgericht vakonderwijs en het ontwikkelen van lesmateriaal. Hierbij leer je rekening te houden met uitgangspunten van taalgericht vakonderwijs.

Er is veel materiaal, zoals de methoden maatschappijleer en het is goed om kritisch te kijken naar de geschiktheid van dat materiaal en de manier waarop je het moet gebruiken. Daarom besteden we in deze onderwijseenheid ook aandacht aan het beoordelen van bestaand materiaal en aan het uitvoeren van lesdelen.

Relatie met Kennisbasis

1. Sociale wetenschappen en de benaderingswijzen

- 1.1. Fundering van de benaderingswijzen
- 1.2. Politiek-juridische benaderingswijze
- 1.3. Sociaal-economische benaderingswijze
- 1.4. Sociaal-culturele benaderingswijze
- 1.5. Historisch-vergelijkende benaderingswijze
- 1.6. Geografisch vergelijkende benaderingswijze

Afhankelijk van de gekozen onderwerpen in opdrachten, komen andere onderdelen van de Kennisbasis aan bod.

Werkwijze en organisatie

De student bereidt colleges voor, is bij colleges actief aanwezig en werkt daarna de stof uit.

De voorbereiding en uitwerking van de colleges bestaat uit het bestuderen van de stof in het boek en in de handleiding, het maken en uitwerken van opdrachten en het verwerken van feedback.

De colleges zullen bestaan uit:

- inleidingen door docent over stof en instructie bij opdrachten;
- onderwijsleergesprekken;
- maken van opdrachten;
- presentaties van studenten over gemaakte opdrachten;
- evaluatie van en reflectie op tijdens de colleges gehouden presentaties;
- feedback geven op presentaties van medestudenten.

Literatuur en leermiddelen

Verplichte literatuur

- Boorn, R. van den (2019). Handboek Vakdidactiek Maatschappijleer. Amsterdam: Landelijk Expertisecentrum Mens- en maatschappijvakken
- Hajer, M., & Meestringa, T. (2015). *Handboek taalgericht vakonderwijs*. Bussum, Uitgeverij Coutinho.
- Boekenpakket methodes middelbare school (twee methodes maatschappijleer voor het vmbo, naar keuze)

Aanbevolen literatuur

- Bolle, T., & Meelis, I. van, (2017). Taalbewust beroepsonderwijs. Vijf vuistregels voor effectieve didactiek. Bussum, Uitgeverij Coutinho
- Hoogeveen, P. & Winkels J. (2014). Het didactisch werkvormenboek. Variatie en differentiatie in de praktijk. Van Gorcum, Assen
- Boer, E. de & Jong, J. de, (2013). Handboek vaardigheden Tweede Fase. Eisma Edumedia B.V. Loenen aan de Vecht
- Boer, E. de (2000). Handboek vaardigheden mavo/ havo/ vwo. Eisma Edumedia B.V. Loenen aan de Vecht

Toetsing

De student sluit de onderwijseenheid af als:

- Hij voldoet aan het aanwezigheidscriterium;
 - Bij onverhoopte afwezigheid stuurt de student een mail met opgave van reden van verzuim naar de betreffende docent en de studieloopbaanbegeleider vóór aanvang van het college;

- Iedere student kan een keer afwezig zijn als daar een geldige reden voor is (ter beoordeling van de docenten). Voor dit gemiste college geldt dan dat je een vervangende opdracht krijgt.
- Vaker dan twee keer afwezig zijn, betekent **volgend studiejaar de onderwijseenheid overdoen!**
- Het dossier voldoende wordt beoordeeld.
- De workshop 'flipping the classroom' is gevolgd.

Intervisie 1

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Intervisie 1
Engelse vertaling:	Intervision 1
SBU/ EC's:	56/ 2
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 2, 3 en 4
Ingangseisen:	Student loopt stage
Aanwezigheidsplicht:	Practicum. Vervangende opdracht bij afwezigheid. Bij vaker dan twee keer afwezig, is de onderwijseenheid niet meer af te ronden in het desbetreffende studiejaar.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid interventie 1 maakt deel uit van de vakdidactische leerlijn. De onderwijseenheden vakdidactiek: schoolvak maatschappijleer, vakdidactiek: leerdoelen 1, vakdidactiek: toepassen van de benaderingswijzen, vakdidactiek: argumentatievaardigheden, interventie 1 (jaar 2), vakdidactiek: leerdoelen 2, vakdidactiek: mens en maatschappij, interventie 2 (jaar 3), vakdidactiek: van leerdoel naar leermiddel, vakdidactiek: toetsen en evalueren, vakdidactiek: ethiek en meningsvorming en maatschappelijk vraagstuk maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- laat tijdens de interventiebijeenkomsten en in schriftelijke verslagen zien dat hij met behulp van verschillende interventiemodellen systematisch kan reflecteren op het eigen handelen in de beroepspraktijk;
- reflecteert op zijn eigen beroepsmatig handelen en kan benoemen welke overwegingen hebben geleid tot zijn gedrag en de student kan beschrijven wat goed ging en wat niet en kan hiervoor alternatieven beschrijven en formuleert op basis daarvan leervragen;
- kan tijdens de interventiebijeenkomsten op basis van een kritisch reflectieve en onderzoekende houding feedback geven aan medestudenten op hun handelen;
- kan tijdens de interventiebijeenkomsten op basis van een kritisch reflectieve en onderzoekende houding feedback ontvangen van medestudenten op het eigen handelen en kan dit verwerken in zijn reflectie.

Inhoud

In de missie en visie op goed leraarschap van FLOT (de Pijlers en Plus) staat beschreven dat de bij FLOT opgeleide leraar zijn leren altijd relateert aan de praktijk. Al tijdens de opleiding leert de student relaties te leggen tussen theoretische concepten, praktijksituaties en zijn eigen professionele ontwikkeling. Ook na het afstuderen blijft de student lerend werken en zoekt hij naar mogelijkheden om zijn handelen in de praktijk te verbeteren. Hiervoor ontwikkelt de student tijdens de opleiding een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding.

Binnen de onderwijseenheid interventie 1 wordt hier bewust aan gewerkt; vanuit stage-ervaringen wordt een koppeling gemaakt met vakdidactiek, algemene didactiek (APV) en de eigen professionele houding en beroepsontwikkeling.

Tijdens de interventiebijeenkomsten staat de professionele ontwikkeling van de student Maatschappijleer centraal. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende interventiemodellen. Deze modellen worden vooraf door de studenten bestudeerd, tijdens de bijeenkomst door de docent toegelicht en vervolgens wordt er met het model gewerkt. Van de student wordt een actieve houding verwacht. De student dient voorafgaand aan de bijeenkomst via de mail een casus in. Door systematisch te reflecteren op het eigen handelen en het handelen van medestudenten in concrete situaties leren studenten te werken vanuit een kritisch reflectieve en onderzoekende houding.

Relatie met Kennisbasis

Afhankelijk van het door de student gekozen onderwerp is er een koppeling met een van de domeinen van de kennisbasis bachelor maatschappijleer.

De onderwijseenheid sluit ook aan op de Generieke Kennisbasis:

6. Professionele ontwikkeling

6.1 Werken aan de eigen professionele ontwikkeling.

Werkwijze en organisatie

Tijdens iedere intervisiebijeenkomst zorgt de student ervoor dat hij/ zij een casus meeneemt. Tijdens de bijeenkomsten worden de casussen gedeeld met elkaar en bepaalt de groep in overleg met de docent welke casus centraal staat. Tijdens de bijeenkomst geeft de docent een toelichting op het te hanteren intervisiemodel en vervolgens wordt er gewerkt met dit model. Na de bijeenkomst wordt er door de studenten gereflecteerd op de bijeenkomst (de inhoud van de casus) en op wat de bijeenkomst voor hem/ haar heeft opgeleverd voor hem/ haar als docent. Deze reflectie wordt voor de volgende bijeenkomst via de mail ingeleverd bij de docent.

Literatuur en leermiddelen

Verplichte literatuur

- Hendriksen, J.(2012) *Intervisie bij werkproblemen. Procesmatig en taakgericht problemen oplossen*. Boom uitgevers Amsterdam.
- Aanvullende literatuur wordt op de portal gezet.

Aanbevolen literatuur

Aanvullende artikelen zullen op de portal worden geplaatst.

Toetsing

De student sluit de onderwijseenheid af als:

- Hij voldoet aan het aanwezigheids criterium;
 - Bij onverhoopte afwezigheid stuurt de student een mail met opgave van reden van verzuim naar de betreffende docent en de studieloopbaanbegeleider vóór aanvang van het college;
 - Iedere student kan een keer afwezig zijn als daar een geldige reden voor is (ter beoordeling van de docenten). Voor dit gemiste college geldt dan dat de student een vervangende opdracht krijgt.
 - Vaker dan twee keer afwezig zijn, betekent **volgend studiejaar de onderwijseenheid overdoen!**
- Het dossier voldoende is beoordeeld.
Het dossier wordt in periode 4 ingeleverd.

Politologie 2

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Politologie 2
Engelse vertaling:	Political science 2
SBU/ EC's:	56/ 2
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid politologie 2 maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn politologie. De onderwijseenheden staatsinrichting, politologie 1, politieke stromingen, Europa, buitenlandexcursie Brussel, politologie 2, internationale betrekkingen, democratie, internationale betrekkingen noord-zuid, visies op burgerschap en sociale en politieke filosofie maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student is in staat om:

- Vanuit het aangeboden politologische theoretische kader concrete praktijkcasussen te analyseren
- verschillende benaderingen van politiek te beschrijven en te herkennen;
- verschillende theorieën en daaraan verwante modellen van politiek te beschrijven;
- de wisselwerking tussen overheid en markt te beschrijven en voor- en nadelen van beide mechanismes te benoemen;
- de verschillende dimensies van de begrippen links en rechts, progressief en conservatief, confessioneel en niet-confessioneel en materialistisch en post-materialistisch te beschrijven;
- kenmerken van verschillende politieke actoren (politieke partijen, belangengroepen en pressiegroepen) te beschrijven;
- verschillende vormen van politieke participatie te onderscheiden en maatschappelijke ontwikkelingen met betrekking tot politieke participatie te beschrijven;
- de begrippen macht, gezag, invloed en legitimiteit te onderscheiden en verschillende machtsbronnen te benoemen;
- kenmerken van verschillende representatieve democratieën te onderscheiden en verschillende opvattingen daarover te beschrijven en herkennen;
- actuele politiek/ maatschappelijke situaties te analyseren met behulp van het bovenstaande politologische theoretische kader;
- de eindtermen van het domein politieke besluitvorming naar de lespraktijk te vertalen.

Inhoud

Politologie 2 is een vervolg op politologie 1 en politieke stromingen. Binnen deze onderwijseenheid komen een aantal centrale concepten en benaderingen uit de politologie aan de orde, zoals het systeemmodel en het barrièremodel, links-rechts, participatie, democratie, macht en invloed.

Tevens wordt er aandacht besteed aan de eindtermen voor het domein politieke besluitvorming binnen het schoolvak en aan de vakdidactische aspecten van dit domein. De studenten nemen in dit verband ook kennis van bestaand lesmateriaal.

Relatie met Kennisbasis

1. Sociale wetenschappen en de benaderingswijzen
 - 1.1 Fundering van de benaderingswijzen
 - 1.2 Politiek-juridische benaderingswijze
 - 1.7 Sociaalwetenschappelijke onderzoeksmethoden
- 2: Politiek, rechtsstaat en democratisch burgerschap
 - 2.1 Actoren en rechtsstatelijke principes
 - 2.2 Politiek, macht, invloed en ongelijkheid
 - 2.3 Beleid: regels, effecten en dilemma's

2.4 Sociale orde en cultuur

2.5 Ideologieën en visies

2.6 Maatschappelijke verandering en internationale vergelijking

Werkwijze en organisatie

In elk college zal steeds een inleiding gegeven worden in het desbetreffende onderwerp c.q. de literatuur en zal de rode draad zichtbaar gemaakt worden.

De student bereidt zich voor op de colleges door de leerstof te bestuderen en praktijk casussen voor te bereiden zodat deze actief deel kan nemen aan het college. De student moet in staat zijn om zelf vragen te stellen over onduidelijkheden van de leerstof en om opdrachten te verwerken tijdens het college.

Daarnaast wordt de student tijdens de colleges gevraagd voor het volgende college thuis zaken op te zoeken die besproken kunnen worden (denk aan: eigen voorbeelden, krantenartikelen en situatieschetsen).

Literatuur en leermiddelen

Woerdman, E en E. Krol (2020). *Politiek en politicologie*. Groningen/Houten: Noordhoff uitgevers (5^e druk).

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Recht

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Recht
Engelse vertaling:	Law
SBU/ EC's:	112/ 4
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Deelname aan bezoek aan de rechtbank is verplicht

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid recht maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn. De onderwijseenheid valt niet onder de leerlijn politicologie of sociologie, maar betreft een andere relevante wetenschap voor het schoolvak maatschappijleer. De relevante wetenschappen die onderdeel zijn van het curriculum, zijn economie en verzorgingsstaat, nieuwste geschiedenis, sociale psychologie en recht.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- de bronnen van het recht en de functie van het recht in de samenleving beschrijven;
- de indeling van het recht benoemen;
- onderscheid maken tussen privaatrechtelijke en publiekrechtelijke kwesties en de rol van de overheid hierin uitleggen;
- de beginselen van de rechterlijke organisatie van het recht uitleggen (staatsrecht, bestuursrecht, verbintenissenrecht, goederenrecht, personen- en familierecht en strafrecht);
- de functie van de rechtsstaat uitleggen en toepassen in voorbeeldsituaties;
- antwoord geven op basale juridische kwesties;
- enkele juridische vaardigheden toepassen in verschillende contexten;
- uitleggen waar het recht terugkomt binnen de eindtermen van het vmbo en binnen de dimensies burgerschap op het mbo;
- rechtsbegrippen inpassen in de dagelijkse lespraktijk;
- jurisprudentie (arresten) en andere casuïstiek interpreteren en vertalen naar de beleavingswereld van de eigen doelgroep.

Inhoud

In deze onderwijseenheid worden de hoofdzaken van het recht besproken. De bronnen van het recht en de functie van het recht in de samenleving staan centraal. Daarbij wordt gekeken naar de indeling van de rechtsgebieden en de beginselen van de rechterlijke organisatie. Studenten moeten vervolgens de verkregen juridische kennis toepassen op verschillende concrete situaties. Hierbij wordt gebruik gemaakt van arresten en actuele juridische vraagstukken. Ook wordt besproken hoe het recht onderdeel uitmaakt van de eindtermen in het vmbo en binnen de dimensies burgerschap binnen het mbo.

Relatie met Kennisbasis

2. Politiek, rechtstaat en democratisch burgerschap
 - 2.1 Actoren en rechtsstatelijke principes
 - 2.2 Politiek, macht, invloed en ongelijkheid
3. Massamedia en –communicatie
 - 3.1 Actoren en rechtsstatelijke principes
 - 3.2 Beleid: regels, effecten en dilemma's
4. Criminaliteit en veiligheid.
 - 4.1 Actoren en rechtsstatelijke principes
5. Arbeid en verzorgingsstaat
 - 5.1 Actoren en rechtsstatelijke principes
6. Pluriforme Samenleving
 - 6.1 Actoren en rechtsstatelijke principes

7. Cultuur en Socialisatie

7.1 Actoren en rechtsstatelijke principes

Werkwijze en organisatie

In de colleges zal steeds een inleiding gegeven worden in het betreffende onderwerp c.q. de literatuur en zal de rode draad zichtbaar gemaakt worden.

De student bereidt zich voor op de colleges door de leerstof te bestuderen zodat deze actief deel kan nemen aan het college. Hierbij kan de student gebruik maken van de oefenvragen die op de portal staan. De student moet in staat zijn om zelf vragen te stellen over onduidelijkheden van de leerstof en om opdrachten te verwerken tijdens het college. Op de portal staan tevens allerlei hulpmiddelen: schema's, krantenartikelen en arresten. Tijdens elk college zal er aandacht zijn voor actuele artikelen die betrekking hebben op het recht.

Er zal tevens worden geprobeerd op excursie te gaan naar een relevante instelling, om ook in de praktijk meer kennis te maken met de wereld van het recht.

Literatuur en leermiddelen

- Lydia Janssen (2016). *Nederlands Recht Begrepen*, Den Haag (Boom Juridische uitgevers)
- Actuele (wetenschappelijke) artikelen

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets. Het bezoek aan de rechtbank is voorwaardelijk voor de beoordeling.

Hoofdfase 1 periode 3

Criminaliteit

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Criminaliteit
Engelse vertaling:	Criminology
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid criminaliteit maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn. Binnen de vakinhoudelijke leerlijn wordt naast inleiding en verdieping op de funderende wetenschappen aandacht besteed aan de thema's van het schoolvak maatschappijleer. Binnen deze thema's wordt themakennis aangeleerd, maar worden tevens de concepten vanuit de (basis)wetenschappen toegepast en verder verdiept. De thema-eenheden worden gevormd door de onderwijseenheden economie en verzorgingsstaat, massamedia 1, multiculturele samenleving, criminaliteit, arbeid en massamedia 2.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- uitleggen wat het begrip criminaliteit inhoudt en welke de strafbaarstellende instanties er zijn in Nederland;
- verschillende reactiemodaliteiten (waaronder de strafrechtelijke) noemen die gehanteerd kunnen worden;
- het verloop van het strafrecht in een historisch perspectief plaatsen;
- verschillende vormen van criminaliteit noemen;
- individuele en maatschappelijke oorzaken van criminaliteit noemen en herkennen in de casuïstiek;
- kijken naar criminaliteit vanuit het perspectief van het slachtoffer en verschillende victimologische theorieën noemen en toepassen op concrete contexten;
- verschillende criminologische theorieën noemen en toepassen op concrete contexten;
- uitleggen welke onderdelen van het thema criminaliteit deel uitmaken van de eindtermen van het vmbo en de dimensies burgerschap op het mbo.

Inhoud

Criminaliteit is een van thema's van het schoolvak maatschappijleer. Het zou niet juist zijn het verschijnsel criminaliteit alleen vanuit de juridische optiek te bestuderen. Er zitten ook sociologische, politieke en economische aspecten aan. Zo zal in deze onderwijseenheid dieper worden ingegaan op enkele criminologische theorieën, op enkele vormen van criminaliteit, op verschillende reactiemodaliteiten, op de traditionele en op alternatieve vormen van straf.

Een onderdeel van de onderwijseenheid is ook dat er een bezoek gebracht wordt aan de rechtbank.

Relatie met Kennisbasis

4. Criminaliteit en Veiligheid

- 4.1 Actoren en rechtsstatelijke principes
- 4.2 Macht, invloed en ongelijkheid
- 4.3 Beleid: regels, effecten en dilemma's
- 4.4 Sociale orde en cultuur
- 4.5 Theorieën, visies en beeldvorming
- 4.6 Maatschappelijke veranderingen en internationale vergelijking

Werkwijze en organisatie

In de colleges zal steeds een inleiding gegeven worden in het betreffende onderwerp c.q. de literatuur en zal de rode draad zichtbaar gemaakt worden.

De student bereidt zich voor op de colleges door de leerstof te bestuderen zodat deze actief deel kan nemen aan het college. De student moet in staat zijn om zelf vragen te stellen over onduidelijkheden van de leerstof en om opdrachten te verwerken tijdens het college. De nadruk tijdens de colleges zal liggen op de praktische toepassing van de gehanteerde begrippen. Dit is belangrijk omdat de inhoud van dit thema voortdurend in beweging is: er is nieuwe wetgeving en er zijn actuele ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen moet de student ook kunnen duiden.

Literatuur en leermiddelen

Verplichte literatuur

- Lydia Janssen, *Nederlands recht begrepen*, Den Haag (Boom Juridische uitgevers) 2016.
- Overige literatuur wordt later bekend gemaakt.

Aanbevolen literatuur

- Jeanne Doomen, *De hollende kleurling. Het Nederlandse strafrecht in tien verhalen*. Amsterdam/Antwerpen (Contact). 2003, 7^e herziene druk.

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Democratie

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Democratie
Engelse vertaling:	Democracy
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid democratie maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn politicologie. De onderwijseenheden staatsinrichting, politicologie 1, politieke stromingen, Europa, buitenlandexcursie Brussel, politicologie 2, internationale betrekkingen, democratie, internationale betrekkingen noord-zuid, visies op burgerschap en sociale en politieke filosofie maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- formele en materiële definities van democratie onderscheiden;
- benoemen welke kenmerken (volgens Dahl) essentieel zijn voor een democratie;
- de vier democratiemodellen van Frank Hendriks beschrijven en indelen aan de hand van de twee door hem gestelde basisvragen;
- de vier democratiemodellen van Frank Hendriks op basis van 'Wahlverwandschaft' verbinden aan samenlevingsculturen en politieke culturen en opvattingen over burgerschap en leiderschap;
- democratische praktijken analyseren met behulp van Frank Hendriks' modellen van democratie en ermee verbonden samenlevingsculturen, politieke culturen, opvattingen over burgerschap en leiderschap;
- de tien basis kenmerken van de Westminsterdemocratie en de consensusdemocratie beschrijven;
- de rechtsstaat omschrijven;
- aangeven welke elementen essentieel zijn voor een rechtsstaat;
- de samenhang tussen democratie en rechtsstaat beschrijven;
- de democratische en (rechts-)statelijke praktijken analyseren op basis van democratische uitgangspunten en modellen en rechtsstatelijke principes.

Inhoud

In de onderwijseenheid staan verschillende modellen van democratie centraal. Hieraan zullen politieke culturen en samenlevingsculturen gekoppeld worden als fundament voor die modellen. Deze modellen zullen ook uitgewerkt worden aan de hand van expressies van die modellen: leiderschapsstijlen en burgerschapsstijlen.

Daarnaast zal in de onderwijseenheid aandacht worden besteed aan de rechtsstaat. Democratie en de rechtsstaat lijken onlosmakelijk met elkaar verbonden. Op die samenhang zal gereflecteerd worden.

Relatie met Kennisbasis

1. Sociale wetenschappen en benaderingswijzen
 - 1.2 Politiek-juridische benaderingswijze
2. Politiek, rechtsstaat en democratisch burgerschap
 - 2.1 Actoren en rechtsstatelijke principes
 - 2.2 Politiek, macht, invloed en ongelijkheid
 - 2.3: Beleid: regels, effecten en dilemma's
 - 2.4 Sociale orde en cultuur
 - 2.5 Ideologie en visies
 - 2.6 maatschappelijke verandering en internationale vergelijking

Werkwijze en organisatie

In elk college zal steeds een inleiding gegeven worden in het desbetreffende onderwerp c.q. de literatuur en zal de rode draad zichtbaar gemaakt worden.

De student bereidt zich voor op de colleges door de leerstof te bestuderen zodat deze actief deel kan nemen aan het college. De student moet in staat zijn om zelf vragen te stellen over onduidelijkheden van de leerstof en om opdrachten te verwerken tijdens het college.

Daarnaast wordt de student tijdens de colleges gevraagd voor het volgende college thuis zaken op te zoeken die besproken kunnen worden (denk aan: eigen voorbeelden, krantenartikelen en situatieschetsen).

Literatuur en leermiddelen

Verplichte literatuur

- Hendriks, F. (2006). *Vitale democratie. Theorie van democratie in actie*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Aanbevolen literatuur

- Reybroeck, D. van (2013). *Tegen verkiezingen*. Antwerpen: De Bezige Bij
- Meer, T. van der (2017). *Niet de kiezer is gek*. Houten: Spectrum

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Internationale betrekkingen

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Internationale betrekkingen
Engelse vertaling:	International relations
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijsseenheid internationale betrekkingen maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn politicologie. De onderwijsseenheden staatsinrichting, politicologie 1, politieke stromingen, Europa, buitenlandexcursie Brussel, politicologie 2, internationale betrekkingen, democratie, internationale betrekkingen noord-zuid, visies op burgerschap en sociale en politieke filosofie maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- argumenten noemen die het belang van de Leer der Internationale Betrekkingen (LIB) aantonen;
- de drie behandelde theorieën (realisme, (neo)liberalisme, structuralisme) over de aard van de Internationale Betrekkingen beschrijven;
- het belang van mensenrechten en morele normen binnen de internationale betrekkingen beschrijven;
- verschillende oorzaken van conflicten en oorlogen beschrijven en strategieën voor vrede noemen;
- de rol en ontwikkeling van het internationale recht beschrijven;
- de ontstaansgeschiedenis en de organisatie van de VN beschrijven en de functies van de VN noemen;
- de inzichten uit de onderwijsseenheid IB gebruiken bij het ontwerp van lessen bij het schoolvak maatschappijleer;
- op basis van hiervoor genoemde leerdoelen actuele internationale vraagstukken analyseren en deze duiden en verklaren met behulp van het begrippenapparaat dat wordt aangeleerd in deze onderwijsseenheid.

Inhoud

In deze onderwijsseenheid wordt ingegaan op de elementaire aspecten van de Internationale Betrekkingen, vanaf de Vrede van Munster/ Westfalen. Hierbij wordt specifiek ingegaan op het dilemma tussen de soevereiniteit van staten binnen de internationale betrekkingen en de (mogelijkheid tot) internationale samenwerking.

De ontwikkeling van internationale rechtsregels (Volkenrecht) en het al dan niet bereid zijn van staten om deze te volgen én vraagstukken met betrekking tot oorlog en vrede, zijn terugkerende thema's.

Relatie met Kennisbasis

Domein 8: Internationale betrekkingen

Subdomeinen: 8.1, 8.2, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6, 8.7, 8.9, 8.14, 8.15 en 8.16

Werkwijze en organisatie

In elk college zal steeds een inleiding gegeven worden in het desbetreffende onderwerp c.q. de literatuur en zal de rode draad zichtbaar gemaakt worden.

De student bereidt zich voor op de colleges door de leerstof te bestuderen zodat deze actief deel kan nemen aan het college. De student moet in staat zijn om zelf vragen te stellen over onduidelijkheden van de leerstof en om opdrachten te verwerken tijdens het college.

Daarnaast wordt de student tijdens de colleges gevraagd voor het volgende college thuis zaken op te zoeken die besproken kunnen worden (denk aan: eigen voorbeelden, krantenartikelen en situatieschetsen). Tevens dienen studenten werkcollegeopdrachten te presenteren.

Literatuur en leermiddelen

Voorhoeve, J., Rademaker, S., Keizer, R. (2018). *Wereld in Beweging*. Den Haag: Boom bestuurskunde

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Vorbereiding kennisbasistoets

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vorbereiding kennisbasistoets
Engelse vertaling:	Preparation basic knowledge test
SBU/ EC's:	28/ 1
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid voorbereiding kennisbasistoets bereidt studenten voor op de afsluiting van de kennisbasis maatschappijleer via de landelijke kennisbasistoets in de afstudeerfase.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- binnen het domein 'sociale wetenschappen en de benaderingswijzen' de kernbegrippen herkennen en toepassen;
- binnen het domein 'politiek, rechtsstaat en democratisch burgerschap' de kernbegrippen herkennen en toepassen;
- binnen het domein 'massamedia en -communicatie' de kernbegrippen herkennen en toepassen;
- binnen het domein 'criminaliteit en veiligheid' de kernbegrippen herkennen en toepassen;
- binnen het domein 'arbeid en verzorgingsstaat' de kernbegrippen herkennen en toepassen;
- binnen het domein 'pluriforme samenleving' de kernbegrippen herkennen en toepassen;
- binnen het domein 'cultuur en socialisatie' de kernbegrippen herkennen en toepassen;
- binnen het domein 'mondiale vraagstukken' de kernbegrippen herkennen en toepassen.

Inhoud

In de kennisbasis maatschappijleer zijn begrippen omschreven die iedere tweedegraads docent maatschappijleer moet kennen. De landelijke kennisbasistoets bevat vragen gebaseerd op kennis van en inzicht in de begrippen van de kennisbasis. Deze landelijke kennisbasistoets is opgenomen in het curriculum en moet behaald worden om de opleiding met goed gevolg te kunnen afsluiten. Deze onderwijseenheid bereidt studenten voor op de landelijke kennisbasistoets door informatie te verschaffen over de toets en studenten in de mogelijkheid te stellen te oefenen met opdrachten, proeftoetsen en een oefentoets.

Relatie met Kennisbasis

Deze onderwijseenheid draagt bij aan alle onderdelen van de kennisbasis.

Werkwijze en organisatie

Tijdens de colleges zal informatie gegeven worden over de kennisbasis en de daaruit voortvloeiende landelijke kennisbasistoets. Naast uitleg over de inhoud van de kennisbasistoets, wijze van afname van de kennisbasistoets en ingangseisen, zullen studenten in de gelegenheid gesteld worden te oefenen met vragen van de kennisbasistoets door middel van het maken van proeftoetsen en een oefentoets. Op deze wijze kunnen studenten op tijd eventuele hiaten in hun kennis detecteren en de bijbehorende vakinhoudelijke onderwijseenheden opnieuw bestuderen.

Tijdens de colleges bouwt de student een dossier op waarin hij aantoont te hebben geoefend met alle domeinen van de kennisbasistoets en te hebben gereflecteerd op het resultaat hiervan en zijn ontwikkeling hierin.

Literatuur en leermiddelen

Geen.

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een dossier.

Hoofdfase 1 periode 4

Vakdidactiek: mens en maatschappij

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek: mens en maatschappij
Engelse vertaling:	Teaching methods: humanities and society
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Practicum. Vervangende opdracht bij afwezigheid. Bij vaker dan twee keer afwezig, is de onderwijseenheid niet meer af te ronden in het desbetreffende studiejaar.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid vakdidactiek: mens en maatschappij maakt deel uit van de vakdidactische leerlijn. De onderwijseenheden vakdidactiek: schoolvak maatschappijleer, vakdidactiek: leerdoelen 1, vakdidactiek: toepassen van de benaderingswijzen, vakdidactiek: argumentatievaardigheden, intervisie 1 (jaar 2), vakdidactiek: leerdoelen 2, vakdidactiek: mens en maatschappij, intervisie 2 (jaar 3), vakdidactiek: van leerdoel naar leermiddel, vakdidactiek: toetsen en evalueren, vakdidactiek: ethiek en meningsvorming en maatschappelijk vraagstuk maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

- vanuit het vanuit Curriculum.nu ontworpen kennisdomein Mens en Maatschappij integratief gamma onderwijs ontwerpen. Leidend hierbij is het door FLOT ontworpen multi-perspectievenmodel.
- beschrijven hoe de schoolvakken binnen het leergebied elkaar aanvullen en verrijken in theorie en praktijk;
- zijn positie binnen het leergebied mens en maatschappij verwoorden op basis van verschillende soorten bronnen en ervaringen;
- reflecteren op ontwikkeling op 21^e eeuwse docentschap binnen het multi-disciplinaire leergebied Mens en Maatschappij met een bredere bevoegdheidsstructuur;
- in teamverband op onderzoeksmatige manier een methode-onafhankelijk project ontwikkelen en verantwoorden.

Inhoud

De onderwijseenheid gaat nader in op het leergebied mens en maatschappij. Hierbij wordt onderzocht hoe het leergebied wordt vormgegeven en hoe dat vakdidactisch vertaald wordt. Concreet richt de onderwijseenheid zich op:

1. De vraag: wat is M&M op basis van het ontwerp van Curriculum.nu en wat wil/ kan ik er mee als gammadocent?
2. Vakdidactiek met nadruk op projectonderwijs, een veelgebruikte werkvorm in de scenario's 2, 3 en 4.
3. Het in teamverband ontwikkelen van een project.
4. Het schrijven van een reflectiedocument. Het reflectiedocument heeft tot doel het project en de keuzes die gemaakt zijn in dat project, te verantwoorden vanuit de verstrekte literatuur.

Relatie met Kennisbasis

Domein 9: Vakdidactiek maatschappijleer en burgerschap

Subdomeinen: 9.1, 9.2, 9.3 en 9.4

Werkwijze en organisatie

Een college bestaat uit een inleiding van ongeveer een uur, waarna de student het tweede uur verder werkt met de groep aan het ontwerp van het project.

De student werkt gedurende de hele onderwijseenheid in een groep van studenten afkomstig uit verschillende gamma-vakken aan het ontwikkelen van een project en het verantwoorden van de gemaakte keuzes.

Het programma omvat hoorcolleges, werkcolleges, literatuurbestudering, ontwikkelen project en schrijven reflectiedocument.

Literatuur en leermiddelen

- Hoobroeckx, F. en Haak, E., (2014). *Onderwijskundig ontwerpen. Het ontwerp als basis voor leermiddelenontwikkeling*. Houten/Diegem, Bohn Stafleu Van Loghem.

Beschikbaar via sharepoint

- Boxtel, C. van (2009). *Vakintegratie in de M&M-vakken*. Landelijk Expertisecentrum M&M en EC en Handel, Amsterdam. (Deel 1 - 30 pagina's)
- BV Databank.be (2013) *Projectonderwijs*, <http://bv.databank.be>, 27 mrt. 2013.
- Ebbens S et al. (2013) *Samenwerkend leren*, Noordhoff, Groningen. (Hoofdstuk 3 en 6)
- Groeneveld M. (2008) *Kenmerkend VMBO*. Hiteq, Hilversum. (Pagina 9 tot en met 22)
- Hoogeveen, P. et al (2014) *Het didactische werkvormenboek*. Van Gorcum. Assen (Werkvorm Projectwerk)
- Platform onderwijs 2032 (2016) *Ons onderwijs 2032 Eindadvies*. Idem, Den Haag.

Overig

- APA regels <http://www.fontysmediatheek.nl/wiki/home/APA>
- SLO Concretisering M&M doelen

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten als:

- De student voldoet aan het aanwezigheidscriterium:
 - De student is 100% aanwezig (dat is dus: alle bijeenkomsten).
 - Bij onverhoopte afwezigheid stuurt de student een mail met opgaaf van reden van verzuim naar de betreffende docent en de studieloopbaanbegeleider vóór aanvang van het college.
 - Iedere student kan een keer afwezig zijn als daar een geldige reden voor is (ter beoordeling van de docenten). Voor dit gemiste college geldt dan dat je een vervangende opdracht krijgt.
 - Vaker dan twee keer afwezig zijn, betekent **volgend studiejaar de onderwijseenheid overdoen!**
- Het dossier met een voldoende is beoordeeld.
Het dossier bestaat uit twee onderdelen:
 - Het ontwikkelde project
 - De analyse voor het vakgebied M&M aan de hand van een individueel reflectiedocument.

Beide toetsonderdelen dienen met minimaal een voldoende (project en reflectiedocument) of voldaan afgesloten te zijn. Het cijfer voor het gehele project is het eindcijfer.

Arbeid

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Arbeid
Engelse vertaling:	Labour
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid arbeid maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn. Binnen de vakinhoudelijke leerlijn wordt naast inleiding en verdieping op de funderende wetenschappen aandacht besteed aan de thema's van het schoolvak maatschappijleer. Binnen deze thema's wordt themakennis aangeleerd, maar worden tevens de concepten vanuit de (basis)wetenschappen toegepast en verder verdiept. De themaeenheden worden gevormd door de onderwijseenheden economie en verzorgingsstaat, massamedia 1, multiculturele samenleving, criminaliteit, arbeid en massamedia 2.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- verschillende visies op arbeid en het arbeidsethos beschrijven en plaatsen in historische en maatschappelijke contexten;
- de geschiedenis van arbeid, arbeidsdeling en arbeidsverdeling beschrijven;
- de gevolgen van moderniseringsprocessen voor arbeid beschrijven;
- de verschillende opvattingen over de kwaliteit van de arbeid beschrijven (te denken valt daarbij onder andere aan het scientific management van Taylor, het Fordisme, de human-relationsbenadering en de sociotechniek) en vanuit die visies actuele vraagstukken analyseren;
- de visie van Mintzberg op arbeidsorganisaties uitleggen en daarbij de begrippen omgeving, structuur en cultuur hanteren;
- het overheidsbeleid met betrekking tot arbeid beschrijven in het bijzonder met betrekking tot ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid;
- de werking van de arbeidsmarkt beschrijven en analyseren aan de hand van verschillende theorieën over de werking van de arbeidsmarkt;
- de arbeidsmarkt en arbeidsverhoudingen op verschillende niveaus beschrijven;
- actuele ontwikkelingen op de arbeidsmarkt beschrijven en analyseren aan de hand van verschillende theoretische concepten.

Inhoud

In deze onderwijseenheid wordt aandacht besteed aan de relatie tussen arbeid en samenleving in de breedste zin van het woord. Daarbij gaat het om de vraag wat arbeid is, om de geschiedenis van arbeid en de arbeidsdeling, het belang van arbeid voor individu en samenleving, het denken over en visies op arbeid (arbeidsethos, 24-uurs economie e.d.). Verder komen de arbeidsverhoudingen in juridische, economische en sociologische zin aan bod (arbeidsorganisaties, werkgeversorganisaties, vakbonden, overheid, kwaliteit van de arbeid, beginselen arbeidsrecht, medezeggenschap e.d.). Vervolgens worden de belangrijkste aspecten van arbeidsmarkt (participatie, werkloosheid, arbeidstijd e.a.) en sociale zekerheid besproken. Tenslotte wordt er aandacht besteed aan de huidige ontwikkelingen in onze samenleving op het gebied van arbeid en komen de belangrijke ontwikkelingen voor de toekomst van arbeid aan bod.

Relatie met Kennisbasis

1. Sociale wetenschappen en benaderingswijzen
 - 1.3 Sociaal-economische benaderingswijze
5. Arbeid en verzorgingsstaat
 - 5.1 Actoren en rechtsstatelijke principes
 - 5.2 Politiek, macht, invloed en ongelijkheid
 - 5.3 Beleid, regels, effecten en dilemma's
 - 5.4 Economische orde en cultuur

5.5 Visies en theorieën

5.6 Maatschappelijke verandering en internationale vergelijking

Werkwijze en organisatie

De colleges zijn thematisch van opzet waarbij verschillende aspecten van de rol en vormgeving van arbeid in de samenleving aan de orde komen. Tijdens de colleges zal er gebruik worden gemaakt van diverse didactische werkvormen. Actuele ontwikkelingen op het gebied van arbeid zullen besproken worden in de colleges.

Literatuur en leermiddelen

- Mok, A.L. (2015). *Arbeid, bedrijf en maatschappij*. Groningen: Noordhoff uitgevers B.V.
- Tekst over Mintzberg (wordt op Sharepoint beschikbaar gesteld)

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Hoofdfase 2 periode 1

Professioneel Handelen Hoofdfase

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Professioneel handelen hoofdfase 1 + 2 HF1, HF2
SBU/ EC's:	HF1: 280/10, HF2:280/10
Studiejaar + periode:	HF1: Jaar 2, per 2, 3, en 4 HF2: Jaar 3, per 1 en 2 Deeltijdstudenten doorlopen deze trajecten flexibel.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Gedurende de opleiding breng je veel tijd door in de praktijk van het onderwijs. Je leert relaties leggen tussen de theorie en praktijksituaties door te reflecteren met medestudenten, docenten in het werkveld en opleiders van FLOT. Gedurende de opleiding krijg je steeds meer verantwoordelijkheid als leraar in de school en word je voorbereid op het uiteindelijk zelfstandig lesgeven en functioneren binnen een school. Het leren op de werkplek vormt het hart van de lerarenopleiding. Veel studenten starten het werkplekleren op een opleidingsschool. Op opleidingsscholen vormen alle studenten samen een leergroep, die onder leiding van een daartoe opgeleide opleider in de school, samen leren en werken aan een voor hen en de school kenmerkende en betekenisvolle leersituatie. Studenten volgen een geheel geïntegreerd programma. De student wordt opgenomen in het team en in de cultuur van het onderwijs op die school. Er is veel ruimte voor co-creatie, ook samen leren met zittende leraren. Op academische opleidingsscholen doen de studenten daarnaast onderzoek in het kader van een schoolontwikkelingsvraag. Een opleidingsschool is dus een leergemeenschap waarbij studenten en leraren zich blijvend ontwikkelen en regelmatig nadenken over hoe zij het onderwijs aan leerlingen kunnen verbeteren.

Leeruitkomsten

Bij het professioneel handelen wordt gewerkt met leeruitkomsten.
Die beschrijven wat je als student aan het eind van de stageperiode moet aantonen.

Professioneel Handelen Hoofdfase 1:

- De student ontwerpt leeractiviteiten voor leerlingen in het tweedegraads gebied, voert deze uit en reflecteert op het leerproces en leeropbrengsten, gebruikmakend van enkele werkvormen en volgens een gestructureerde opbouw van de lesstof.
- De student creëert een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen en levert hiermee een bijdrage aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen.
- De student handelt en communiceert respectvol vanuit zijn professionele rol naar leerlingen, collega's en medestudenten, vanuit zijn eigen kennis en opvattingen over onderwijs en respecteert hierbij de opvattingen van anderen.
- De student geeft richting en vorm aan de ontwikkeling van zijn onderwijspedagogisch, vakdidactisch en vakinhoudelijk handelen als professional op een planmatige manier op basis van een leerwerkplan en reflecteert hierbij op het eigen handelen onderbouwd vanuit zelfreflectie en feedback van anderen.

Professioneel Handelen Hoofdfase 2:

- De student ontwerpt samenhangende leeractiviteiten voor leerlingen in het tweedegraads gebied, voert deze uit en reflecteert en evalueert het leerproces en leeropbrengsten van de samenhangende leeractiviteiten, gebruikmakend van afwisselende en activerende werkvormen volgens een gestructureerde opbouw van de lesstof waarbij tegemoet gekomen wordt aan de verschillende leerbehoeften van de leerlingen.
- De student creëert een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen en levert hiermee een bijdrage aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen.

Hij kan zijn pedagogisch handelen afstemmen met zijn collega's en met anderen die voor de ontwikkeling van de leerling verantwoordelijk zijn.

- De student handelt en communiceert respectvol vanuit zijn professionele rol naar ouders en professionals (leerlingbegeleider, decaan, mentoren, zorgcoördinator) en gebruikt deze expertise bij het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van zijn eigen onderwijs.
- De student onderzoekt zijn onderwijspedagogisch, vakdidactisch en vakinhoudelijk handelen en kan op basis van een zelfbeoordeling, gebaseerd op zelfreflectie en feedback van anderen, zelfstandig richting en vorm geven aan zijn ontwikkeling als professional.

Toetsing

De student maakt een portfolio met daarin bewijslast om de leeruitkomsten aan te tonen.

Op basis van het portfolio wordt een eindgesprek georganiseerd tussen student, instituutsopleider (IO), werkplekbegeleider (WPB) en/of schoolopleider (SO). De werkplekbegeleider/schoolopleider heeft een adviserende rol bij de beoordeling. De instituutsopleider is examinerator en beoordeelt. De eindbeoordeling vindt plaats op grond van de lesbezoeken (of video's), de tussenevaluatie, het stageportfolio en het eindgesprek.

Aanvullende informatie

Voor meer informatie over het werkplekleren en de stages kun je [hier](#) terecht.

Algemene Professionele Vorming (APV), leerjaar 3

Naam onderwijseenheid:	Algemene Professionele Vorming
Engelse vertaling:	Professionele ontwikkeling en Pedagogisch didactisch handelen
SBU / EC's:	General Professional Training (PROPDH3): 168 SBU / 6 EC's
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, alle periodes
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht	Gezien het practicumkarakter van de modules, waarbij het leren van en met elkaar centraal staat, wordt van studenten verwacht dat ze aanwezig zijn.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- In leerjaar 3 gaat het bij APV om het thema 'jij en de leerling'. De student gaat zich verdiepen in het begeleiden van individuele leerlingen. Onderwerpen die aan de orde komen zijn differentiatie, loopbaanleren, passend onderwijs en leerlingbegeleiding. Gedurende de eerste twee periodes maakt de student zijn professionele ontwikkeling zichtbaar en aan het eind van deze periodes maakt de student de balans op omtrent zijn onderwijspedagogisch-didactisch handelen in een portfolio.
- In leerjaar 3 wordt er binnen APV gewerkt aan de beroepsbekwaamheidseisen vakdidactisch bekwaam, pedagogisch bekwaam en professioneel handelen.

Doelen en inhoud

Leeruitkomsten

In het Hoofdphase-2 programma van APV wordt gewerkt met leeruitkomsten. Deze leeruitkomsten zijn geformuleerd omtrent de professionele ontwikkeling tot docent, het algemeen didactisch handelen, het pedagogisch handelen op groepsniveau en het pedagogisch handelen op individueel niveau. Onderstaande LUK's geven een indruk van de leeruitkomsten die de student in leerjaar 2 moet aantonen:

- 1) Professionele ontwikkeling: De student verantwoordt zijn gemaakte keuzes in zijn doorlopende ontwikkeling richting een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent voor leerlingen in het tweedegraadsgebied.
- 2) Didactisch handelen: De student laat in zijn didactisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier keuzes maakt voor een ontwerp van leeractiviteiten voor leerlingen in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt zijn didactisch handelen vanuit cognitieve- en sociale ontwikkelingstheorieën, leer- en motivatietheorieën en differentiatietheorieën.
- 3) Pedagogisch handelen op groepsniveau: De student laat in zijn pedagogisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier intervineert in het groepsproces van leerlingen en een bijdrage levert aan een veilig, ondersteunend en ordelijk leerklimaat in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt hoe hij in zijn pedagogisch handelen en klassenmanagement rekening houdt met het pedagogisch klimaat in de groep, de leefwerelden van leerlingen en de pedagogische functie van de school.
- 4) Pedagogisch handelen op leerlingniveau: De student laat in zijn pedagogisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier het leren van een leerling begeleidt in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt vanuit ontwikkelings- en leertheorieën hoe hij in zijn pedagogisch handelen effectief communiceert en werkt vanuit de psychologische basisbehoeften en de leefwereld van de leerling in het tweedegraads gebied.

Inhoud

Professionele ontwikkeling

Ook in het derde studiejaar ga je je verder ontwikkelen richting een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent. Naast dat je reflecteert op betekenisvolle ervaringen en zo tot leren komt ga je ook actief op zoek naar betekenisvolle ervaringen. Je creëert ze zelf door op een andere manier te handelen voor een groep leerlingen of door met collega's in gesprek te gaan etc. Je stuurt je eigen leren. Bijvoorbeeld door te werken aan de doelen die je in studiejaar 2 hebt opgesteld n.a.v. de PRO-toets. Je krijgt handvatten en wordt begeleid bij je ontwikkeling en het maken van keuzes. Van de student wordt een kritische, reflectieve en onderzoekende houding verwacht. Hiermee zet je een vervolgstap richting de ontwikkeling naar een onderzoekende, betekenisgerichte en autonome docent.

Pedagogisch didactisch handelen

Voor het algemeen didactisch handelen zoom je in jaar drie in op differentiëren. Hoe zorg je ervoor dat je tegemoetkomt aan de verschillende behoeften van de verschillende leerlingen in je groep?

Naast het oefenen van je didactische vaardigheden ga je ook je pedagogische vaardigheden uitbreiden. Daarbij ga je proberen om zelf een positief leerklimaat te creëren. Op leerlingniveau leer je het leerproces van leerlingen begeleiden. Niet alleen rondom de vakinhoud, maar ook met het oog op mentoraat, loopbaanbegeleiding en andere individuele behoeften.

Relatie met Kennisbasis

De subdomeinen uit de generieke kennisbasis voor leraren in het tweedegraadsgebied die aan de orde komen zijn:

- A2 Onderwijsconcepten
- A3 Hersenen en leren
- A4 Leer- en motivatieprocessen
- A5 Begeleiden van leerprocessen
- A6 Hanteren van doelen
- A7 Ontwerpen van onderwijs
- B1 School in de pluriforme maatschappij
- B2 Pedagogische functie van de school
- B3 Pedagogisch klimaat in de school
- B4 Leerlingbegeleiding
- B5 Ontwikkelingstheorieën
- C1 Ontwikkelingen in het onderwijs
- C3 Persoonlijke professionele ontwikkeling
- C4 Onderzoekend vermogen
- C5 Professionele identiteit

Werkwijze en organisatie

Het leren vindt plaats vinden middels een divers aanbod (denk aan: colleges, weblectures, workshops, projecten, onlineplatform, literatuurbesprekingen). Er is een basisaanbod voor iedere student en een aanbod waarbinnen de student keuzes kunnen maken op basis van hun professionele leerbehoeften en ervaren concerns uit de onderwijspraktijk.

Literatuur en leermiddelen

Onderstaande literatuur en leermiddelen behoren tot de basislijst. Deze literatuurlijst kan uitgebreid worden met verplichte en aanvullende literatuur door de docent.

- Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2016). *Handboek voor leraren*. Bussum: Coutinho,
- Van der Wal, J & De Wilde, J (2017). *Identiteitsontwikkeling en leerlingbegeleiding*. Bussum: Coutinho,

Toetsing

- De onderwijseenheid 'Professionele ontwikkeling en Pedagogisch Didactisch handelen' wordt afgesloten met een portfolio.
- Deadlines voor toetsen worden gecommuniceerd door de docent. Wanneer de student de deadline mist vervalt de eerste gelegenheid en kan de student gebruik maken van de tweede gelegenheid.

Aanvullende informatie

- Indien fraude wordt vermoed wordt direct de examencommissie verwittigd, die sancties kan opleggen. Een vorm van fraude die bij schriftelijke toetsing voorkomt is plagiaat.
- APV kent een practicumkarakter. Hierbij staat 'leren van en met elkaar' centraal. Van studenten wordt verwacht dat ze aanwezig zijn en op actieve en professionele wijze participeren. Dit wordt beoordeeld door de docent. Voorwaardelijk daarvoor is dat zij op tijd aanwezig zijn en voorbereid naar de lessen komen. Als een student om bijzondere omstandigheden een bijeenkomst afwezig is dan dient de student deze inhouden zelf in te halen.

Vakdidactiek: van leerdoel naar leermiddel

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek: van leerdoel naar leermiddel
Engelse vertaling:	Teaching methods: educational design
SBU/ EC's:	56/ 2
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 1
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Practicum. Vervangende opdracht bij afwezigheid. Bij vaker dan twee keer afwezig, is de onderwijseenheid niet meer af te ronden in het desbetreffende studiejaar. Deelname aan de workshop 'onderwijstools' is verplicht.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid vakdidactiek: van leerdoel naar leermiddel maakt deel uit van de vakdidactische leerlijn. De onderwijseenheden vakdidactiek: schoolvak maatschappijleer, vakdidactiek: leerdoelen 1, vakdidactiek: toepassen van de benaderingswijzen, vakdidactiek: leerdoelen 2, intervisie 1 (jaar 2), vakdidactiek: argumentatievaardigheden, vakdidactiek: mens en maatschappij, intervisie 2 (jaar 3), vakdidactiek: van leerdoel naar leermiddel, vakdidactiek: toetsen en evalueren, vakdidactiek: ethiek en meningsvorming en maatschappelijk vraagstuk maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- aan de start van de onderwijseenheid zijn visie op maatschappijleeronderwijs of burgerschap formuleren en presenteren in een zelf gekozen vorm;
- uitleggen wat de relevantie is van taalgericht vakonderwijs voor het vak;
- de ontwerpregels van taalgericht vakonderwijs beschrijven;
- methodes analyseren op het gebruik van vakjargon;
- analyseren of de opdrachten in een methode aanzetten tot hogere denkvaardigheden of daar aanknopingspunten voor bieden;
- relevante lagere en hogere leerdoelen formuleren voor een zelf gekozen thema binnen het schoolvak, op basis van de ontwerpregels van taalgericht vakonderwijs;
- op basis van de ontwerpregels van taalgericht vakonderwijs maatschappijleeronderwijs ontwerpen ;
- beoordelen welke leermiddelen geschikt zijn om de eigen geformuleerde leerdoelen te bereiken;
- de ontwikkelde leerdoelen en opdrachten presenteren aan medestudenten en kan kritisch reflecteren op de ontvangen feedback;
- kan constructief commentaar leveren op door medestudenten gepresenteerd onderwijs;
- op basis van alles wat hij ontworpen en geleerd heeft tijdens deze (en voorgaande) onderwijseenheid een eigen visie op maatschappijleeronderwijs en de specifieke schoolvakken daarbinnen formuleren. Deze visie kan hij onderbouwen met relevante literatuur.

Inhoud

Een docent moet zelf lesmateriaal kunnen ontwikkelen dat hij gebruikt om leerlingen inhoudelijk verder te helpen. Hieruit volgt dat een docent moet kunnen formuleren wat het 'wat', 'waarom' en het 'hoe' inhouden: wat moeten leerlingen leren, waarom en hoe gaan ze dat leren.

Natuurlijk wordt het 'wat' vastgelegd in de officiële eindtermen, maar die zijn zo algemeen geformuleerd dat een docent zelf algemene en specifieke leerdoelen en lesdoelen moet formuleren. Dat veronderstelt een gedegen kennis van de inhoud van het vak en een visie op de taken en functie van het vak.

Tijdens deze onderwijseenheid leer je inzien wat de relevantie is van taalgericht vakonderwijs voor maatschappijleer, maatschappijkunde en burgerschap. Vervolgens ontwerp je op basis van de ontwerpregels van taalgericht vakonderwijs eigen maatschappijleeronderwijs.

Hiertoe formuleer je relevante lagere en hogere leerdoelen en leer je leermiddelen ontwikkelen en bestaand materiaal aanpassen. Er is veel materiaal, zoals de methoden maatschappijleer, maar ook allerlei organisaties benaderen docenten maatschappijleer voor projecten. Het is goed om kritisch te kijken naar de geschiktheid van al dat materiaal en de manier waarop je het kunt gebruiken om je doelen te bereiken.

Op basis van alles wat je hebt geleerd tijdens deze en voorgaande onderwijseenheden formuleer je je vakvisie. Dit helpt je om tijdens het professioneel handelen bewustere keuzes te kunnen maken en te laten zien waar je voor staat.

Relatie met Kennisbasis

1. Sociale wetenschappen en de benaderingswijzen
 - 1.1. Fundering van de benaderingswijzen
 - 1.2. Politiek-juridische benaderingswijze
 - 1.3. Sociaal-economische benaderingswijze
 - 1.4. Sociaal-culturele benaderingswijze
 - 1.5. Historisch-vergelijkende benaderingswijze
 - 1.6. Geografisch vergelijkende benaderingswijze

Afhankelijk van de gekozen onderwerpen in opdrachten, komen andere onderdelen van de Kennisbasis aan bod.

Werkwijze en organisatie

De student bereidt colleges voor, is bij colleges actief aanwezig en werkt daarna de stof uit.

De voorbereiding en uitwerking van de colleges bestaat uit het bestuderen van de stof in het boek en in de handleiding, het maken en uitwerken van opdrachten en het verwerken van feedback.

De colleges zullen bestaan uit:

- inleidingen door docent over stof en instructie bij opdrachten;
- onderwijsleergesprekken;
- maken van opdrachten;
- presentaties van studenten over gemaakte opdrachten;
- evaluatie van en reflectie op tijdens de colleges gehouden presentaties;
- feedback geven op presentaties van medestudenten.

Literatuur en leermiddelen

Verplichte literatuur

- Boorn, R. van den (2019) Handboek Vakdidactiek Maatschappijleer. Amsterdam: Landelijk Expertisecentrum Mens- en maatschappijvakken.
- Velzen, J. van (2012). Beter leren denken. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
- Boekenpakket methodes middelbare school (twee methodes maatschappijleer voor het vmbo, naar keuze).
- Aanvullende literatuur wordt later bekend gemaakt.

Aanbevolen literatuur

- Hajer, M., & Meestringa, T. (2015). *Handboek taalgericht vakonderwijs*. Bussum, Uitgeverij Coutinho.
- Drie, J. van (red.)(2010). *Taalgericht vakonderwijs en de mens-en maatschappijvakken:een handreiking voor opleiders en docenten*.
- Bolle, T., & Meelis, I. van, (2017). *Taalbewust beroepsonderwijs. Vijf vuistregels voor effectieve didactiek*. Bussum, Uitgeverij Coutinho.

Toetsing

De student sluit de onderwijseenheid af als:

- Hij voldoet aan het aanwezigheidscriterium;
 - Bij onverhoopte afwezigheid stuurt de student een mail met opgaaf van reden van verzuim naar de betreffende docent en de studieloopbaanbegeleider vóór aanvang van het college;
 - Iedere student kan een keer afwezig zijn als daar een geldige reden voor is (ter beoordeling van de docenten). Voor dit gemiste college geldt dan dat je een vervangende opdracht krijgt.

- Vaker dan twee keer afwezig zijn, betekent **volgend studiejaar de onderwijseenheid overdoen!**
- Hij de workshop 'onderwijstools' heeft gevolgd
- Het dossier voldoende wordt beoordeeld

Intervisie 2

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Intervisie 2
Engelse vertaling:	Intervision 2
SBU/ EC's:	28/ 1
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 1 en 2
Ingangseisen:	Student loopt stage
Aanwezigheidsplicht:	Practicum. Vervangende opdracht bij afwezigheid. Bij vaker dan twee keer afwezig, is de onderwijseenheid niet meer af te ronden in het desbetreffende studiejaar.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid interventie 2 maakt deel uit van de vakdidactische leerlijn. De onderwijseenheden vakdidactiek: schoolvak maatschappijleer, vakdidactiek: leerdoelen 1, vakdidactiek: toepassen van de benaderingswijzen, vakdidactiek: leerdoelen 2, interventie 1 (jaar 2), vakdidactiek: argumentatievaardigheden, vakdidactiek: mens en maatschappij, interventie 2 (jaar 3), vakdidactiek: van leerdoel naar leermiddel, vakdidactiek: toetsen en evalueren, vakdidactiek: ethiek en meningsvorming en maatschappelijk vraagstuk maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- laat tijdens de interventiebijeenkomsten en in schriftelijke verslagen zien dat hij met behulp van verschillende interventiemodellen systematisch kan reflecteren op het eigen handelen in de beroepspraktijk;
- reflecteert op zijn eigen beroepsmatig handelen en kan benoemen welke overwegingen hebben geleid tot zijn gedrag en de student kan beschrijven wat goed ging en wat niet en kan hiervoor alternatieven beschrijven en formuleert op basis daarvan leervragen;
- kan tijdens de interventiebijeenkomsten op basis van een kritisch reflectieve en onderzoekende houding feedback geven aan medestudenten op hun handelen;
- kan tijdens de interventiebijeenkomsten op basis van een kritisch reflectieve en onderzoekende houding feedback ontvangen van medestudenten op het eigen handelen en kan dit verwerken in zijn reflectie.

Inhoud

In de missie en visie op goed leraarschap van FLOT (de Pijlers en Plus) staat beschreven dat de bij FLOT opgeleide leraar zijn leren altijd relateert aan de praktijk. Al tijdens de opleiding leert de student relaties te leggen tussen theoretische concepten, praktijksituaties en zijn eigen professionele ontwikkeling. Ook na het afstuderen blijft de student lerend werken en zoekt hij naar mogelijkheden om zijn handelen in de praktijk te verbeteren. Hiervoor ontwikkelt de student tijdens de opleiding een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding.

Binnen de onderwijseenheid interventie 2 wordt hier bewust aan gewerkt; vanuit stage-ervaringen wordt een koppeling gemaakt met vakdidactiek, algemene didactiek (APV) en de eigen professionele houding en beroepsontwikkeling.

Tijdens de interventiebijeenkomsten staat de professionele ontwikkeling van de student Maatschappijleer centraal. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende interventiemodellen. Deze modellen worden vooraf door de studenten bestudeerd, tijdens de bijeenkomst door de docent toegelicht en vervolgens wordt er met het model gewerkt. Van de student wordt een actieve houding verwacht. De student dient voorafgaand aan de bijeenkomst via de mail een casus in. Door systematisch te reflecteren op het eigen handelen en het handelen van medestudenten in concrete situaties leren studenten te werken vanuit een kritisch reflectieve en onderzoekende houding.

Relatie met Kennisbasis

Afhankelijk van het door de student gekozen onderwerp is er een koppeling met een van de domeinen van de kennisbasis bachelor maatschappijleer.

De onderwijseenheid sluit ook aan op de Generieke Kennisbasis:

6. Professionele ontwikkeling

6.1 Werken aan de eigen professionele ontwikkeling.

Werkwijze en organisatie

Tijdens iedere intervisiebijeenkomst zorgt de student ervoor dat hij/ zij een casus meeneemt. Tijdens de bijeenkomsten worden de casussen gedeeld met elkaar en bepaalt de groep in overleg met de docent welke casus centraal staat. Tijdens de bijeenkomst geeft de docent een toelichting op het te hanteren intervisiemodel en vervolgens wordt er gewerkt met dit model. Na de bijeenkomst wordt er door de studenten gereflecteerd op de bijeenkomst (de inhoud van de casus) en op wat de bijeenkomst voor hem/ haar heeft opgeleverd voor hem/ haar als docent. Deze reflectie wordt voor de volgende bijeenkomst via de mail ingeleverd bij de docent.

Literatuur en leermiddelen

Verplichte literatuur

- Hendriksen, J.(2012) *Intervisie bij werkproblemen. Procesmatig en taakgericht problemen oplossen*. Boom uitgevers Amsterdam.
- Aanvullende literatuur wordt op de portal gezet.

Aanbevolen literatuur

Aanvullende artikelen zullen op de portal worden geplaatst.

Toetsing

De student sluit de onderwijseenheid af als:

- Hij voldoet aan het aanwezigheidscriterium;
 - Bij onverhoopte afwezigheid stuurt de student een mail met opgaaf van reden van verzuim naar de betreffende docent en de studieloopbaanbegeleider vóór aanvang van het college;
 - Iedere student kan een keer afwezig zijn als daar een geldige reden voor is (ter beoordeling van de docenten). Voor dit gemiste college geldt dan dat de student een vervangende opdracht krijgt.
 - Vaker dan twee keer afwezig zijn, betekent **volgend studiejaar de onderwijseenheid overdoen!**
- Het dossier voldoende is beoordeeld.
Het dossier wordt in periode 2 ingeleverd.

Internationale betrekkingen: noord-zuid

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Internationale betrekkingen: noord-zuid
Engelse vertaling:	International relations: north-South
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 1
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijsseenheid internationale betrekkingen: noord-zuid maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn politicologie. De onderwijsseenheden staatsinrichting, politicologie 1, politieke stromingen, internationale betrekkingen en Europa, buitenlandexcursie Brussel, politicologie 2, democratie, internationale betrekkingen: noord-zuid, visies op burgerschap en sociale en politieke filosofie maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- verschillende definities van ontwikkeling en onderontwikkeling onderscheiden en reflecteren op de relativiteit van deze begrippen;
- de wereld regionaliseren en indelen in gedifferentieerde welvaartsregio's;
- globaal de belangrijkste historische mondiale ontwikkelingen (kolonisatie, globalisering, etc.) beschrijven en analyseren om de ontwikkelingsproblematiek te kunnen duiden;
- de belangrijkste theorieën en historische visies die (onder)ontwikkeling trachten te verklaren uitleggen, classificeren, toepassen en waarderen;
- de belangrijkste problemen van ontwikkelingslanden op sociaal-economisch, sociaal-cultureel en politiek-juridisch gebied uitleggen;
- de samenhang van deze sociaal-economische-, sociale-culturele en politieke-juridische aspecten van onderontwikkeling uitleggen, toepassen, analyseren en evalueren;
- historische ontwikkelingen in het Nederlandse ontwikkelingsbeleid beschrijven, verklaren, herkennen en waarderen;
- de rol en betekenis van internationale hulporganisaties en internationale instituties kritisch beschouwen.

Inhoud

De onderwijsseenheid internationale betrekkingen: noord-zuid richt zich op een kennismaking met internationale ontwikkelingsvraagstukken. De bestudering van ontwikkelingsvraagstukken kenmerkt zich door een interdisciplinaire benadering. Hiermee wordt bedoeld dat de student ontwikkelingsvraagstukken vanuit verschillende invalshoeken moet kunnen bestuderen. De verschillende invalshoeken zoals die bij het schoolvak maatschappijleer centraal staan, komen dan ook terug in deze onderwijsseenheid. Zo leert de student over economische globalisering (sociaal- economische invalshoek), het gendervraagstuk (sociaal-culturele invalshoek), instituties zoals het IMF (politiek-juridische invalshoek) en wordt er naar ontwikkelingslanden vanuit een historisch perspectief gekeken (vergelijkende invalshoek). Op deze wijze leert de student inzien dat de vraagstukken complexer liggen dan uitspraken als 'het rijke noorden en arme zuiden' en 'ontwikkelingshulp moet afgeschaft worden' doen vermoeden.

Relatie met Kennisbasis

1. Sociale wetenschappen en de benaderingswijzen
 - 1.1 Fundering van de benaderingswijzen
2. Politiek, rechtsstaat en democratisch burgerschap
 - 2.1. Actoren en rechtsstatelijke principes
 - 2.2. Politiek, macht, invloed en ongelijkheid
8. Mondiale vraagstukken
 - 8.1. Actoren en juridische principes
 - 8.2. Politiek, macht, invloed en ongelijkheid
 - 8.3. Beleid: regels, effecten en dilemma's

- 8.4. Sociale en economische orde
- 8.5. Theorieën, visies en beeldvorming
- 8.6. Maatschappelijke veranderingen en internationale vergelijking

Werkwijze en organisatie

In de colleges zal steeds een inleiding gegeven worden in het desbetreffende onderwerp c.q. de literatuur en zal de rode draad zichtbaar gemaakt worden. Daarna zal aan de hand van actuele artikelen, opdrachten en eventueel videomateriaal het onderwerp samen kritisch bekeken worden. Analyse, een kritische houding en meningsvorming staan hierbij centraal.

De student bereidt zich voor op de colleges door de leerstof te bestuderen zodat deze actief deel kan nemen aan het college. De student moet in staat zijn om zelf vragen te stellen over onduidelijkheden van de leerstof en om opdrachten te verwerken tijdens het college.

Literatuur en leermiddelen

Nader te bepalen.

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Hoofdfase 2 periode 2

Vakdidactiek: toetsen en evalueren

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek: toetsen en evalueren
Engelse vertaling:	Teaching methods: examination and evaluation
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Practicum. Vervangende opdracht bij afwezigheid. Bij vaker dan twee keer afwezig, is de onderwijseenheid niet meer af te ronden in het desbetreffende studiejaar.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid vakdidactiek: toetsen en evalueren maakt deel uit van de vakdidactische leerlijn. De onderwijseenheden vakdidactiek: schoolvak maatschappijleer, vakdidactiek: leerdoelen 1, vakdidactiek: toepassen van de benaderingswijzen, vakdidactiek: leerdoelen 2, intervisie 1 (jaar 2), vakdidactiek: argumentatievaardigheden, vakdidactiek: mens en maatschappij, intervisie 2 (jaar 3), vakdidactiek: van leerdoel naar leermiddel, vakdidactiek: toetsen en evalueren, vakdidactiek: ethiek en meningsvorming en maatschappelijk vraagstuk maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- Toetsing van maatschappijleeronderwijs omschrijven als een cyclisch proces en daardoor beredeneerd een keuze maken voor het type (formatief of summatief) en soort (schriftelijk of praktisch) dat in een bepaalde situatie wenselijk is.
- Een toetsmatrijs ontwerpen op basis van de taxonomie van Anderson&Krathwohl/OBIT/RTTI;
- Op basis van de toetsmatrijs een cijfer vaststellen (normeren);
- Wettelijk vastgestelde eindtermen en leerdoelen maatschappijleer en burgerschap vertalen in open- en gesloten vragen;
- Verschillende typen open en gesloten vragen op verschillende kennisniveaus construeren aan de hand van kwaliteitscriteria;
- Relevante bronnen selecteren die een contextuele basis vormen voor open- en gesloten vragen;
- Een gedetailleerd correctiemodel uitwerken waarin de scoretoekenning helder in wordt weergegeven;
- Een toetsanalysemodel ontwerpen in excel op basis waarvan klassikale toetsevaluatie mogelijk is;
- De belangrijkste maatschappijleervaardigheden en/ of burgerschapsvaardigheden toetsen;
- Het ontwerpen van een beoordelingsrubric voor de praktische opdracht op basis van vereiste leerdoelen en vaardigheden.

Inhoud

De onderwijseenheid is gericht op het ontwikkelen van vaardigheden voor het evalueren van leerdoelen met behulp van verschillende soorten toetsen. Het construeren van een goede toets, met daarin diverse vraagtypen, is één van de moeilijkste, maar ook belangrijkste vaardigheden van een docent. Vandaar dat het zelf oefenen met het maken en het bespreken van toetsvragen een belangrijke plaats inneemt in deze onderwijseenheid.

Aan het begin van de onderwijseenheid wordt er stilgestaan bij alle onderdelen van het toetsproces. Vervolgens komen deze onderdelen, van het construeren van de toets tot de cesuurbepaling, apart aan de orde in de diverse colleges. Verder wordt er in de onderwijseenheid expliciet ingegaan op een aantal bijzondere evaluatievormen zoals toetsing van praktische opdrachten.

Relatie met Kennisbasis

Deze onderwijseenheid heeft betrekking op alle domeinen uit de kennisbasis maatschappijleer, omdat over alle domeinen toetsen kunnen of moeten worden gemaakt. Tijdens de colleges wordt gestimuleerd dat studenten toetsen ontwikkelen over allerlei domeinen.

Daarnaast wordt aangesloten bij de generieke kennisbasis:

2. Didactiek en leren

2.6 Toetsing en evaluatie

Werkwijze en organisatie

De student bereidt colleges voor, is bij colleges actief aanwezig en werkt daarna de stof uit.

De voorbereiding en uitwerking van de colleges bestaat uit het bestuderen van de stof in het boek en in de handleiding, het maken en uitwerken van opdrachten en het verwerken van feedback.

De colleges zullen bestaan uit:

- inleidingen door docent over stof en instructie bij opdrachten;
- onderwijsleergesprekken;
- maken van opdrachten;
- evaluatie van en reflectie op tijdens de colleges gemaakte opdrachten;
- feedback geven op opdrachten van medestudenten.

Literatuur en leermiddelen

- Boorn, R. van den (2019). *Handboek Vakdidactiek Maatschappijleer*. Amsterdam: Landelijk Expertisecentrum Mens- en maatschappijvakken.
- Een examenkatern / methode maatschappijkunde.

Digitaal beschikbaar

- Sanders, P. (red) (2011) *Toetsen op school*. Cito: Arnhem.
- Overige door de docent beschikbaar gestelde artikelen.

Toetsing

De student sluit de onderwijseenheid af als:

- Hij voldoet aan het aanwezigheids criterium;
 - Bij onverhoopte afwezigheid stuurt de student een mail met opgaaf van reden van verzuim naar de betreffende docent en de studieloopbaanbegeleider vóór aanvang van het college;
 - Iedere student kan een keer afwezig zijn als daar een geldige reden voor is (ter beoordeling van de docenten). Voor dit gemiste college geldt dan dat de student een vervangende opdracht krijgt.
 - Vaker dan twee keer afwezig zijn, betekent **volgend studiejaar de onderwijseenheid overdoen!**
- Het dossier voldoende wordt beoordeeld.

Visies op burgerschap

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Visies op burgerschap
Engelse vertaling:	Perspectives on citizenship
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijsseenheid visies op burgerschap maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijnen sociologie en politicologie. De onderwijsseenheden sociologie 1, sociologie 2, culturele antropologie, socialisatie, visies op burgerschap en technologie en samenleving maken deel uit van de sociologische leerlijn. De onderwijsseenheden staatsinrichting, politicologie 1, politieke stromingen, internationale betrekkingen en Europa, buitenlandexcursie Brussel, politicologie 2, democratie, internationale betrekkingen: noord-zuid, visies op burgerschap en sociale en politieke filosofie maken deel uit van de politicologische leerlijn.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- de ontwikkeling in het denken over het concept burgerschap in de 19^e, 20^e en 21 eeuw beschrijven;
- beschrijven hoe moderniseringsprocessen de ontwikkeling van de samenleving beïnvloeden;
- verschillende typologieën van burgerschap beschrijven en met elkaar vergelijken;
- verschillende typologieën van burgerschap beschrijven en met elkaar vergelijken en hanteren in de analyse van burgerschapsoopvattingen, -praktijken en -educatie;
- een eigen onderbouwde visie op burgerschap en burgerschapsvorming formuleren en die visie vertalen naar de eigen onderwijspraktijk.

Inhoud

Een van de doelstellingen van het onderwijs in het algemeen en van maatschappijleer in het bijzonder is bijdragen aan burgerschap. De onderwijsseenheid visies op burgerschap richt zich op burgerschap aan het begin van de 21^e eeuw en op een aantal maatschappelijke veranderingen en hun invloed op burgerschap in de Nederlandse samenleving.

Tijdens de colleges zal in eerste instantie stil gestaan worden bij verschillende theoretische opvattingen over burgerschap om met behulp van die theoretische opvattingen de burgerschapsopdracht voor het onderwijs te analyseren. Het blijft echter niet bij analyse. Van de student zal ook gevraagd worden een visie te ontwikkelen op de inhoud en inrichting van burgerschapseducatie en de rol van maatschappijleer daarin.

Relatie met Kennisbasis

1. Sociale wetenschappen en benaderingswijzen
 - 1.1 Fundering van de benaderingswijzen
 - 1.2 Politiek juridische benaderingswijze
 - 1.3 Sociaal economische benaderingswijze
 - 1.4 Sociaal culturele benaderingswijze
 - 1.5 Historisch vergelijkende benaderingswijze
 - 1.6 Geografisch vergelijkende benaderingswijze
 - 1.7 Sociaal wetenschappelijke onderzoeksmethoden
2. Politiek, rechtsstaat en democratisch burgerschap
 - 2.4: Sociale orde en cultuur
 - 2.5: Ideologieën en visies
6. Pluriforme samenleving
 - 6.1: Actoren en rechtsstatelijke principes
 - 6.4: Sociale orde en cultuur
 - 6.5: Visies
7. Cultuur en socialisatie
 - 7.4: Sociale orde en cultuur

Werkwijze en organisatie

In elk college zal steeds een inleiding gegeven worden in het desbetreffende onderwerp c.q. de literatuur en zal de rode draad zichtbaar gemaakt worden.

De student bereidt zich voor op de colleges door de leerstof te bestuderen zodat deze actief deel kan nemen aan het college. De student moet in staat zijn om zelf vragen te stellen over onduidelijkheden van de leerstof en om opdrachten te verwerken tijdens het college.

Daarnaast wordt de student tijdens de colleges gevraagd voor het volgende college thuis zaken op te zoeken die besproken kunnen worden (denk aan: eigen voorbeelden, krantenartikelen en situatieschetsen).

Literatuur en leermiddelen

- Eidhof, B. (2019). Handboek Burgerschapsonderwijs Den Haag Prodemos Huis voor democratie en rechtsstaat (ook digitaal verkrijgbaar)
- Boorn van den R. (2019). *Handboek Vakdidactiek Maatschappijleer*. Amsterdam: Landelijk Expertisecentrum Mens- en maatschappijvakken.
- Wilschut, A. (red.)(2012). *Burgerschapsvorming en de maatschappijvakken*. Landelijk Expertisecentrum Mens- en Maatschappijvakken.
- Van Gunsteren et al., *Eigentijds burgerschap*, WRR, 1992. (Wordt digitaal beschikbaar gesteld)
- De Bron, J., Veugelers, W. en Van Vliet, E., *Leerplanverkenning Actief Burgerschap* (2009), SLO. (Wordt digitaal beschikbaar gesteld)
- Nader te bepalen aan de hand van actuele ontwikkelingen.

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een dossier.

Dit dossier bestaat uit een analyse van de ontwikkeling van het burgerschapsonderwijs en een essay.

Hoofdfase 2 periode 3

Vakdidactiek: ethiek en meningsvorming

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek: ethiek en meningsvorming
Engelse vertaling:	Teaching methods: ethics and opinion
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Practicum. Vervangende opdracht bij afwezigheid. Bij vaker dan twee keer afwezig, is de onderwijseenheid niet meer af te ronden in het desbetreffende studiejaar.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid vakdidactiek: ethiek en meningsvorming maakt deel uit van de vakdidactische leerlijn. De onderwijseenheden vakdidactiek: schoolvak maatschappijleer, vakdidactiek: leerdoelen 1, vakdidactiek: toepassen van de benaderingswijzen, vakdidactiek: leerdoelen 2, intervisie 1 (jaar 2), vakdidactiek: argumentatievaardigheden, vakdidactiek: mens en maatschappij, intervisie 2 (jaar 3), vakdidactiek: van leerdoel naar leermiddel, vakdidactiek: toetsen en evalueren, vakdidactiek: ethiek en meningsvorming en maatschappelijk vraagstuk maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- uitleggen wat het verschil is tussen een intuïtief oordeel en een moreel oordeel;
- een overwogen moreel oordeel formuleren;
- uitleggen wat plichtethiek, gevolgenethiek en deugdeethiek inhouden en wat de verschillen tussen deze drie ethische theorieën zijn;
- didactisch goede morele vragen formuleren;
- bovengenoemde ethische theorieën toepassen in discussies over morele vragen;
- leerdoelen vertalen in onderwijsvormen die leerlingen stimuleren morele oordelen te vormen.

Inhoud

Waarden spelen een centrale rol in de didactiek van maatschappijleer. Daarbij is het verstandig om een onderscheid te maken tussen waarden met betrekking tot de inrichting van het persoonlijke leven en met betrekking tot de inrichting van de samenleving. Bij waarden in het persoonlijke leven hoort een vraag als 'hoe moet ik in mijn eigen leven omgaan met abortus?' en bij waarden met betrekking tot de inrichting van de samenleving horen vragen als 'moet de samenleving abortus reguleren?', 'in welke gevallen kun je abortus toestaan?'. De waarden die iemand toepast in zijn persoonlijke leven hoeven niet noodzakelijkerwijs overeen te komen met de waarden die volgens die zelfde persoon ten grondslag zouden moeten liggen aan de inrichting van de samenleving.

Hoewel het in de officiële doelstelling van het vak maatschappijleer vooral gaat om maatschappelijke ethiek, kan het om didactische redenen verstandig zijn om leerlingen te stimuleren na te denken en standpunten te laten formuleren over ethische vragen van meer persoonlijke aard. Op die manier kunnen leerlingen gemotiveerd worden om zich ook te verdiepen in ethische vragen van maatschappelijke aard.

Het 'Basisboek ethiek' is bedoeld om te leren onderbouwen waarom je vindt dat je iets wel of niet kunt maken. En dat is een vaardigheid die leerlingen ook moeten leren. De schrijver van het 'Basisboek ethiek' stelt dat veel mensen een intuïtief oordeel hebben. Interessant is om te kijken of je leerlingen kunt leren tot een 'overwogen moreel oordeel te komen.'

Nauw samen met de didactiek van de meningsvorming hangt de vraag naar wat waardenonderwijs zou moeten inhouden: waardenoverdracht, waardenverheldering of waardencommunicatie. Deze vraag gaat dus over de rol van de docent. Is het de taak van de docent om bepaalde belangrijke waarden over te dragen of zou de docent leerlingen juist moeten stimuleren uit te zoeken welke waarden zij belangrijk

vinden en daarover met anderen van gedachten te wisselen? Het zal duidelijk zijn dat de taakopvatting van de docent gevolgen heeft voor de didactiek die hij toepast.

Naast de ethische theorieën in de literatuur is er ook aandacht voor discussievormen waarmee leerlingen discussies leren voeren over morele vragen en hun standpunt daarover leren onderbouwen met behulp van ethische theorieën. Er zal van studenten gevraagd worden een onderbouwd vakdidactisch ontwerp te maken bij een ethisch vraagstuk.

Relatie met Kennisbasis

Deze onderwijseenheid heeft betrekking op alle domeinen uit de kennisbasis, omdat over alle domeinen ethische vragen gesteld kunnen worden. Tijdens de colleges wordt gestimuleerd dat studenten over allerlei domeinen lesonderdelen ontwikkelen.

Werkwijze en organisatie

De student bereidt colleges voor, is bij colleges actief aanwezig en werkt daarna de stof uit. De voorbereiding en uitwerking van de colleges bestaat uit het bestuderen van de stof in het boek en in de handleiding, het maken en uitwerken van opdrachten en het verwerken van feedback.

De colleges zullen bestaan uit:

- inleidingen door docent over stof en instructie bij opdrachten;
- onderwijsleergesprekken;
- maken van opdrachten;
- presentaties van studenten over gemaakte opdrachten;
- evaluatie van en reflectie op tijdens de colleges gehouden presentaties;
- feedback geven op presentaties van medestudenten.

Literatuur en leermiddelen

- Boorn, R. van den (2019). *Handboek Vakdidactiek Maatschappijleer*. Amsterdam: Landelijk Expertisecentrum Mens- en maatschappijvakken
- Dalen van W. (2017). *Ethiek de basis. Morele competenties en normatieve professionaliteit*. Groningen
- Overige door de docent online aangeboden artikelen.

Toetsing

De student sluit de onderwijseenheid af als:

- Hij voldoet aan het aanwezigheidscriterium;
 - Bij onverhoopte afwezigheid stuurt de student een mail met opgaaf van reden van verzuim naar de betreffende docent en de studieloopbaanbegeleider vóór aanvang van het college;
 - Iedere student kan een keer afwezig zijn als daar een geldige reden voor is (ter beoordeling van de docenten). Voor dit gemiste college geldt dan dat de student een vervangende opdracht krijgt.
 - Vaker dan twee keer afwezig zijn, betekent **volgend studiejaar de onderwijseenheid overdoen**.
- Het dossier voldoende wordt beoordeeld.

Maatschappelijk vraagstuk

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Maatschappelijk vraagstuk
Engelse vertaling:	Contemporary social problems
SBU/ EC's:	112/ 4
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Deelname aan workshop informatievaardigheden 2

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijseenheid maatschappelijk vraagstuk maakt deel uit van de vakdidactische leerlijn. De onderwijseenheden vakdidactiek: schoolvak maatschappijleer, vakdidactiek: leerdoelen 1, vakdidactiek: toepassen van de benaderingswijzen, vakdidactiek: leerdoelen 2, intervisie 1 (jaar 2), vakdidactiek: argumentatievaardigheden, vakdidactiek: mens en maatschappij, intervisie 2 (jaar 3), vakdidactiek: van leerdoel naar leermiddel, vakdidactiek: toetsen en evalueren, vakdidactiek: ethiek en meningsvorming en maatschappelijk vraagstuk maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student kan:

- een maatschappelijk vraagstuk selecteren;
- beargumenteren waarom er sprake is van een maatschappelijk vraagstuk;
- beargumenteren wat de relevantie van het maatschappelijk vraagstuk is voor de samenleving, het vak maatschappijleer en de leerlingen;
- een algemene schets geven van het maatschappelijk vraagstuk (aard, omvang, ontstaansgeschiedenis, etc.);
- het maatschappelijk vraagstuk analyseren met behulp van de benaderingswijzen van maatschappijleer;
- bij de benaderingswijzen de bijbehorende centrale begrippen toepassen;
- geschikte bronnen (krantenartikelen, publicaties, cijfermateriaal, etc.) selecteren;
- (wetenschappelijke) bronnen gebruiken om het vraagstuk te analyseren;
- uitleggen op welke wijze het maatschappelijk vraagstuk samenhangt met moderniseringsprocessen vanuit de sociologie;
- de welfare triangle toepassen bij het maatschappelijk vraagstuk;
- zelfstandig een interview voorbereiden en afnemen met een deskundige op het onderwerp;
- een beargumenteerd standpunt innemen over oplossing van het maatschappelijk vraagstuk.

Inhoud

Deze onderwijseenheid is primair gericht op het toepassen van de benaderingswijzen van maatschappijleer, wat de kern van het schoolvak inhoudt. Een ander belangrijk aandachtspunt is de relatie tussen het ontstaan van maatschappelijke vraagstukken en maatschappelijke veranderingen en de betekenis daarvan voor het gedrag van de daarbij betrokken actoren, met hun belangen alsmede waarden en normen.

Relatie met Kennisbasis

1. Sociale wetenschappen en benaderingswijzen
 - 1.1 Fundering van de benaderingswijze
 - 1.2 Politiek-juridische benaderingswijze
 - 1.3 Sociaal-economische benaderingswijze
 - 1.4 Sociaal-culturele benaderingswijze
 - 1.5 Historisch-vergelijkende benaderingswijze
 - 1.6 Geografische vergelijkende benaderingswijze
 - 1.7 Sociaalwetenschappelijke onderzoeksmethoden

Werkwijze en organisatie

Tijdens het eerste college zal de docent de opdracht uitgebreid toelichten en de nodige achtergrondinformatie verschaffen. Tijdens de andere colleges werken studenten zelfstandig aan de analyse van het zelfgekozen maatschappelijk vraagstuk. De docent is beschikbaar voor vragen en feedback. Er geldt geen aanwezigheidsplicht. De analyse van het maatschappelijk vraagstuk en het dossier worden individueel gemaakt. Deelname aan de workshop informatievaardigheden 2 is verplicht.

Literatuur en leermiddelen

- Boorn, R. van den (2019). *Handboek Vakdidactiek Maatschappijleer*. Amsterdam: Landelijk Expertisecentrum Mens- en maatschappijvakken. Tevens digitaal verkrijgbaar op: www.expertisecentrum-mm.v.nl. (Hoofdstuk 1 en 9)
- Woerdman, E en E. Krol (2020). *Politiek en politicologie*. Groningen/Houten: Noordhoff uitgevers (5e druk)
- Wilterdink, N. & B. van Heerikhuizen (red.) (2017). *Samenlevingen; Inleiding in de sociologie*. Groningen/ Houten, Noordhoff Uitgevers (8e druk)

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een dossier. Het dossier betreft de analyse van het maatschappelijk vraagstuk.

Deelname aan de workshop informatievaardigheden 2 is verplicht.

Sociale en politieke filosofie

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Sociale en politieke filosofie
Engelse vertaling:	Social and political philosophy
SBU/ EC's:	112/ 4
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijsseenheid sociale en politieke filosofie maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn politicologie. De onderwijsseenheden staatsinrichting, politicologie 1, politieke stromingen, internationale betrekkingen en Europa, buitenlandexcursie Brussel, politicologie 2, democratie, internationale betrekkingen: noord-zuid, visies op burgerschap en sociale en politieke filosofie maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student

- kan opvattingen van verschillende filosofen uit verschillende tijdperken over gelijkheid, vrijheid, macht en rechtvaardigheid weergeven en de verschillen aanduiden;
- kan de relatie aangeven tussen mensvisies en maatschappijvisies van verschillende filosofen uit verschillende tijdperken;
- kan aangeven welke visies ten grondslag liggen aan verschillende politieke systemen;
- kan beredeneren dat opvattingen over politieke systemen tijd- en plaatsgebonden zijn;
- kan analyseren dat opvattingen over vraagstukken als vrijheid, gelijkheid en rechtvaardigheid van belang zijn voor de politieke werkelijkheid;
- kan de verschillende 'vervalvormen van de staat' herkennen in casuïstiek;
- ontwikkelt een kritische houding ten opzichte van overtuigingen, standpunten, theorieën.

Inhoud

In deze onderwijsseenheid zal de nadruk liggen op een historische en thematische benadering van de sociale en politieke filosofie. Van Plato tot en met Foucault zullen de belangrijkste denkers en stromingen de revue passeren. Naast de sociale en politieke filosofie zal bij elke denker ook het verband worden besproken tussen zijn sociale en politieke opvattingen en zijn wereldbeeld, mensbeeld en rechtvaardigheidsopvatting.

Relatie met Kennisbasis

1. Sociale wetenschappen en benaderingswijzen
 - 1.7 Sociaalwetenschappelijke onderzoeksmethoden
2. Politiek, rechtsstaat en democratisch burgerschap.
 - 2.3 Beleid: regels, effecten en dilemma's
 - 2.5 Ideologieën en visies

Werkwijze en organisatie

In elk college zal een inleiding gegeven worden in het betreffende onderwerp c.q. de literatuur en zal de rode draad zichtbaar gemaakt worden. De docent bespreekt de belangrijkste uitgangspunten van twee filosofen per les en zal aan de hand van opdrachten en discussievormen een brug leggen naar de opvattingen van de student zelf en hedendaagse vraagstukken. Ieder college wordt afgesloten met een werkvorm waarbij de studenten enerzijds de belangrijkste stof samenvatten en anderzijds materialen zoeken en delen die aantonen dat de besproken filosofie toe te passen is op hedendaagse sociale vraagstukken.

Literatuur en leermiddelen

- Peperstraten, F. van (1999). *Samenleving ter discussie. Een inleiding in de sociale filosofie*.
- Sandel, M. (2015). *Rechtvaardigheid: wat is de juiste keuze?*. Ten Have (11^e druk)

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Technologie en samenleving

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Technologie en samenleving
Engelse vertaling:	Technology and society
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijsseenheid technologie en samenleving maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn sociologie. De onderwijsseenheden sociologie 1, sociologie 2, culturele antropologie, socialisatie, visies op burgerschap en technologie en samenleving maken hier deel van uit.

Doelen en inhoud

Doelen

De student

- kan in grote lijnen uitleggen wat het vooruitgangs- en maakbaarheidsdenken inhoudt;
- kan aan de hand van concrete cases uitleggen op welke wijze technologie de samenleving heeft beïnvloed of kan beïnvloeden;
- kan de ethische aspecten en het normatieve karakter van technologische artefacten herkennen, beschrijven en problematiseren;
- kan een beargumenteerd oordeel vellen over de mate waarin technologie als politiek kan worden beschouwd;
- is in staat om op basis van de ontwikkeling van de techniek een eigen beargumenteerde mening te geven over de toekomstige relatie tussen mens en technologie.

Inhoud

Bij het zien van een toiletput of een lantaarnpaal denken de meesten niet direct aan politiek. Toch is de invloed van deze 'technische artefacten' op de samenleving van destijds onmiskenbaar groot geweest: zo leidde de koppeling van woonhuizen aan een centrale riolering niet alleen tot het verdwijnen van ziektes als cholera in de Nederlandse steden, maar ook tot het verdwijnen van de sociale interactie in de openbare badhuizen. Elektrische stroom bracht op haar beurt zowel verlichting op straat als in huis. Behalve dat dit de nachtelijke stad veiliger maakte, werden de dagen hierdoor ook langer: mensen slapen korter sinds de gloeilamp haar intrede in het huishouden heeft gedaan.

Hoe beïnvloeden moderne innovaties het leven van vandaag de dag? Terwijl een groot deel van de bevolking nog in de jaren '90 aangaf geen mobiele telefoon te willen, beschikt inmiddels het merendeel van de consumenten al over een smartphone. Altijd online zijn lijkt daarmee te zijn verheven tot de nieuwe norm.

In de onderwijsseenheid technologie en samenleving zal worden ingegaan op de 'politiek der dingen' en de vervlechting van ethiek en technologie. Enkele vragen die hierbij aan de orde komen: is techniek zelf neutraal en waardenvrij of niet? Hoe beïnvloedt technologie de samenleving en welke implicaties heeft dit voor de keuzevrijheid van burgers? En vormt technologie een bedreiging of juist een versterking voor een democratische samenleving?

Relatie met Kennisbasis

7. Cultuur en socialisatie

7.2: Macht, invloed en ongelijkheid

7.4: Sociale orde en cultuur

7.6: Maatschappelijke veranderingen en internationale vergelijking

Werkwijze en organisatie

De studenten bestuderen het boek thuis aan de hand van leesvragen. Deze leesvragen worden vervolgens in het college besproken in werkgroepen. De docent ondersteunt deze groepen.

In de colleges ontstaat hierdoor de ruimte om aan de hand van verschillende cases de politieke en ethische implicaties van technologische artefacten te onderzoeken. Centrale vragen over zaken als de (vermeende) neutraliteit van technologie, positie van de auteur(s) en consequenties voor burger en samenleving zullen hierbij telkens terugkeren en leidend zijn. Deze casussen worden voor een deel door studenten ingebracht en deels door de docent worden aangeleverd.

Literatuur en leermiddelen

Bolkestein, Frits e.a. (red.) (2009) *De politiek der dingen. De verwevenheid van ethiek en technologie*.
Budel: Damon.

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Massamedia 2

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Massamedia 2
Engelse vertaling:	Mass media 2
SBU/ EC's:	84/ 3
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2020-2021, periode 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

De onderwijsseenheid massamedia 2 maakt deel uit van de vakinhoudelijke leerlijn. Binnen de vakinhoudelijke leerlijn wordt naast inleiding en verdieping op de funderende wetenschappen aandacht besteed aan de thema's van het schoolvak maatschappijleer. Binnen deze thema's wordt themakennis aangeleerd, maar worden tevens de concepten vanuit de (basis)wetenschappen toegepast en verder verdiept. De thema-eenheden worden gevormd door de onderwijsseenheden economie en verzorgingsstaat, massamedia 1, multiculturele samenleving, criminaliteit, arbeid en massamedia 2.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student kan de wijze waarop onderzoek wordt gedaan naar de invloed van de media globaal uitleggen (variabelen, hypothesen, causaliteit, correlatie, onderzoekspopulatie).
- De student kan zelf een eenvoudige onderzoeksopzet maken om de invloed van de media te onderzoeken.
- De student kan de belangrijkste beperkingen van sociaalwetenschappelijk onderzoek naar de invloed van de media beschrijven.
- De student kan de belangrijkste uitgangspunten, hypothesen en kenmerken van de verschillende theorieën over de invloed van de media beschrijven.
- De student kan de verschillende theorieën over de invloed van de media met elkaar vergelijken op uitgangspunten, hypothesen en kenmerken en de verschillen en overeenkomsten verklaren.
- De student kan de kritiekpunten op de verschillende theorieën beschrijven.
- De student kan de belangrijkste uitgangspunten, hypothesen en kenmerken van de verschillende theorieën over de invloed van de media toepassen op bronnen zoals een artikel in de krant om de werking van de media te verklaren en analyseren.
- De student kan theoretische inzichten uit de beïnvloedingstheorieën gebruiken om bij actuele vraagstukken de rol van de media in de sociale wereld te analyseren.
- De student kan een genuanceerd standpunt innemen en deze beargumenteren met betrekking tot de invloed van de media.

Inhoud

Over de relatie tussen media en samenleving zijn vanuit de communicatiewetenschappen en de (sociale) psychologie vele theorieën ontwikkeld. Deze theorieën worden in de onderwijsseenheid behandeld en kritisch besproken. Door behandeling van de belangrijkste uitgangspunten, hypothesen en kritiekpunten van de verschillende theorieën zijn studenten vervolgens in staat om de actuele werking van de media binnen de sociale context beter te kunnen analyseren.

Relatie met Kennisbasis

3. Massamedia en -communicatie

3.2. Macht, invloed en ongelijkheid

3.5. Cultuur, beïnvloeding, beeldvorming en visies

3.6. Maatschappelijke verandering en internationale vergelijking

Werkwijze en organisatie

Ieder college begint met een toelichting van de docent op één van de beïnvloedingstheorieën. Hierdoor worden de hoofdlijnen geschetst en vindt er verdieping op de stof plaats.

Aan de hand van actuele casussen en eventueel videomateriaal zal het onderwerp samen kritisch bekeken worden. Meningsvorming, analyse en een kritische houding staan hierbij centraal.

Literatuur en leermiddelen

Boer, C. de & Brennecke, S. (2014). *Media en publiek: theorieën over media-impact* (7^e druk). Den Haag: Uitgeverij Boom.

Toetsing

De onderwijseenheid wordt afgesloten met een kennistoets.

Hoofdfase 2 Periode 4

Verdiepingsmodules

Je gaat een keuze maken voor de verdiepingsmodule. Deze zal in periode 4 van jaar 3 gegeven worden. Er zijn een zestal verschillende verdiepingsmodules waar je uit kunt kiezen: Pedagogisch didactische verdiepingsmodule, Internationalisering buitenland, Internationalisering CLIL en taalbeleid, Vakdidactiek Beta+, Vakdidactiek Gamma en Vakdidactiek Nederlands NT2. Je keuze geef je door via [keuze verdiepingsmodule](#) op de portal.

Verdiepingsmodule – Generieke verdiepingsmodule

Generieke verdieping

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Generieke verdieping
Engelse vertaling	
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	420 SBU/ 15 ECTS
Studiejaar + periode	Studiejaar 3, periode 4
Ingangseisen	- Er wordt gewerkt met een logboek waarin de student de gevraagde studiebelastinguren aannemelijk maakt.
Aanwezigheidsplicht	

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De pedagogisch didactische verdiepingsmodule is een keuzemodule voor studenten in het derde leerjaar. De module is generiek en past bij onderwijspedagogiek.

Uitgangspunten:

In deze module werken studenten aan de voor hen betekenisvolle vragen waarbij de context onderwijs en samenleving in de volle breedte benut wordt.

De studenten werken toe naar een versteviging van hun zelfbewuste docenthouding en zijn in staat als beginnend beroepsbeoefenaar te functioneren in de samenleving en hun handelen kritisch te beschouwen en te verbeteren.

De vijf pijlers van FLOT die cruciale factoren zijn voor goed leraarschap worden vertaald in deze module.

Tijdens de module verbindt de student de drie invalshoeken van de triade: persoon, praktijk en theorie met elkaar om te komen tot een reflectieve onderzoekende houding.

Het programma van de module staat ten dienste van deze uitgangspunten.

Doelen en inhoud

Doelen

De student verdiept en verbreedt zijn pedagogisch didactisch handelingsrepertoire met de focus op concepten diversiteit, eigen-wijsheid, creativiteit, inclusie en ecologie.

De student ontwikkelt zich binnen de concepten in één of meer van de volgende thema's: Zorg, Krachtige leeromgeving, Gedrag Verstaan.

De student gaat de uitdaging aan om zijn grens op te zoeken, en zich te verdiepen in de theorie om daarmee zijn zelfbewuste docenthouding te verstevigen.

De ontwikkeling van de student is zichtbaar in zijn handelen en zijn reflecties daarop.

De student is zich bewust van de school als onderdeel van de samenleving en van zijn rol in de voorbereiding van de leerlingen op een toekomstige plek in de samenleving.

De student is zich bewust van de invloed van de omgeving van de school en kan op diverse manieren samenwerken met de samenleving om de school heen.

Inhoud

Voorbeelden bij verschillende thema's:

Zorg: Weet je de weg binnen de zorg in het kader van passend onderwijs? Interne zorg; Waar het gaat over de zorgleerling, ouderbetrokkenheid, mentoraat, interdisciplinair samenwerken, ZAT. De aansluiting

en samenwerking met externe zorg, sociale kaart, (justitiële) jeugdzorg, signalering en handelen bij vermoedens van kindermishandeling.

Gedrag Verstaan: De toenemende verschillende onderwijsbehoeften van leerlingen vragen van de docent een uitbreiding van zijn handelingsvaardigheden. Hoe kunnen onderwijs en samenleving samen de jongeren krachtig begeleiden?

Gedrag Verstaan : Wat zijn de onderwijsbehoeften van leerlingen met ADHD, Autisme, ADD, ODD, dyslectie, dyscalculie, NLD, ...? Hoe vind deze leerling zijn weg in de maatschappij? Wat zijn visies op inclusie, wat is mijn visie en wat vraagt het van mij deze vorm te geven in de dagelijkse praktijk?

Krachtige leeromgeving:

Een kritische beschouwing van de inrichting van de eigen onderwijscontext ten aanzien van de ontwikkeling van de '21e-eeuwse vaardigheden'. Hoe ontwikkel je deze vaardigheden bij leerlingen, hoe ga je in op de diversiteit daarbinnen en wat zijn mijn eigen leraar vaardigheden daarin?

Gedrag Verstaan: Wat is het geheim van een goede leraar? (interviews en schoolbezoeken) Wat kom ik als leraar tegen in een grote stadsschool? (onderzoek en schoolbezoek)

Relatie met Kennisbasis

In de pedagogische didactische verdiepingsmodule neemt de student deel aan themabijeenkomsten en verschillende workshops die door experts uit het instituut en het werkveld verzorgd worden, hij gaat aan de slag met vraagstukken uit de praktijk en opdrachten rondom actuele thema's, voert opdrachten uit in een praktijk, presenteert, neemt deel aan intervisiebijeenkomsten, inspiratie-bijeenkomsten, peercoaching, critical friend groepen.

De doelen en inhoud van de module zijn gerelateerd aan:

- Het didactisch concept FLOT: de Pijlers en de Plus
- De bekwaamheidseisen
- De Generieke Kennisbasis (GKB)

Werkwijze en organisatie

In de module 'Onderwijs ontmoet samenleving' gaat de student in groepjes projectmatig aan de slag op het raakvlak van onderwijs en samenleving.

De module bestaat uit centrale inspiratiebijeenkomsten en workshop en intervisiebijeenkomsten.

Tijdens de inspiratiebijeenkomsten en workshops maakt de student kennis met de thema's van de module : Zorg, Krachtige leeromgeving en Gedrag verstaan. Binnen deze thema's worden de concepten diversiteit, eigen-wijsheid, creativiteit, inclusie en ecologie uitgewerkt.

De student start met een project dat koppeld is aan één of meerdere thema's binnen de context onderwijs ontmoet samenleving. De ontmoeting van het onderwijs met de samenleving moet daadwerkelijk plaatsvinden.

De student werkt in themagroepen aan het project. In het project verbindt de student praktijk, theorie en persoon (triade). De student neemt initiatieven in het maken van contact en samenwerken met de praktijk. De praktijk is hier meer dan de school. Denk ook aan Jeugdhulpverlening, culturele instellingen, NGO's, bejaardenhuizen, gemeente.

De student zorgt voor een theoretische onderbouwing van zijn project.

De student houdt een logboek bij.

Literatuur en leermiddelen

Zie modulewijzer

Toetsing

De hele module wordt afgesloten als alle onderdelen minimaal voldoende zijn.

Alle onderdelen tellen even zwaar mee bij de beoordeling. Mocht de student een van de onderdelen met een onvoldoende afsluiten, dan is het mogelijk om dat onderdeel te herkansen.

Voor onderdelen en de rubric → zie modulewijzer

Aanvullende informatie

Module verantwoordelijken zijn: Annet Meinen, Marleen Koppers en Arie Goijaarts. Contactpersoon is Annet Meinen.

NB. In periode 4 van schooljaar 2020- 2020 wordt deze module uitgevoerd. De module wordt geëvalueerd. De opbrengsten van de evaluatie worden gebruikt om de module waar nodig aan te passen. De uiteindelijke versie van de module kan in 2020-2021 dus afwijken van bovenstaande informatie.

Verdiepingsmodule - Intercultureel leren

Algemeen

Naam module	Module Intercultureel Leren
Engelse vertaling	Module Intercultural Learning
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	420 sbu/ 15 ECT
Studiejaar + periode	Jaar 3, periode 4

Inhoud en leerdoelen

Binnen verdiepingsmodule Intercultureel Leren heb je een keuze uit 3 onderdelen.

Onderdeel A: Een internationalisation@home programma op een drietal TRION scholen in Eindhoven (ISE, Stedelijk college en EOA)

Onderdeel B: Internationalisation Abroad: een buitenland verblijf.

Onderdeel C: Preparing for Culturally Responsive Teaching. Dit programma is tijds- en plaatsonafhankelijk.

De drie onderdelen zijn allen gericht op het ontwikkelen van je interculturele en internationale competenties en hebben alle drie een eigen karakter en aanpak. Zo kun jij kiezen welke manier van interculturele en internationale competenties op doen, het beste bij jou past.

In overleg met de International Officer van je eigen opleiding kun je toestemming vragen om een combinatie van onderdelen te maken. Zo kan een deeltijd student bijvoorbeeld een korter buitenland verblijf (onderdeel B) of een 2-weken op een van de schooltypes uit onderdeel A combineren met onderdeel C.

Een eerste stap is het doornemen van deze modulewijzer. Je vindt hier een uitgebreide omschrijving van alle drie de onderdelen terug. Voor aanvullende informatie over inhoud en verwijzen we je naar de [portal site](#).

Heb je een keuze gemaakt?

Schrijf je dan in voor de verdiepingsmodule Intercultureel Leren via de portal site.

Heb je gekozen voor onderdeel A? Dan neemt de coördinator van de module internationalisation@home t.z.t. contact met je op om je inschrijving te bevestigen. Voor onderdeel A zijn er een beperkt aantal plekken beschikbaar. Bij veel aanmeldingen kan er selectie plaatsvinden.

Heb je gekozen voor onderdeel B of C of wil je een combinatie van B en C aanvragen? Neem dan zelf contact op met de International Officer van jouw opleiding. De [IO's](#) vind je hier terug. Je legt aan de IO een Personal Development Plan voor waarin je aangeeft hoe je invulling wilt geven het onderdeel (of de onderdelen) waar jij voor hebt gekozen. Na goedkeuring van je Personal Development Plan kun je aan de slag.

Wil je een combinatie van onderdelen maken met onderdeel A ook contact op met de International Officer en met de coördinator van Internationalisation@home. Voor onderdeel A zijn er een beperkt aantal plekken beschikbaar. Bij veel aanmeldingen kan er selectie plaatsvinden. Als je toestemming hebt lever dan je Personal development plan in bij de International Officer.

Onderdeel A: Internationalisation@home

Intercultureel leren in (Inter)nationale contexten binnen Trion Opleidingsschool

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Internationalisation@Home - Intercultureel leren in (Inter)nationale contexten binnen Trion Opleidingsscholen
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	420 SBU/ 15 EC
Studiejaar + periode	Jaar 3 periode 4

Inhoud en leerdoel

Hoe ga je om met een toenemende mate van (inter)culturele diversiteit in je klassen? Hoe gaat een school om met een (groot) aantal leerlingen of zelfs een bijna volledige leerling populatie die een andere taal dan Nederlands als hun moedertaal spreekt?

Internationalisering krijgt een steeds prominentere plaats in het Nederlandse onderwijs: denk aan scholen voor tweetalig onderwijs (TTO), Internationale scholen (IS) of scholen voor de eerste opvang van anderstaligen (EOA).

Tijdens deze module maak je samen met internationale studenten kennis met een drietal internationale onderwijscontexten binnen de Opleidingsschool Trion. Je werkt samen als groep en krijgt de kans je te verdiepen in de visie van deze scholen op culturele diversiteit en het bijbehorende gedifferentieerde taalonderwijs, waarin de termen CLIL, doeltaal-voertaal en NT2 aan de orde van de dag zijn.

In iedere internationale schoolcontext wordt een blok van 2 of 3 weken aangeboden met een afwisselende interactieve workshops college door zowel inhoudelijke expert als praktijk experts. Je werkt daarnaast individueel en in groepsverband aan verschillende praktische opdrachten waarin je in zowel een observerende als uitvoerende rol actief bent en midden in de praktijk staat.

Doelen

Internationale Context en burgerschapsvorming

Als deelnemer aan deze module:

maak je kennis met aspecten van culturele diversiteit, identiteit en interculturele communicatie;

maak je kennis met drie internationale contexten binnen opleidingsschool Trion:

Tweetalig onderwijs mavo/ havo/ vwo (TTO)

International School Eindhoven (ISE)

Eerste Opvang Anderstaligen (EOA) NT2

observeer en onderzoek je de culturele- en politieke achtergronden en burgerschapsvorming binnen deze drie internationale contexten in de praktijk;

leer je de plek van deze verschillende soorten onderwijs in onze samenleving beschrijven;

verdiep je jezelf in cultuurverschillen en leer je hoe deze de onderwijscontext en -cultuur beïnvloedt.

Verkennen van de verschillende internationale doelgroepen

Als deelnemer aan deze module:

krijg je de kans zowel leerlingen als docenten te spreken en te vragen naar hun ervaringen;
doe je onderzoek naar (of ervaar je aan den lijve) de verschillende doelgroepen van de scholen;

Taalbeleid

Als deelnemer aan deze module:

krijg je inzicht in de principes van CLIL, doeltaal-voertaal, taalgericht vakonderwijs, immersion en NT2 binnen verschillende onderwijscontexten;

ga je op zoek naar de verschillen en overeenkomsten tussen deze vormen van taalonderwijs;

Leer je de impact begrijpen van de meertaligheid van leerlingen in de lespraktijk *“Wat betekent deze meertaligheid voor jouw toekomstige werk als docent?”*.

Professionalisering van je eigen docentschap

Als deelnemer aan deze module:

maak je deel uit van een groep (internationale) studenten die zich gaan verdiepen in tal van onderwerpen rondom de thema's internationalisering CLIL en taalbeleid;

werk je aan je eigen interculturele competenties als docent;

pas je opgedane inzichten toe in de reguliere Nederlandse context;

raak je bekend met de ICOMs, de internationale competenties die gehanteerd worden binnen

internationaliseringsinitiatieven in hoger onderwijs opleidingen;

krijg je de kans om je eigen Engelse taalvaardigheid te verbeteren.

Werkvormen en leeractiviteiten

Binnen iedere locatie van opleidingsschool Trion wordt een blok van 2 of 3 weken aangeboden met een tal van zowel inspirerende interactieve inhoudelijke workshops waarin je zowel observerend, uitvoerend en reflecterend aan de slag gaat. Tijdens deze module geldt een aanwezigheidsplicht van 100%, omdat je dagelijks op de verschillende locaties verwacht wordt.

Toetsing

Tijdens de module werk je aan een aantal opdrachten die je via een online platform inlevert. Voor iedere sub-context ontwikkel je een eindopdracht en aan het eind van de module volgt een collectieve eindopdracht waarbij je de opgedane inzichten presenteert. Je eindcijfer is het gemiddelde van de opdrachten:

ISE: 25%

TTO: 25%

EOA: 25%

Collectieve eindopdracht: ISE/TTO/EOA 25%

Aanvullende informatie

Taal en professionele houding gedurende de module

Gezien het internationale karakter van deze module gebruik je, afhankelijk van de onderwijscontext, zowel Nederlands als Engels als voer- en doeltaal. Tevens maak je in je verslaglegging gebruik van naslagmateriaal in deze beide talen. Alle producten die je in het Engels produceert worden nagekeken op inhoud en niet op taal: het niveau van je Engels wordt dan ook enkel formatief van feedback voorzien en je wordt hier niet op afgerekend. Omdat je als deelnemer aan deze module als gast, maar ook zeker als toekomstig collega gezien en behandeld wordt, wordt een professionele en proactieve houding van jou als collega in opleiding als vanzelfsprekend gezien.

Moduleverantwoordelijken:

Smulders, S. (FLOT) en Heunks, S. (Trion Opleidingsschool)

Onderdeel B: Internationalisering Buitenland

Algemeen

Naam Onderdeel	Buitenland verblijf
Engelse vertaling	Internationalisation Abroad
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	Standaard 15 ECT. Bij goedkeuring van combinatie tussen onderdeel B en C door International Officer geldt dat elke week buitenland verblijf telt voor 2 ECT.
Studiejaar + periode	Jaar 3, periode 4

Inhoud en leerdoelen

Voor de module Internationalisation Abroad regel je zelf een verblijf in het buitenland in overleg met de International Officer van je opleiding. Als je voor dit onderdeel de volledige 15 ECT wil inzetten, dan dien je minimaal 8 weken in het buitenland te verblijven. Je toont zelf aan in je aanvraag en in je 'personal development plan' hoe de activiteiten die je uitvoert tijdens je buitenlandverblijf bijdragen aan de ontwikkeling van jouw internationale en interculturele competenties (ICOMS). Een korte omschrijving van deze competenties kun je op de [portalsite](#) terug vinden. Daarnaast draagt je verblijf bij aan je bekwaamheidseisen leraar vo/bve en/of de kennisbasis van jouw vakgebied.

Het doel van het buitenlandverblijf is om je bewust te worden van een andere cultuur en van je eigen cultuur in relatie tot deze andere cultuur. Tijdens je verblijf werk je voortdurend aan je eigen interculturele & internationale competenties (ICOMS) en communicatieve vaardigheden door om te gaan met deze verschillen. Je bent tijdens, en na afloop, van je verblijf in staat om te reflecteren op je ervaringen en je kunt de kennis die je hebt opgedaan vertalen naar het leraarschap.

Voor meer informatie omtrent de mogelijke invulling van de verdiepingsmodule internationalisering en de aanmeld procedure kun je kijken op de [portal site](#).

N.B. Wil je i.v.m. studie of stage een semester naar het buitenland neem dan contact op met je International Officer om de mogelijkheden en de eventueel op te lopen studievertraging te bespreken. Er zijn strenge [deadlines](#) voor een Semester Abroad bij een partner universiteit. Hou hier rekening mee met je voorbereiding.

Werkvormen en leeractiviteiten

De werkvormen en leeractiviteiten stel je zelf vast in overleg met je International Officer in je 'personal development plan'. Hierbij kies je uit activiteiten die beschikbaar zijn gesteld op de portal site internationalisering onder het kopje "[Intercultural Guided Reflection](#)".

Toetsing

Tijdens je buitenlandverblijf houd je wekelijks een log bij dat wordt beoordeeld door je International Officer (formatief). Aan de hand van je 'personal development plan' stel je in overleg met je International Officer een portfolio samen met bewijs van de voortgang die je hebt gemaakt m.b.t. de doelen die je hebt gesteld in je 'personal development plan'. Je maakt hiervoor gebruik van activiteiten

die beschikbaar zijn gesteld op de portal site internationalisering onder het kopje "Intercultural Guided Reflection". Voor je portfolio schrijf je ook een kritische reflectie op je verblijf. Daarnaast neem je bij terugkomst deel aan een 'international fair' om de ervaring die je hebt opgedaan te delen met andere studenten. Alle documenten die je inlevert dienen in het Engels te worden geschreven indien de voertaal tijdens je buitenlandverblijf Engels is. Het Engels hoeft niet foutloos te zijn, maar wel van voldoende niveau dat de taal geen belemmering vormt voor het overbrengen van je boodschap.

De beoordelingsrubric vind je terug op de [portal](#).

Onderdeel C: Preparing for Culturally Responsive Teaching

Algemeen

Naam module	Preparing for Culturally Responsive Teaching
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	1 - 15 ECT (maatwerk programma)
Studiejaar + periode	3, periode 4 (Start datum kan aangepast worden in overleg met International Officer en SLB)

Inhoud en leerdoelen

Deze module biedt bouwstenen aan die je helpen in je ontwikkeling richting een cultureel responsieve docent. Voor cultureel responsieve docenten zijn de culturele eigenschappen, ervaringen en perspectieven van etnisch diverse leerlingen leidend voor het vormgeven aan effectief onderwijs voor alle leerlingen.

Cultureel responsief lesgeven is gebaseerd op de aanname dat wanneer kennis en vaardigheden gelinkt worden aan de belevingswereld en het referentie kader van de leerlingen, dat leren dan meer betekenis krijgt, aantrekkelijker wordt voor leerlingen en tot meer diepgaand en gemakkelijker leren leidt.

Cultureel responsief lesgeven vraagt om kennis over culturele diversiteit en de verwerving van gedetailleerde en feitelijke informatie over culturele bijzonderheden van specifieke etnische groepen.

Vervolgens is het van belang dat docenten leren om deze nieuw opgedane kennis om te zetten in onderwijs en instructie. Deze module dient ervoor om je inzicht te geven in cultuur en culturele diversiteit binnen jouw onderwijs context en om vervolgens een (meer) cultureel relevante pedagogie te ontwikkelen.

De module bestaat uit verschillende bouwstenen die te combineren zijn naar wens. Als leidraad voor deze module en bijbehorende activiteiten maken we gebruik van het "Framework of Teacher Competence for Diversity" (European Council 2010).

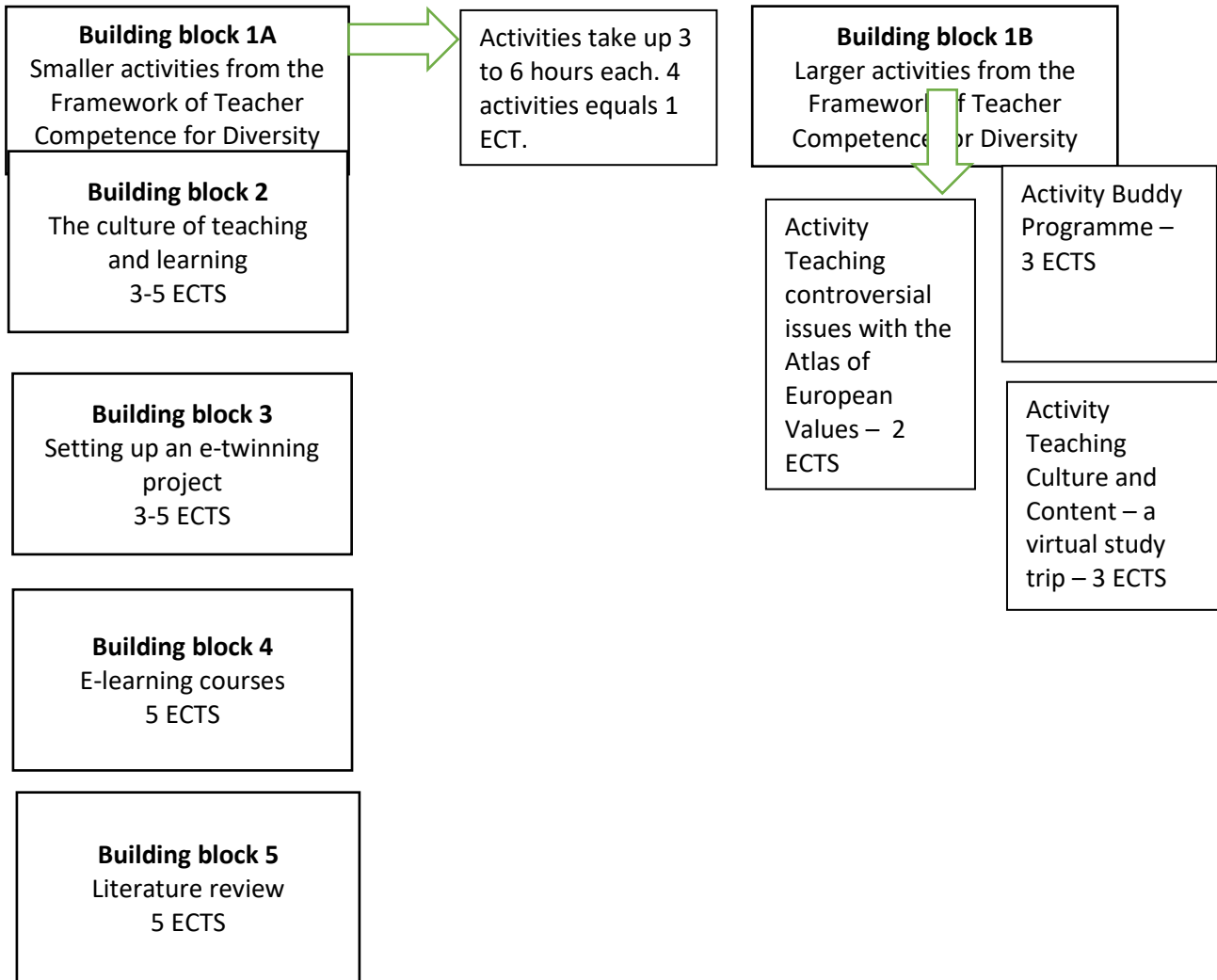
Table 1: Framework of teacher competences for diversity

Knowledge and understanding	Communication and relationships	Management and teaching
Competence 1 Knowledge and understanding of the political, legal and structural context of socio-cultural diversity	Competence 7 Initiating and sustaining positive communication with pupils, parents and colleagues from different socio-cultural backgrounds	Competence 13 Addressing socio-cultural diversity in curriculum and institutional development
Competence 2 Knowledge about international frameworks and understanding of the key principles that relate to socio-cultural diversity education	Competence 8 Recognising and responding to the communicative and cultural aspects of languages used in school	Competence 14 Establishing a participatory, inclusive and safe learning environment
Competence 3 Knowledge about different dimensions of diversity eg ethnicity, gender, special needs and understanding their implications in school settings	Competence 9 Creating open-mindedness and respect in the school community	Competence 15 Selecting and modifying teaching methods for the learning needs of pupils
Competence 4 Knowledge of the range of teaching approaches, methods and materials for responding to diversity	Competence 10 Motivating and stimulating all pupils to learn individually and in co-operation with others	Competence 16 Critically evaluating diversity within teaching materials, eg textbooks, videos, media
Competence 5 Skills of inquiry into different socio-cultural issues	Competence 11 Involving all parents in school activities and collective decision-making	Competence 17 Using a variety of approaches to culturally sensitive teaching and assessment
Competence 6 Reflection on one's own identity and engagement with diversity	Competence 12 Dealing with conflicts and violence to prevent marginalization and school failure	Competence 18 Systematic reflection on and evaluation of own practice and its impact on students

Werkvormen en leeractiviteiten

Een belangrijk karaktereigenschap van deze module is zijn flexibiliteit. Door middel van bouwstenen stel je je eigen programma samen, naar gelang het aantal ECTS dat je dient te behalen. Alle activiteiten die deel uit maken van de verschillende bouwstenen zijn gelinkt aan competenties uit het “Framework of Teacher Competence for Diversity”. Voor activiteiten verwijzen we je naar de [portal site](#). De reader op de portal site bevat een handig overzicht van alle activiteiten en bijbehorende doelen en aantal ECTS.). Je programma stel je vervolgens samen in je Personal Development Plan. In dit plan geef je aan van welke bouwstenen je gebruik wilt maken en kies je eventueel uit activiteiten binnen een bouwsteen. Je verantwoord in het Personal Development Plan je keuze en legt deze voor aan de International Officer van je opleiding ter goedkeuring. Bij goedkeuring begin je aan het samenstellen van een portfolio waarin je bewijzen verzameld die aantonen dat je de voorgestelde activiteiten hebt ondernomen.

BUILDING BLOCKS



Toetsing

Gebaseerd op je Personal Development Plan stel je een portfolio samen met bewijzen die aantonen dat je de activiteiten hebt uitgevoerd. Je dient je portfolio voor assessment in bij de International Officer van jouw vakgroep. Elke bouwsteen heeft een eigen checklist of rubric die gebruikt wordt in de formele assessment van die bouwsteen. Je dient elke bouwsteen met een voldoende af te ronden om de module "Preparing for Culturally Responsive Teaching" voldoende af te kunnen ronden. Wanneer je alle, door jou geselecteerde bouwstenen, succesvol hebt afgerond, worden de cijfers gemiddeld en ontvang je een eindcijfer voor de module "Preparing for Culturally Responsive Teaching".

Bouwstenen die met een onvoldoende worden beoordeeld door de International Officer, worden voorzien van feedback en feedforward en kunnen nog éénmaal ingeleverd worden. De deadline voor deze herkansing wordt gezet door de International Officer van je opleiding. Let op: Deelcijfers voor voldoende afgeronde bouwblokken vervallen na een jaar.

Verdiepingsmodule - Vakdidactiek Gamma

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Vakdidactiek Gamma
Engelse vertaling	
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	420/15
Studiejaar + periode	jaar 3, periode 4

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Deze module is één van de keuzeonderdelen aan het eind van de hoofdfase, toegankelijk voor voltijd studenten aardrijkskunde, geschiedenis, maatschappijleer, levensbeschouwing en (Algemene en Bedrijfs) economie. De module is een verrijking vanuit de eigen vakdidactiek en vakinhoud én vanuit de samenwerking met de andere gammavakken. Ze borduurt dan ook voort op zowel de vakspecifieke vakdidactische leerlijn als op de module 'mens-en-maatschappij'. Aangezien het vakdidactisch ontwerpen van onderwijs een rol speelt, vormt deze module de schakel tussen de vakdidactische programma's in de hoofdfase en het vakdidactisch ontwerpen in de afstudeerfase. Daarnaast wordt dieper ingegaan op relevante gamma-thema's, zodat ook de vakkennis verdiept raakt. Ten slotte wordt de student toegerust om in zijn toekomstige werkomgeving vakoverstijgend gamma-onderwijs mede vorm te geven, bijvoorbeeld vanuit het perspectief van toekomstgericht onderwijs.

Inhoud en doelen

Inhoud:

Alle gamma-schoolvakken spelen een rol in de voorbereiding van jonge mensen op hun persoonlijke toekomst en op hun rol als burger in de toekomstige samenleving. Zelfs als jouw schoolvak in principe het verleden bestudeert. Maar wat betekent dat nu precies? Hoe de toekomst eruit zal zien weten we niet. Maar we hebben allemaal wel beelden over de toekomst en overal wordt gewerkt 'aan de toekomst'. Welk gereedschap kunnen deze schoolvakken jonge mensen bieden om beter voorbereid te zijn op die toekomst en er over te kunnen nadenken? De wereld is complex: kan het combineren van verschillende perspectieven uit schoolvakken de leerling helpen om op een doordachte manier over de toekomst na te denken? Deze vragen staan centraal in de vakdidactische verdiepingsmodule voor de gammavakken.

Alle gamma-schoolvakken bestuderen deze thema's met een eigen begrippenapparaat en benaderingswijze (vocabulaire en grammatica). Niet alleen in de vakwetenschappen zelf, maar ook in het onderwijs in het tweedegraads veld wint een interdisciplinaire denkwijze aan belang. Economie en maatschappijleer doen een poging actuele en/of toekomstige maatschappelijke ontwikkelingen te beschrijven, verklaren en te duiden. Hierover moet je ook als kritisch burger een oordeel moeten kunnen vellen, én dit moet kunnen leren aan zijn leerlingen. Hierbij is het beheersen van denkvaardigheden en helder taalgebruik essentieel. Dit is wat docenten van de gammavakken hun leerlingen moeten leren. Daarbij hoort ook zeker het beheersen van denkvaardigheden en het gebruik van heldere taal.

Daarom maakt de student in deze module kennis met de theorie achter en de praktische uitwerking van toekomstgericht onderwijs. In een eerste onderdeel zal dat vooral theoretisch van aard zijn, waarbij er steeds een verkenning van de praktijk wordt gemaakt (5 EC). Het tweede, daaropvolgende deel, staat in het teken van de praktische vertaalslag, waarbij de studenten aardrijkskunde, geschiedenis en levensbeschouwing enerzijds en de studenten economie en maatschappijleer anderzijds concrete thema's zullen verkennen (10 EC).

In **deel 1** (generiek) worden de studenten vertrouwd gemaakt met de perspectieven en methodieken van toekomstgericht onderwijs. De vakdidactische vraag naar het wat, waarom en hoe van het vakgebied staat daarbij centraal. Vragen die daarbij aan de orde komen zijn onder andere: 'Op welke wijze bereidt mijn vak leerlingen voor op de toekomst? En om wat voor soort toekomst gaat dat dan? Welke kennis en vaardigheden staan daarbij centraal? Op welke wijze is er in de doelen en methoden van mijn schoolvak al aandacht voor de toekomstdimensie van leerlingen en maatschappij?'.

Voor studenten geschiedenis, aardrijkskunde en levensbeschouwing is in **deel 2A** gekozen voor het thema 'erfgoed'. Erfgoed zijn zaken uit het verleden die we willen behouden voor de toekomst. Soms betreft het oude zaken als een kasteel, soms ook modernere gebouwen, zoals de gebouwen rond de spoorzone in Tilburg. Ook worden niet alleen materiële zaken als erfgoed beschouwd, maar ook culturele. Zo is het Brabantse worstenbroodje bestempeld als cultureel erfgoed. Op erfgoed kun je dan ook de principes van toekomstgericht onderwijs op toepassen; wat bewaren we voor de tijd die nog komen gaat?

Rond erfgoed spelen voortdurend vragen die te maken hebben met tijd en ruimte. Waarom vinden we iets 'erfgoed', waarom willen we het wel of niet bewaren, en hoe hergebruiken we erfgoed? Welke historische, religieuze en geografische betekenissen zijn er en hoe gebruiken we erfgoed in onze huidige en toekomstige leefomgeving? Erfgoed is een breed thema dat zich goed leent voor omgevingsonderwijs inclusief excursies en veldwerk, bovendien altijd 'lokaal' is maar tegelijkertijd overal te vinden (werelderfgoed).

Erfgoed is vaak – bewust of onbewust – deel van de leefwereld van de leerling en draagt daardoor bij aan zijn identiteitsontwikkeling. In deze module exploreren we de mogelijkheden waarop je erfgoed in kunt zetten om leerlingen kennis te laten maken met de historische ontwikkeling van hun leefomgeving en als leermiddel in je lessen om de lesstof tastbaar te maken. Daarbij wordt niet alleen aandacht besteed aan wat de meerwaarde is van het aanwezige erfgoed, maar ook bekeken met welke werkvormen en leeractiviteiten deze meerwaarde het best tot zijn recht komt. Vakinhoud, de eigen leefomgeving en vakdidactiek komen in deze cursus zodoende betekenisvol samen.

Naast hoor- en werkcolleges, zal een groot deel van deze cursus buiten het instituut georganiseerd worden. Daarbij moet worden gedacht aan museumbezoek, landschapsexcursies, het bezoeken aan erfgoedinstellingen, archiefbezoek, rondleidingen door wijken, oral history, microgeschiedenis en archeologische projecten. Er wordt expliciet gewerkt vanuit een vakoverstijgende aanpak. Uiteindelijk leveren deze activiteiten een eigen onderzoek op, dat tevens wordt vertaald naar eigen, handzaam lesmateriaal.

In **deel 2B** (maatschappijleer en economie) staan hogere denkvaardigheden, taal en het lezen van technologie centraal. Gammadocenten willen leerlingen helpen de wereld om hen heen te begrijpen en hen helpen een oordeel te vormen. Het gaat er daarbij om dat je leerlingen leert hoe, in plaats van wat ze ergens over moeten denken of oordelen. Omdat die wereld zich in taal en verhalen presenteert, staan de in deze module centraal. Of het nu om het begrijpen van de gedachten van anderen gaat, of om het formuleren van je eigen gedachten: taal en (vak)begrippen zijn daarbij onontbeerlijk. Het analyseren van argumenten in de krant, de kracht van metaforen in woord en beeld, het kunnen doorprikken van mythen of vaag taalgebruik en het opsporen van impliciete aannames onder een verhaal zijn vaardigheden die daar bij van pas komen.

Ook de eigen lesmethode wordt daarbij betrokken: welke verhalen worden daar verteld, en op welke manier? Welke aspecten van een onderwerp blijven daar juist onderbelicht? Omdat iedere docent zelf ook weer gebruik maakt van verhalen in zijn lessen, wordt ook geleerd om zelf beter onderbouwde en meer complete verhalen te construeren. Speciale aandacht zal hierbij uitgaan voor de concept-contextbenadering, die in de vakdidactiek van zowel maatschappijleer als economie een prominente rol speelt. En, door het zelf ontwerpen van lesmateriaal, hoe je dat op jouw beurt jouw leerlingen weer kunt leren.

De laatste jaren is er in algemene zin veel over deze vaardigheden gepubliceerd. In deze module maakt de student daar kennis mee aan de hand van voor zowel de maatschappijleer- als economiedocent relevante thema's zoals welvaart & armoede, groei & ongelijkheid en markt & overheid. Onder leiding van de docent en samen met medestudenten, maar ook zelfstandig, zul je je buigen over teksten, media en bronnen rondom belangrijke gammathema's. Werkvormen als close-reading van een tekst en een excursie naar een museum maken daarom onderdeel uit van de module.

Bijzondere aandacht wordt daarbij geschonken aan technologische ontwikkelingen. Mensen maken steeds meer gebruik van technologische middelen (betaalpas, iPhones, zorgrobots). Dat die technieken van invloed zijn op het gedrag van mensen staat vast. De meningen zijn verdeeld over de uitkomsten van de technologie waarmee we ons omringen. Is technologie altijd herkenbaar als zodanig, of is (sommige) technologie zo vanzelfsprekend geworden dat we er een blinde vlek voor hebben ontwikkeld en dus ook

geen vragen meer stellen over de consequenties van het gebruik ervan? En hoe neem ik een eigen weloverwogen standpunt in bij zulke ontwikkelingen?

Doelen:

Deel 1: Introductie in toekomstgericht onderwijs (5 EC)

De student...

- Kan in eigen woorden de achtergronden van toekomstgericht onderwijs uit leggen en aangeven welke kennis, vaardigheden en houdingsaspecten daarbij van belang zijn;
- Kan voor zijn eigen schoolvak deze kennis, vaardigheden en houdingsaspecten op hoofdlijnen beschrijven / benoemen en analyseren in welke mate deze in (een deel van) het huidige onderwijs (methoden, praktijk) zichtbaar zijn;
- Kan in een eigen redenering aangeven waar sterke en enkele verbeterpunten zitten in het toekomstgericht onderwijs in hun eigen schoolvak.

Deel 2a: Toekomstgericht onderwijs bij aardrijkskunde, geschiedenis en levensbeschouwing over het thema erfgoed (10 EC)

De student...

- Kan in eigen woorden uitleggen wat onder (materieel en immaterieel) erfgoed wordt verstaan en welke erfgoedaanbieders er zijn in relatie tot onderwijs en samenleving;
- Kan in eigen woorden uitleggen hoe je zowel vanuit verschillende disciplines (geschiedenis, aardrijkskunde en levensbeschouwing) als vakoverstijgend naar erfgoed kunt kijken;
- Kan zelfstandig betekenis en waarde(ring) van erfgoed bepalen aan de hand van zowel bronnenstudie als veldwerk;
- Is in staat om erfgoed te gebruiken als casus in een ontwerp voor omgevingsonderwijs met een toekomstgerichte vraag, door gebruik te maken van (vakmatige) concepten en kennis, onderzoekend leren en het stimuleren van betrokkenheid;

Deel 2b: Toekomstgericht onderwijs bij maatschappijleer en economie door kritisch en creatief te leren denken over gemeenschappelijke thema's (10 EC)

De student...

- Is in staat om op basis van kennis over hogere denkvaardigheden en aan de hand van denktechnieken informatie, redeneringen en argumentaties in verschillende soorten bronnen kritisch te analyseren;
- Kan vanuit verschillende disciplines (economie en maatschappijleer) toekomstrelevante vraagstukken analyseren en becommentariëren;
- Is in staat om de rol van taal (vakconcepten, vaktaal in redeneringen en opdrachten te voorzien)
- Kan verschillende werkvormen/opdrachten ontwerpen waarbij leerlingen hogere denkvaardigheden (op kleine schaal) kunnen oefenen, rekening houdend met de rol van (vak)taal;
- Kan een oordeel vellen en onderbouwen over de werkzaamheid en wenselijkheid van sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen en technologieën.

Leeruitkomst Deel 1: Introductie in toekomstgericht onderwijs (5 EC)

Analyseren en evalueren van de achtergronden van kennis-, vaardigheden -en houdingsaspecten van toekomstgericht onderwijs, zowel op het niveau van doelstellingen als lespraktijk van het eigen en aanverwante schoolvak(ken), gebruik makend van relevante vakdidactische bronnen, ten behoeve van de leerling/student in het gammaonderwijs.

Leeruitkomst Deel 2A: Toekomstgericht onderwijs bij aardrijkskunde, geschiedenis en levensbeschouwing over het thema erfgoed (10 EC)

Analyseren, ontwerpen en evalueren van vakoverstijgend omgevingsonderwijs rondom het thema 'erfgoed' met een toekomstdimensie, aan de hand van zowel bronnenstudie als veldwerk; gebruik te makend van (vakmatige) concepten en kennis, onderzoekend leren en het stimuleren van betrokkenheid, ten behoeve van de leerling/student in het gammaonderwijs.

Leeruitkomst Deel 2B: Toekomstgericht onderwijs bij maatschappijleer en economie door kritisch en creatief te leren denken over gemeenschappelijke thema's (10 EC)

Analyseren, ontwerpen en evalueren van toekomstrelevant vakoverstijgend onderwijs rondom het thema 'techniek', gebruik makend van kennis over hogere denkvaardigheden, kritisch denken,

waardenonderwijs en taalgericht vakonderwijs aan de hand van de studie van verschillende soorten bronnen kritisch te analyseren, ten behoeve van de leerling/student in het gammaonderwijs.

Relatie met Kennisbasis:

Uit de generieke kennisbasis:

2. Didactiek en leren, en dan met name de volgende domeinen:

2.2 Leerdoelen en Instructiemodellen

2.3 Vormgeving van leerprocessen

2.4 Selectie en ontwerp van leermiddelen

9. Diversiteit en onderwijs

9.2 Burgerschapsvorming

De verdere relatie is afhankelijk van de eigen vakspecifieke en/ of vakspecifieke kennisbasis voor de betreffende schoolvakken.

Werkwijze en organisatie

De totale module vakverdieping is dus opgedeeld in een generiek deel 1 en de keuzeonderdelen 2a en 2b. Keuzeonderdeel 2a richt zich op studenten aardrijkskunde, geschiedenis en levensbeschouwing, 2b op studenten maatschappijleer en economie. Hieronder volgt per onderdeel een nadere toelichting over de werkwijze en organisatie.

Deel 1: In de eerste twee weken wordt aan het hand van vijf hoofdstukken uit de syllabus 'Toekomstgericht onderwijs in de maatschappijvakken' een basis gelegd. Vier keer: hoorcollege (theorie en uitleg opdracht), bijbehorende opdracht en responsiecollege, enkele gastlezingen/praktijk voorbeelden. Opdrachten worden ingeleverd voor responsiecollege (vereiste voor deelname). Dit onderdeel wordt afgesloten met een portfolio van alle opdrachten en reflecties op peer assessment (voldaan/ niet voldaan) en een kennistentamen (week 4). Docenten: Gijs van Gaans en Hans Palings:

Deel 2A:

Onderdeel I:

In de eerste twee weken worden vooral hoor- en werkcolleges gegeven, die zowel informeren als motiveren. Doel is dat studenten na die eerste weken een idee hebben wat er goed kan betekenen en welke meerwaarde het heeft voor de eigen lespraktijk, zodat ze zelf aan de slag kunnen gaan. Dit onderdeel wordt afgesloten met een toets, waarvoor een voldoende resultaat behaald moet worden wil de student doorgaan met het volgende programma, onderdeel II.

Onderdeel II:

In de weken daarna gaan studenten in kleinere, gemengde groepen vooral ook buiten het instituut onderzoeken op welke wijzen er goed wordt beheerd en hoe het kan worden omgezet tot eigen leermateriaal. In die weken dat ze op pad zijn worden wel bijeenkomsten georganiseerd op het instituut, waarin studenten hun voortgang tonen en daarop feedback krijgen. Allereerst wordt een eigen onderzoek uitgevoerd naar een eigen erfgoedthema. Dit verslag wordt tussentijds beoordeeld. Indien dit voldoende is, kunnen studenten hun bevindingen hier uitwerken in eigen materiaal.

Docenten: Hans Palings, Eefje Smit, Jos Niewold en Gijs van Gaans

Deel 2B: interactieve hoor-werkcolleges. Het leren doorgronden van teksten en beelden staan hierbij centraal, in al haar verschijningsvormen: krantenberichten, opinie en debat, vakliteratuur rondom een kernconcept (tekst), nieuwsberichten, documentaire, film, musea (beeld). Op basis van de vakdidactische en vakinhoudelijke principes die in de lessen met de studenten bestudeerd en geoefend worden, moet de student uiteindelijk tot een ontwerp komen gericht op zijn eigen onderwijsdoelgroep. Te denken valt aan een aanvulling op de lesstof rondom een belangrijk maar complex vakconcept of lesmateriaal ontwerpen rondom een relevant, vakoverstijgend gamma-thema of het voorbereiden van closereading van teksten of beelden binnen en buiten het klaslokaal. De eerste weken zullen in het teken staan van het inoefenen van deze vaardigheden, de laatste weken op het ontwerpen en presenteren van eigen materiaal. Docenten: Rob van der Boorn (maatschappijleer) en Tim Simonse (economie).

Literatuur en leermiddelen

- Syllabus Toekomstgericht onderwijs in de maatschappijvakken' (werktitel, Lectoraat Flot, 2017).
- Per onderdeel specifieke literatuur, wordt aan het begin van de colleges volledig gecommuniceerd, maar in ieder geval: (2b): Verbeek, P.-P. (2014). *Op de vleugels van Icarus. Hoe politiek en moraal met elkaar meebewegen*. Rotterdam: Lemniscaat.

Toetsing

Dossier. Totaal moet voldoende zijn (alles gewogen), geen eisen aan deelcijfers. Het eerste inlevermoment is de vrijdag van week 7 van periode 4.

Deel 1: verwerkingsopdrachten H1 t/m H5 (portfolio: voldaan/niet voldaan) en een toets (30% eindcijfer totaal).

Deel 2A:

- kennistoets (individueel 20%)
- deelproduct halverwege; het eigen onderzoek naar een erfgoedthema (groepswork (40%)
- eindproduct: ontwerpopdracht en presentatie (groepswork 40%)

Deel 2B:

- Verwerkingsopdracht 'gamma leesclub' (groepswork, 20%)
- Ontwerpopdracht 'hogere denkvaardigheden in de gammales' (groepswork, 40%)
- Ontwerpopdracht 'technologie en maatschappij' (groepswork, 40%)

Voor het gehele dossier is een herkansingsmoment in week 9 van periode 4.

Verdiepingsmodule - Vakdidactiek Bèta+

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Verdiepingsmodule vakdidactiek Bèta +
SBU (Studiebelastingen)/ ECTS	15EC 420SBU
Studiejaar + periode	Studiejaar 3, periode 4
Aanwezigheidsplicht	Er is aanwezigheidsplicht voor sommige onderdelen.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De verdiepingsmodule vakdidactiek Beta+ is één van de verdiepingsmodules die in periode 4 van jaar 3 worden aangeboden en vormt een voorbereiding op de afstudeerfase.

Inleiding

De verdiepingsmodule Bèta+ staat in het thema van TEC for society. De afkorting TEC staat voor Technologie, Entrepreneurship en Creativity. Dit zijn Fontys brede thema's waarmee de hogeschool zich wil onderscheiden. De thema's binnen TEC zijn uitgesproken, onderscheidend en maatschappelijk relevant. Ze passen bij onze regio, die zich ten opzichte van de rest van Nederland onderscheidt op technologisch en creatief vlak. De regio's Midden- en Oost-Brabant (Brainport) groeien door het ondernemerschap dat de technologie en creativiteit omzet in toegevoegde waarde voor de maatschappij. Deze regio's liggen in het hart van het werkgebied van Fontys Hogescholen en daardoor extra relevant voor de studenten van Fontys.

FLOT leidt leerlingen op voor deze regio's met als doel middels het onderwijs aan onze leerlingen hen voor te bereiden op hun toekomst. Dat doen we door de leerlingen hun talenten in ondernemerschap, creativiteit en technology te laten ontwikkelen. Om dat goed te kunnen als leraren is het belangrijk dat ook wij onze blik verbreden op technologie, onze creativiteit verbinden met het docentschap en onze ondernemerschapscompetenties onderzoeken en verder ontwikkelen.

Als lerarenopleiding zien wij veel mogelijkheden binnen vakoverstijgend onderwijs om de TEC-thema's aan het onderwijs te verbinden. Daarom bieden we deze module vakoverstijgend aan en hopen dat het tot nieuwe verbindingen brengt tussen opleidingen en later in jouw werkende leven. Want ondernemerschap ontstaat bij het leggen van creatieve verbindingen tussen bestaande structuren. We hopen dat jullie elkaar gaan vinden en actief gaan samenwerken en hierbij alle technologische middelen voor inzet die je inspiratie en motivatie bieden!

Doelen en inhoud

Leeruitkomsten

Binnen deze verdiepingsmodule wordt er gewerkt aan drie leeruitkomsten (LUKs). Er is een leeruitkomst geschreven voor ieder TEC-thema. De verleiding bestaat misschien om deze leeruitkomsten als afzonderlijke onderdelen te behandelen, het is echter de uitdaging om deze leeruitkomsten zoveel mogelijk met elkaar te verbinden in de uitwerking van je eindproduct Technology: De student is in staat toegevoegde waarde te creëren met behulp van technologie in zijn onderwijs. De student kan de toegevoegde waarde van technologie in zijn onderwijs onderbouwen en verantwoorden. De student kan zijn proces van vernieuwing delen en is zich bewust hoe hij collega's hierbij kan betrekken, waarbij hij een voorbeeldrol kan pakken en hierop kan reflecteren.

Entrepreneurship: De student is in staat om toegevoegde waarde te creëren door de verbinding te leggen tussen verschillende partijen zoals bijvoorbeeld school, bedrijf of instelling. De student kan deze waarde duiden voor de samenwerkende partijen en is nieuwsgierig naar mogelijkheden voor ondernemerschap in de zelfgekozen onderwijscontext. Daarbij reflecteert de student op zijn ondernemerschapscompetenties met een passend reflectiekader.

Creativity: De student toont aan en verantwoordt zowel op het gebied van technology als op het gebied van ondernemerschap dat de creaties hoog scoren op originaliteit en op geschiktheid binnen de gegeven situatie. De student geeft hierbij inzicht in het ontwerpproces waarin fases van divergent en convergent denken en andere creatieve denktechnieken gebruikt worden. De student reflecteert op zijn vaardigheden wat betreft creativiteit, hierheen geeft hij aan wat hij beheerst en waar ontwikkelruimte zit.

Relatie met afstudeerfase

De verdiepingsmodule is erop gericht om studenten voor te bereiden op de afstudeerfase. De openheid en vrijheid om via een dossier leeruitkomsten aan te tonen, zonder te specifieke opdracht, waarbij ze zelf initiatief moeten nemen en gerichte feedback ophalen, zijn eigenschappen die ze bij het afstuderen kunnen inzetten. Ook de inhoud van het dossier zou een basis kunnen zijn om VDO volgend jaar vorm te geven.

Werkwijze en organisatie

De studenten lopen minimaal twee dagen per week stage bij een bedrijf en/of een school, waarbij ze leerervaringen opdoen die ze kunnen gebruiken om de leeruitkomsten aan te tonen. De andere dagen zijn er docenten beschikbaar voor verschillende leerervaringen. Zo wordt er kennis overgedragen, feedback gegeven, wordt er aan procesbegeleiding gedaan en waar nodig gedurende de weken onderwijsaanbod georganiseerd. Dit is ook afhankelijk van de vragen die uit de groep studenten komen.

Literatuur en leermiddelen

De omschrijving van de literatuur en leermiddelen zullen in de bijeenkomsten worden verspreid. Er is geen verplichte literatuur.

Toetsing

Je levert een dossier in waarin je de drie leeruitkomsten aantoont. De precieze inhoud van dit dossier is vrij, de leeruitkomsten zijn hiervoor leidend. Er is een rubric beschikbaar op de samenwerkingssite, aan de hand daarvan zal je worden beoordeeld. Eerst wordt bepaald of de leeruitkomsten zijn aangetoond.

Als de leeruitkomsten zijn aangetoond, wordt aan de hand van de rubric het eindcijfer bepaald.

Als de leeruitkomsten niet zijn aangetoond, krijg je feedback en kun je het dossier nog een keer als herkansing inleveren.

Verdiepingsmodule - Vakdidactiek Nederlands NT2

Algemeen

Naam onderwijseenheid

Verdiepingsmodule Vakdidactiek Nederlands NT2

SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	420/15
Studiejaar + periode	Studiejaar 3, periode 4
Ingangseisen	De module 'NT2. De eerste opvang' (2 EC's).
Aanwezigheidsplicht	We gaan uit van 100% aanwezigheid. Wanneer er sprake is van afwezigheid door overmacht, zoeken we naar vervangende leertaken.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De verdiepingsmodule Nederlands als tweede taal beslaat de laatste periode van de hoofdfase van de lerarenopleiding Nederlands en sluit aan bij wat studenten in de voorafgaande tijd hebben geleerd over taalverwerving en taalonderwijs. De module bereidt voor op een mogelijke LIO-stage in een Internationale Schakelklas of een andere NT2-opleiding.

Doelen en inhoud

NT2-bekwaamheid van docenten is nodig. Niet alleen binnen de Internationale Schakelklas (ISK) of Eerste Opvang Anderstaligen (EOA), maar ook bij het reguliere onderwijs is er (steeds meer) vraag naar NT2-deskundigheid. We zien namelijk dat leerlingen die vanuit de ISK/ EOA het reguliere onderwijs instromen, nog midden in hun tweedetaalverwervingsproces zitten. In de ISK is een basis gelegd voor het Nederlands en binnen het regulier onderwijs kan én moet hun Nederlandse taalvaardigheid zich verder ontwikkelen; de leerling moet zich namelijk ook de inhoud van veel vakken eigen maken.

De module maakt gebruik van het **Competentieprofiel Docent NT2** als leidraad voor jouw persoonlijk en professionele ontwikkeling. In deze module verwerf je (meer) theoretische vakkennis rondom NT2. Daarnaast ontwikkel je je in het lesgeven aan NT2-leerders.

Deze module sluit aan bij wat jullie in de voorafgaande tijd hebben geleerd over taalverwerving en taalonderwijs. De module bereidt voor op een mogelijke LIO-stage in een Internationale Schakelklas of een andere stage binnen het NT2-onderwijs.

Leeruitkomsten

- De student demonstreert 'startbekwaam' te zijn voor het verzorgen van online onderwijs in taalvaardigheid in het Nederlands aan jongeren en volwassenen voor wie het Nederlands een tweede taal is.
- De student demonstreert ten overstaan van terzake kundige vakgenoten beheersing op het niveau van een startbekwame docent van de competenties als 'taalgebruiker', 'taalbeschouwer', 'vaststeller van de beginsituatie' en 'begeleider van het online leerproces' zoals die zijn beschreven in het Competentieprofiel van de docent NT2* van jongeren en volwassenen voor wie het Nederlands een tweede taal is.

https://bvnt2.org/app/uploads/2019/04/Competentieprofiel_maart_2019.pdf

Inhoud

In deze module komen de volgende vakinhoudelijke en vakdidactische thema's aan de orde:

1. Taalbeschouwing ten behoeve van het onderwijs NT2
2. Het vaststellen van de beginsituatie van NT2-leerders
3. Het begeleiden van het leerproces van NT2-leerders
4. Daarnaast komen algemenere onderwijskundige competenties aan de orde voor zover die specifiek zijn voor het onderwijs aan NT2-leerders.

Relatie met Kennisbasis

Dit vak draagt bij aan de verwerving van:

Domein 1 Vakdidactiek

- 1.1 Professionele context
- 1.2 Taalontwikkellend lesgeven
- 1.3 Taal en zorg

Domein 2 Taalvaardigheid

- 2.1 Leesvaardigheid
- 2.2 Schrijfvaardigheid
- 2.3 Luister- en kijkvaardigheid
- 2.4 Mondelinge taalvaardigheid en presenteren
- 2.5 Documenteren

Domein 3 Taalbeschouwing

- 3.1 Taal en communicatie
- 3.2 Taalsysteem
- 3.3 Taalverwerving
- 3.4 Talen en taalgemeenschap

Werkwijze en organisatie

Deze module bestaat uit twee onderdelen:

Gedurende acht weken volg je *onderwijs* bij FLOT. De lesdag begint met een bijeenkomst onder leiding van een docent. Daarna ga je aan de slag met de in de bijeenkomst uitgereikte opdracht(en).

In dezelfde acht weken ben je actief op een NT2-onderwijsinstelling (*werkplekieren*). Dit werkplekieren is op een ISK of een onderwijsinstelling die NT2-onderwijs verzorgt aan volwassenen. Samen met een medestudent word je gekoppeld aan één bekwame, gecertificeerde docent NT2. In overleg met de docent voer je een aantal opdrachten uit die je vanuit de opleiding krijgt opgedragen. De opdrachten zijn afgestemd op de praktijk van je werkplek en zijn gerelateerd aan de onderdelen van het portfolio '[Competent NT2-docent](#)' van de BVNT2.

Literatuur en leermiddelen

Bart Bossers, Folkert Kuiken & Anne Vermeer (red.) (2015). **Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs**. Bussum, Coutinho

Het handboek wordt tijdens de module aangevuld met door de opleiders en door de studenten aan te leveren vakliteratuur.

Toetsing

Tijdens de module verzamel je de resultaten van de opdrachten in een portfolio. Dat portfolio is gebaseerd op het portfolio '[Competent NT2-docent](#)' van de BVNT2 en bestaat uit twee delen: een 'ontwikkelpportfolio' en een 'showcase'. De beoordeling vindt plaats op grond van de inhoud van de showcase. In de showcase zijn in elk geval opgenomen:

- Reflecties op basis van een logboek dat tijdens de module wordt bijgehouden door de student (logboeken).
- De uitwerkingen van de opdrachten die tijdens de lesdagen worden uitgevoerd.
- De complete uitwerkingen van de assessments 1, 2 en 3.

Afstudeerfase

Professioneel Handelen Afstudeerfase

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Professioneel Handelen Afstudeerfase
Engelse vertaling	Final Traineeship
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	840/30
Studiejaar + periode	Jaar 4, per 1 t/m 4

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Gedurende de opleiding breng je veel tijd door in de praktijk van het onderwijs. Je leert relaties leggen tussen de theorie en praktijksituaties door te reflecteren met medestudenten, docenten in het werkveld en opleiders van FLOT. Gedurende de opleiding krijg je steeds meer verantwoordelijkheid als leraar in de school en word je voorbereid op het uiteindelijk zelfstandig lesgeven en functioneren binnen een school. Het leren op de werkplek vormt het hart van de lerarenopleiding. Veel studenten starten het werkplekleren op een opleidingsschool. Op opleidingsscholen vormen alle studenten samen een leergroep, die onder leiding van een daartoe opgeleide opleider in de school, samen leren en werken aan een voor hen en de school kenmerkende en betekenisvolle leersituatie. Studenten volgen een geheel geïntegreerd programma. De student wordt opgenomen in het team en in de cultuur van het onderwijs op die school. Er is veel ruimte voor co-creatie, ook samen leren met zittende leraren. Op academische opleidingsscholen doen de studenten daarnaast onderzoek in het kader van een schoolontwikkelingsvraag. Een opleidingsschool is dus een leergemeenschap waarbij studenten en leraren zich blijvend ontwikkelen en regelmatig nadenken over hoe zij het onderwijs aan leerlingen kunnen verbeteren.

Leeruitkomsten

Bij het professioneel handelen wordt gewerkt met leeruitkomsten. Die beschrijven wat je als student aan het eind van de stageperiode moet aantonen.:

Professioneel Handelen Afstudeerfase:

- De student ontwerpt een onderwijsleertraject voor leerlingen in het tweedegraads gebied, voert deze uit, reflecteert, evalueert en rapporteert over het leerproces en leeropbrengsten van het onderwijsleertraject, waarin de leerling actief leergedrag laat zien, er rekening wordt gehouden met verschillen in leerbehoeften van leerlingen en actuele en betrouwbare bronnen worden ingezet voor het uitdiepen van een vakmatig thema.
- De student creëert een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen en levert hiermee een bijdrage aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen. De student verantwoordt en legt uit zijn pedagogische omgang met zijn leerlingen en dat zijn onderwijs in pedagogische zin van deze tijd blijft.
- De student communiceert als een startbekwame leraar op een constructieve manier, die bijdraagt aan een doelgerichte werkrelatie, met erkenning van verschillende opvattingen en overtuigingen en andere culturele achtergronden van collega's, leerlingen, ouders en vertegenwoordigers van instellingen buiten de school.
- De student laat zien te beschikken over een kritische-reflectieve en onderzoekende houding ten aanzien van het eigen onderwijspedagogisch, vakdidactisch en vakinhoudelijk handelen als professional in verschillende leersituaties in de beroepscontext onderbouwd vanuit verschillende (theoretische) bronnen. In een zelfbeoordeling betreft de student de feedback van anderen en analyseert op systematische, navolgbare en resultaatgerichte wijze zijn praktijksituatie.
- De student communiceert schriftelijk in helder en correct Nederlands op niveau 4F als docent in het tweedegraads gebied.

Toetsing

De student maakt een portfolio met daarin bewijslast om de leeruitkomsten aan te tonen.

Op basis van het portfolio wordt een eindgesprek georganiseerd tussen student, instituutsopleider (IO), werkplekbegeleider (WPB) en/of schoolopleider (SO). De werkplekbegeleider/schoolopleider heeft een adviserende rol bij de beoordeling. De instituutsopleider is examinerator en beoordeelt. De eindbeoordeling vindt plaats op grond van de lesbezoeken (of video's), de tussenevaluatie, het stageportfolio en het eindgesprek.

Aanvullende informatie

Voor meer informatie over het werkplekleren en de stages kun je [hier](#) terecht.

Algemene Professionele Vorming 14: Onderwijspedagogisch handelen

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Algemene Professionele Vorming 14: Onderwijspedagogisch handelen
Engelse vertaling:	General Professional Training 14
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	420 SBU / 15 EC's
Studiejaar + periode	Studiejaar 4, periode 1-3 Propedeuse afgerond.
Ingangseisen	APV-programma hoofdfase afgerond, op één onderwijseenheid na. Hoofdfase stage 2 afgerond.
Aanwezigheidsplicht	n.v.t.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Onderwijspedagogisch handelen vormt de afronding van het programma van Algemene Professionele Vorming (APV) in het curriculum.

Doelen en inhoud

Leeruitkomsten

1. De student beargumenteert de keuze van zijn onderwijspedagogisch vraagstuk gericht op het afstemmen op de behoeften van lerenden en maakt hierbij gebruik van een variatie van input van betrokkenen uit de eigen onderwijspraktijk en (inter)nationale onderwijspedagogische theorieën en methodieken.
2. De student geeft het proces weer waarin interventies zijn ontworpen, uitgevoerd en geëvalueerd om zijn pedagogisch handelen door te ontwikkelen gericht op zijn gekozen onderwijspedagogisch vraagstuk. Hij beschouwt gemaakte keuzes kritisch, verzamelt informatie en feedback van betrokkenen binnen en buiten de eigen onderwijspraktijk en maakt gebruik van (inter)nationale onderwijspedagogische theorieën en methodieken. Het proces en de opgedane inzichten zijn inzichtelijk en op een systematische manier navolgbaar gemaakt voor derden.
3. De student beschrijft wat de interventies en daarmee opgedane inzichten betekenen voor de visie op zijn onderwijspedagogisch handelen.

Inhoud

De pedagogische aspecten staan centraal in het *onderwijspedagogisch vraagstuk*. Het gekozen onderwijspedagogisch vraagstuk dient relevant te zijn voor de ontwikkeling van het onderwijspedagogisch handelen van de student en gericht op het afstemmen op de behoeften van de lerenden: het toewerken naar onderwijs op maat (passend onderwijs) en/of verbeteren van het pedagogisch klimaat. Het doel van de opdracht is dat de aankomende professional aantoont dat hij in staat is zijn eigen professionele ontwikkeling d.m.v. een systematische en kritisch reflectieve benadering in gang kan zetten, te sturen en te evalueren.

Relatie met Kennisbasis

De leeruitkomsten en inhoud van de onderwijseenheid zijn gerelateerd aan:

a) *Bekwaamheidseisen zoals verankerd in de Wet BIO*

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/werken-in-het-onderwijs/bekwaamheidseisen-leraren>

b) *FLOT Visie op praktijkonderzoek*

FLOT hanteert het uitgangspunt dat onderzoek in de eerste plaats een 'professionele leerstrategie' is voor professionals in het onderwijs. Het doen van onderzoek draagt bij aan de ontwikkeling van een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding, de motor achter de voortdurende professionele ontwikkeling van leraren.

Dit betekent van de start tot het eind van het onderzoek het volgende:

Een onderwijsprofessional onderzoekt zijn eigen praktijk. Het onderwerp betreft een vraag uit de eigen praktijk, iets wat haar/hem bezighoudt, iets waar het schuurt, iets wat hem raakt.

Het onderzoek is erop gericht de eigen praktijk te verbeteren door die stapsgewijs te onderzoeken. De afgelegde onderzoeksweg wordt op een inzichtelijke en navolgbare manier weergegeven.

Leerlingen/collega's krijgen een stem in het onderzoek.

Er wordt voortgebouwd op bestaande kennis: er wordt gebruik gemaakt van bronnen en/of uitkomsten van onderzoek van anderen, zoals vakgenoten én wetenschappers.

De opbrengsten worden helder en kernachtig vastgelegd en eventueel gedeeld met anderen.

c) *NLQF niveau 6* <https://www.nlqf.nl/nlqf-niveaus>

d) Kennisbases tweedegraads lerarenopleidingen <https://10voordeleraar.nl/publicaties>

Werkwijze en organisatie

De afstudeerfase wordt georganiseerd per opleiding en/of cluster.

Literatuur en leermiddelen

De algemene studiewijzer en aanvullende leermiddelen vanuit de opleidingen zijn beschikbaar via de FLOT portal. Daarnaast dient de student passend bij het gekozen vraagstuk literatuur te zoeken en verwerken.

Toetsing

De eindbeoordeling van de gehele onderwijseenheid zal plaatsvinden op basis van een portfolio-assessment. De student maakt een portfolio en neemt daarin op een verantwoording aangevuld met diverse bewijzen, materialen en feedback. Deze verantwoording is een tekst waarin de student alle onderdelen van het proces en de belangrijkste keuzes beschrijft, kritisch hierop terugkijkt (in relatie tot de kwaliteit van de verzamelde gegevens, onderzoeksvragen/ontwerpeisen en literatuur) en komt tot conclusies en aanbevelingen. In de verantwoording wordt zo nodig verwezen naar onderdelen van het portfolio.

De beoordeling kent twee fasen:

1. Ontvankelijkheidtoetsing door de beoordelaars.
2. De beoordeling door de beoordelaars bestaat uit het consensus over:
 - het vaststellen of de leeruitkomsten zijn gerealiseerd op het vereiste bachelorniveau;
 - het geven van feedback die de beoordeling onderbouwt;
 - het vastleggen van de bevindingen en het eindoordeel in het beoordelingsformulier.

Vakdidactisch Ontwerpen

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Vakdidactisch ontwerpen
Engelse vertaling	Didactic design
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	14 of 15 (afhankelijk van opleiding)
Studiejaar + periode	Studiejaar 2019-2020, jaar 3, periode 1-3 Propedeuse afgerond.
Ingangseisen	Hoofdfase stage 2 afgerond. Vakdidactiek-programma hoofdfase afgerond, op één onderwijseenheid na.
Aanwezigheidsplicht	nvt

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Vakdidactisch ontwerpen vormt de afronding van de inhoud van het vakdidactische programma binnen de lerarenopleiding.

Doelen en inhoud

Leeruitkomsten

1. De student beargumenteert de keuze van zijn (vak)didactisch vraagstuk om het vakinhoudelijk leren van lerenden te bevorderen en maakt hierbij gebruik van een variatie van input van betrokkenen uit de eigen onderwijspraktijk en (inter)nationale (vak)didactische theorieën en methodieken.
2. De student geeft het doorlopen ontwerpproces weer waarin prototypen zijn ontworpen, uitgetoetst en geëvalueerd gericht op zijn gekozen (vak)didactisch vraagstuk. Hij beschouwt gemaakte keuzes kritisch, verzamelt feedback van betrokkenen binnen en buiten de eigen onderwijspraktijk en maakt gebruik van (inter)nationale (vak)didactische theorieën en methodieken. Het proces en de opgedane inzichten zijn inzichtelijk en op een systematische manier navolgbaar gemaakt voor derden.
3. De student beschrijft wat het ontwerpproces en daarmee opgedane inzichten betekenen voor de visie op zijn vakdidactisch handelen.

Inhoud

Het (vak)didactisch vraagstuk dient relevant te zijn voor het vakinhoudelijk leren van leerlingen. Het vraagstuk kan gaan over het leren van (aspecten) binnen het afzonderlijke schoolvak of vakgebied. Het kan ook gaan over een vakoverstijgend maatschappelijk vraagstuk, waar het schoolvak deel van uitmaakt. Het vraagstuk kan daarmee meer algemeen didactisch of meer specifiek vakdidactisch van aard zijn. Het doel van de opdracht is dat de aankomende professional aantoont dat hij in staat is zijn eigen professionele ontwikkeling d.m.v. een systematische en kritisch reflectieve benadering in gang kan zetten, te sturen en te evalueren.

Relatie met Kennisbasis

De leeruitkomsten en inhoud van de onderwijseenheid zijn gerelateerd aan:

a) *Bekwaamheidseisen zoals verankerd in de Wet BIO*

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/werken-in-het-onderwijs/bekwaamheidseisen-leraren>

b) *FLOT Visie op praktijkonderzoek*

FLOT hanteert het uitgangspunt dat onderzoek in de eerste plaats een 'professionele leerstrategie' is voor professionals in het onderwijs. Het doen van onderzoek draagt bij aan de ontwikkeling van een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding, de motor achter de voortdurende professionele ontwikkeling van leraren.

Dit betekent van de start tot het eind van het onderzoek het volgende:

Een onderwijsprofessional onderzoekt zijn eigen praktijk. Het onderwerp betreft een vraag uit de eigen praktijk, iets wat haar/hem bezighoudt, iets waar het schuurt, iets wat hem raakt.

Het onderzoek is erop gericht de eigen praktijk te verbeteren door die stapsgewijs te onderzoeken. De afgelegde onderzoeksweg wordt op een inzichtelijke en navolgbare manier weergegeven.

Leerlingen/collega's krijgen een stem in het onderzoek.

Er wordt voortgebouwd op bestaande kennis: er wordt gebruik gemaakt van bronnen en/of uitkomsten van onderzoek van anderen, zoals vakgenoten én wetenschappers.

De opbrengsten worden helder en kernachtig vastgelegd en eventueel gedeeld met anderen.

c) NLQF niveau 6 <https://www.nlqf.nl/nlqf-niveaus>

d) Kennisbases tweedegraads lerarenopleidingen <https://10voordeleraar.nl/publicaties>

Werkwijze en organisatie

De afstudeerfase wordt georganiseerd per opleiding en/of cluster.

Literatuur en leermiddelen

De algemene studiewijzer en aanvullende leermiddelen vanuit de opleidingen zijn beschikbaar via de FLOT portal. Daarnaast dient de student passend bij het gekozen vraagstuk literatuur te zoeken en verwerken.

Toetsing

De eindbeoordeling van de gehele onderwijseenheid zal plaatsvinden op basis van een portfolio-assessment. De student maakt een portfolio en neemt daarin op een verantwoording aangevuld met diverse bewijzen, materialen en feedback. Deze verantwoording is een tekst waarin de student alle onderdelen van het proces en de belangrijkste keuzes beschrijft, kritisch hierop terugkijkt (in relatie tot de kwaliteit van de verzamelde gegevens, onderzoeksvragen/ontwerpeisen en literatuur) en komt tot conclusies en aanbevelingen. In de verantwoording wordt zo nodig verwezen naar onderdelen van het portfolio.

De beoordeling kent twee fasen:

1. Ontvankelijkheidtoetsing door de beoordelaars.

2. De beoordeling door de beoordelaars bestaat uit het consensus over:

- het vaststellen of de leeruitkomsten zijn gerealiseerd op het vereiste bachelorniveau;
- het geven van feedback die de beoordeling onderbouwt;
- het vastleggen van de bevindingen en het eindoordeel in het beoordelingsformulier.